Общ устройствен план на община Ракитово

2021 г.

ВЪЗЛОЖИТЕЛ: Община Ракитово

ИЗПЪЛНИТЕЛ: Национален център за териториално развитие ЕАД

ОБЕКТ: Общ устройствен план на община Ракитово

ФАЗА: Окончателен проект

РЪКОВОДИТЕЛ:

арх. Ира Кънева

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР:

д-р урб. Ир. Мутафчийска

АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

арх. Ира Кънева	**Ръководител екип**
урб. Бойко Кермекчиев	Селищна мрежа и устройство на урбанизирани територии
ст. н. с. ик. Стойко Дошеков	Социално-икономически анализи и прогнози
ик. Вероника Пенкова-Иванова	Социално-икономически анализи и прогнози
арх. Детелина Тотева	Недвижимо културно наследство
урб. Милен Колев	Недвижимо културно наследство
инж. Денчо Николов Драгоев	Водоснабдяване и канализация
инж. Атанас Атанасов	Електроснабдяване и съобщения
инж. Добрин Генадиев Янев	Транспортно-комуникационни системи
ландш. арх. Анриета Георгиева	Зелена система
инж. Огнян Ангелков	Геодезист
инж. Диана Антонова	ГИС
арх.т. Апостол Рангелов	Подготовка и изработване на графични материали
геод. техн. Силвия Коцева	Обработка на КВС

	Съдържание	Стр.
1.	**Общи условия**	**5**
1.1.	Цели и задачи на разработката	5
1.2.	Кратка историческа справка	7
2.	**Представяне на област Пазарджик. Обща характеристика на община Ракитово**	**14**
2.1.	Представяне на област Пазарджик	14
2.2.	Общи сведения за община Ракитово	14
3.	**Природен комплекс**	**16**
3.1.	Релеф	16
3.2.	Климат	17
3.3.	Води	17
3.4.	Почви	20
3.5.	Горска растителност	21
3.6.	Биологично разнообразие и Национална екологична мрежа (НЕМ)	22
4.	**Културно наследство**	**24**
4.1.	Нематериално културно наследство	24
4.2.	Материално движимо културно наследство	27
4.3.	Материално недвижимо културно наследство	29
4.4.	Нормативи за устройство на защитените територии за недвижимо културно наследство по реда на ЗКН	39
4.5.	Специфични устройствени режими	39
4.6.	Предписания за опазване	42
4.7.	Концепция за социализация	42
5.	**Демографска характеристика – количествени и качествени аспекти**	**45**
6.	**Обитаване и жилищен фонд**	**55**
7.	**Социална инфраструктура и услуги**	**59**
7.1	Образование	59
7.2.	Здравеопазване	61
7.3.	Социални грижи	62
7.4.	Култура	62
7.5.	Спорт	63
7.6.	Институционална инфраструктура	64
7.7.	Пазарна инфраструктура	64
7.8.	Туристическа инфраструктура	64
7.9.	Управление на отпадъците	65
8.	**Анализ на състоянието на икономическата база на община Ракитово**	**65**
9.	**Транспортна система**	**75**
10.	**Инженерна инфраструктура**	**81**
10.1.	Водоснабдяване и канализация	81
10.2.	Електроснабдяване	91
11.	**Пространствено развитие и урбанистична концепция**	**94**
12.	**Правила и нормативи за прилагане на ОУП на община Ракитово**	**101**
13.	**Баланс на територията**	**105**
	Приложения	**106**

1. Общи условия

Общият устройствен план на община Ракитово е възложен за изпълнение на екип от експерти на НЦТР ЕАД с ръководител арх. Ира Кънева, след спечелена обществена поръчка.

Целта на създаването на ОУП на община Ракитово е да се отразят настъпилите съществени изменения в социално-икономическата среда и условията, в които се развива нашата страна. Необходимостта да се осигури равнопоставеност на отделните субекти в икономическия живот, да се осигури защита и баланс на интересите и собствеността на всички участници в устройствения процес води след себе си и до промяна на политиката за устройство на територията.

Общият устройствен план на община Ракитово е изпълнен в съответствие с изискванията на договора, Заданието за изработване на ОУПО и действащата нормативна уредба.

При изработването на плана е използвана предоставена информация от специалисти от дирекции, отдели и сектори на общинската администрация на община Ракитово, представители на експлоатационни дружества и ведомства. Използвани са материали от Национална концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025, Национална стратегия за регионално развитие 2012-2022 г., Регионален план за развитие на Южен централен район от ниво 2 2014-2020 г., Стратегия за развитие на област Пазарджик 2014-2020 г., Общински план за развитие на община Ракитово 2014-2020 г., Подробни устройствени планове на отделни имоти от територията на общината, КВС на землищата и др.

1.1 Цели и задачи на разработката

Рамковата цел на новия Общ устройствен план на общината е да предложи адекватен и съвременен пространствен модел за развитие на общината, както и да формулира подходяща политика и нормативни рамки за неговата реализация.

В обхвата на тази цел, подцелите се формулират като:

✓ Обвързване на развитието на общината с факторите от регионално, национално и над национално ниво;

✓ Определяне границите на териториите в община Ракитово, в зависимост от основното или конкретното им предназначение, както и допустимите и забранените дейности в тях и изискванията при използването, опазването и застрояването им;

✓ Определяне на насоките за териториалното развитие на урбанизираните територии и екологичното им съвместяване със земеделските, горските и защитените територии и зони с оглед постигане на оптимална териториална структура;

✓ Осигуряване на възможно най-добър баланс между частните и обществените интереси на територията на община Ракитово, при равнопоставяне на различните видове собственост и необходимостта от защита на обществения интерес

✓ Създаване на възможности за възстановяване на нарушените територии и определяне на последващото им предназначение;

✓ Определяне устройството на поземлените имоти, съобразно конкретното им предназначение и осигуряване опазването на недвижимото културно наследство;

✓ Предвиждане на подходящо развитие на техническата инфраструктура и обвързването и с националните инфраструктурни и европейски коридори;

✓ Определяне на правила и нормативи за прилагане на устройствените планове, съобразно местните и регионални характеристики на териториите - предмет на устройственото планиране, както и специфични правила и нормативи към тях;

✓ Увеличаване възможностите за управление на съществуващите към момента потенциални урбанистични процеси на територията на общината и контрол върху процесите на по-нататъшна урбанизация на територията и;

✓ Стимулиране на икономическото развитие на общината, чрез създаване на планова основа, подчинена на инструментариума на устройственото планиране;

✓ Опазване и използване на потенциала на природните дадености и културно-историческото наследство;

✓ Подобряване на жизнената среда на територията на общината, чрез осигуряване на съвременно ниво на обществено обслужване, обитаване, възможности за рекреация, спорт и др.

Общите устройствени планове[1] са основа за цялостното устройство на териториите на общините, на части от тях или на отделни населени места с техните землища. Предвижданията на общите устройствени планове, с които се определят общата структура и преобладаващото предназначение на територииите, видът и предназначението на техническата инфраструктура и опазването на околната среда и обектите на културно-историческото наследство, са задължителни при изготвянето на подробните устройствени планове.

Изхождайки от формулираните цели на ОУП и от схващането, че планът ще бъде управленски инструмент на община Ракитово в сферата на пространственото й развитие, се формулират и неговите задачи. Целите и задачите на ОУП са съгласувани със същите на Общински план за развитие на община Ракитово за периода 2014-2020 г.

Основните задачи на плана са:

1) Определяне на общата структура на територията, местоположението, землищните граници на населените места и селищните образувания, на отделните урбанизирани територии и извънурбанизираните такива (изключителна държавна, публична държавна и публична общинска собственост), земеделските и горски територии, защитените зони, санитарно-охранителни зони на водоизточници, нарушените територии за възстановяване, водните течения и площи, както и територииите със специално, с друго или със смесено предназначение;

2) Разработване на общия режим на устройство на всяка от територииите по задача 1), който включва най-общи цели, мерки и изисквания за тяхното опазване, използване, изграждане и развитие, като се съблюдават режимите, които са установени със специални закони;

[1]Съгласно чл. 104, ал. 1 от ЗУТ

3) Усъвършенстване на мрежите и съоръженията на техническата инфраструктура и сервитутните им зони на територията на общината, връзките им с териториите на съседните общини и със системата от инфраструктурни мрежи и съоръжения на национално ниво;

4) Установяване на уязвими територии с вероятно разпространение на предвидими природни бедствия, както и регламентиране на превантивни мерки, методи за защита и начин на устройство на територите;

5) Установяване на територите, в които е необходимо активно прилагане на ландшафтноустройствени мероприятия и естетическо оформяне, в т.ч. територите за превантивна устройствена защита;

6) Установяване на територите за специални обекти, свързани с отбраната и сигурността на страната, и прилежащите към тях забранени и сервитутни зони;

7) Създаване на условия за балансирано устройствено развитие в урабанизираните и извънурбанизираните територии, чрез поддържане на екологично равновесие и опазване на околната среда;

8) Осигуряване на условия за опазване и социализация на обектите на културно историческото наследство и природните забележителности. Регламентиране на допустимото натоварване върху територите с естествени рекреационни и други ресурси;

9) Определяне на последователност (етапност) за реализиране на приоритетни устройствени дейности.

1.2. Кратка историческа справка

гр. Ракитово

Животът в землището на града се заражда около IV в. пр.н.е.

Праистория – най-ранни следи на човешка дейност в региона

През своята дълголетна история Чепинския край е обитаван от различни племена и народи – беси, византийци, славяни, българи и власи.

При направените археологически разкопки се установява съществуването на живот от най-дълбока древност. В м. Макаков мост (близо до някогашния дървообработващия завод) са открити засводени пещи, зърнохранилища, хромели, каменни чукалки, брадви, много длета, тесли и точила. Културните пластове са образували могила, висока близо 1,40 m, в която са разкрити останки от праисторически жилища. Разкопките показват още, че селището е застроявано на два пъти – през ранния и през късния неолит. Постройките били изградени от обмазан с глина плет и имали правоъгълен план. Вътре в тях са открити следи от огнище и глинени пещи за изпичане на хляб. Намерените керамични фрагменти свидетелстват, че хората, живели тук, използвали в ежедневието си съдове от недобре пречистена глина, направени грубо без помощта на грънчарско колело.

Намерени са също и фино изработени купи, паници, високи чаши и по-рядко гърнета, повечето едноцветни или с украса от рисувани геометрични орнаменти. Това показва, че някои от членовете на общината вероятно са се специализирали в грънчарството и са развили професионални умения. Това предположение може да се направи и за оръдията от камък, кост и рог, намерени в изобилие в селището. Вероятно с произвежданите изделия се осъществявал търговски обмен между селищата в района. Откритите многобройни тежести за вретено и отвесен тъкачен стан свидетелстват, че жителите на селището познавали и тъкачеството.

При разкопките са намерени множество глинени антропоморфни идоли, култови съдове и масички, миниатюрен модел на жилище от глина, който засега е най-ранният от моделите, намирани в българските земи. Селището при Ракитово е много важно археологическо откритие. Намира се на близо 750 m надморска височина, в планината, където по онова време рядко се заселвали хора. Неговите обитатели се препитавали главно с отглеждане на животни – говеда, овце, кози и свине, както и с лов на елени, сърни и глигани, а земеделието заемало второстепенно място в поминъка на семействата.

Някои от помещенията в Ракитово се различават от жилищните постройки. Основите на техните стени са от ломени и речни камъни, а във вътрешността им са намерени олтари и множество култови предмети. Това води до предположението, че тези постройки са имали култово предназначение и в тях са извършвани религиозните обреди на общността. Възможно е те да са изпълнявани от жреци – служители на общородовите и общоплеменните култове. Открити са и два фрагмента от глинени съдове, върху които са изобразени човешки ръце с три или четири пръста. Съдовете вероятно също са свързани с култови обреди. Проучването показва, че духовният живот на обитателите бил наситен със сложни и разнообразни вярвания – към майката прародителка, към жилището, мъртвите и други.

Траки

Районът на Ракитово и Чепинското корито е сърцето на земята на тракийското племе беси, живели по тези земи хиляди години и оставили след себе си множество останки от скални градове, светилища, керамика, гробници и други.

Днес може да се види тракийската крепост-светилище в местността Пашино бърдо, която местните наричат Пешин бърдо (Първото бърдо). От там започва биосферният резерват Мантарица (мант – свещена, на прорицател; терица – земя), която е под егидата на ЮНЕСКО.

Старите тракийски-римски пътища са запазени частично в района на рида Каркария, в местността Ушите, в местността Калето-под връх Сютка. По тях още ехтят стъпките на Александър Македонски, на Гай Октавий – бащата на първия римски император Октавиан Август и на много други, посетили Свещената земя на Дионис и получили прорицание за съдбата си от оракула на върховния тракийски бог.

Днес остатъци от техните храмове са в основата на новопостроените раннохристиянски (ранновизантийски) трикорабни базилики. Най-известни в земята на бесите са църквата „Св. Спас“ над Белово – център на епископията Левки, църквата Николица в Ракитово – център на епископията Влептос и Червената църква в Перущица. Из между тях Николица в Ракитово е най-внушителна със своите размери – 17х32.35 метра, дебелина на стените 1.30 метра, с Триумфална арка, с двуетажен притвор, кръстокуполна и забележително оформена западна страна.

Свещената земя е била пазена от цяла система крепости, най-известната сред които през средновековието е Цепина. Дълги години тя е била столица на родопската автономна област – държава АХРИДА

Римско владичество

Живелият в края на 1 - началото на 2 в. сл. Хр. Светоний Транквил описва поход на бащата на първия римски император Гай Юлий Цезар Октавиан Август, станал в последните десетилетия на старата ера. Честолюбивият баща посещава храма на Дионис в Свещаната планина и получава важно предсказание за бъдещето на сина си. А Дион Касий в своята „Римска история“ разказва за настъплението на пълководеца Марк Лициний Крас в 29 – 28 г.пр.Хр. Като генерал вече на самия Октавиан Август, той отнема от бесите прочутия храм на Дионис в земите им и го дава на народа на одрисите.

Лициний превзема обитаваният от бесите град Ускудама, а веднага след това и Кабиле – Eutrop. 6.10. По време на Гражданската Война в Рим, бесите са нападнати от Марк Юний Брут с помощта на одриския цар Раскупорис – C.Dio-47.25. Навярно причината за враждебните действия на Брут е фактът, че бесите дават войници на неговият съперник Гней Помпей. За наемници от племето на бесите в армията на Помпей съобщава Гай Юлий Цезар – Bel.Civ. III.4.

Българското средновековие

През първата половина на IX в. Северозападните Родопи влизат в състава на новосъздадената българска държава. Това става през 812 – 813 г. по времето на хан Крум. През 864 г. християнството става държавна религия в цяла България. В Северозападните Родопи християнството вече има дълбоки корени – от IV в. бесите са християни. Това улеснява приобщаването на прабългарите и славяните към новата религия. В областта на Доспатско се смята, че славяните са от племето мораци (мърваци), а в останалата част на Северозападните Родопи (както и в по-голямата част на Западните Родопи) славяните са от племето драговичи (драговити).

Векове наред Родопите служат като граница и разменна монета между българи и византийци. В западния край на Ракитово са намерени сребърни и златни монети от времето на хана. В местност Хремово са открити основите на древен православен храм и монети от византийско време. В местност Кулата има останки на голяма средновековна византийска крепост. (Гелин, П. Малка туристическа библиотека, София, 1983 г., стр. 10–12)

Пряко свързана със обитателите на района около Ракитово е средновековната крепост Цепина. Крепостта и прилежащите и земи влизат в пределите на българската държава в средата на 9 век. Завладяна е от Византийската империя през 11 век, но е освободена при управлението на цар Калоян. Когато Калоян назначава племенника си Алексий Слав за управител в Родопите, Цепина става седалище на владенията на деспота. След убийството на царя през 1207 г., деспот Алексий Слав се обявява за независим и Цепина се превръща в негова престолнина. Крепостта е била внушителна, външните ѝ крепостни стени обхващали площ от 25 дка, а в най-високата ѝ част е бил изграден средновековен замък.

В периода 1246–1254 г. Цепина е владение на никейския император Йоан Дука Ватаци, но Михаил II Асен успява да си я възвърне.

В околностите на Ракитово се срещат множество паметници, които свидетелстват за активен живот през средновековието. Освен прочутата твърдина „Цепина“ (над с. Дорково), наричана от хронистите „чутовна“ и "недостъпна,

югозападно от града се намира една малко позната и все още непроучена крепост, известна като „Кулата-Градот“. За жалост единствените, които досега са „проучвали“ старината са иманярите. Дори след последните им разкопки е разкрита средновековна църква с учудващо добре запазени стенописи. Със средновековна датировка са и укрепленията: стражевата крепост „Пелевата кула“, крепостта „Коилето“ над яз. Батак, крепостта „Калето“ над м. „Качаков чарк“ и др.

Първите християнски средища, които възникнали в Чепинско още през късната античност, намерили приемственост и през средновековието, когато върху по-голяма част от раннохристиянските храмове били издигани църкви и манастири. Така например, на мястото на раннохристиянската базилика в м. „Николица“, през средновековието (XII – XIV в.) е бил издигнат манастир, известен като „Свети Никола“.

Приобщаването към християнството е свързано с възстановяване на разрушените храмове. От археологическите проучвания е известно, че трикорабните черкви на върха, където днес е крепостта Цепина са възстановени и променени. На върха Цепина, където е имало тракийско селище, трикорабната базилика е преустроена в еднокорабна през времето на Първата българска държава.

След падането на Първата българска държава под византийско владичество през 1118 г. Северозападните Родопи са присъединени към Византия и остават във Византия чак до времето на Калоян (1197 – 1207 г.) Боляринът Иванко, убиецът на Асен I (брат на Калоян) бяга при византийците. За благодарност византийският император го назначава за управител на Пловдивска област, към която принадлежи и Чепинския район. Под претекст, че иска да укрепи района срещу българите, Иванко получава от императора право да възстанови и укрепи крепостите в Северозападните Родопи. Вероятно сегашния си вид крепостите по северния склон на Родопите (Цепина, Баткун, Варвара, Семчиново, Радилово, Дебращица, Цръпча, Паталеница) са придобили по това време – 1197 г. Най-важни в тази стратегическа линия са крепостите Баткун и Цепина.

Укрепил се по такъв начин, Иванко успял да се сближи и със заелия българския трон цар Калоян, с когото подписват „съюз и договор против ромеите“. През 1198 г. Иванко вдига въстание и се отделя от Византия. Византийската войска начело с протостратора Мануил Камица е разбита при Баткун. Така цялата родопска област става независима с владетел Иванко. След почти два века Северозападните Родопи излизат от състава на Византия.

Според византийския хронист Георги Акрополит вероятно след победата си над латинците през 1205 г. цар Калоян назначил за управител на Родопската област своя сестрин син Алексий Слав. Това означава, че тази област през 1205 г. е присъединена към България и, тъй като е прекалено отдалечена от столицата Търново, цар Калоян е искал да има тук много доверен човек.

След смъртта на Калоян през 1207 г. Алексий Слав отказва да се подчини на неговия приемник цар Борил (1207 – 1218 г.) и се обявява за независим владетел на Родопите и Мелник. Границите на владението му не се знаят с точност. Според хрониста Георги Акрополит Слав владеел: „Планината Родопи, която се нарича и Ахридос, и нейните крепости, а също и Мелник.“

Катрин Аздраха приема, че по времето на Слав областта Ахридос е имала за граници: на север – Станимака (дн. Асеновград), на юг – земите северно от

Егейското крайбрежие, на изток – земите около Одрин, на запад – областта Меропа (дн. Пазарджикски район). За столица Слав избира крепостта Цепина, а по-късно – Мелник. В Ахридос влизат крепостите: Раковица при с. Белово, Семчиново, Симеоновец, Варвара, Беден, Баткун, Паталеница, Цръчна, Дебращица, Радилово, Бяга, Пещера, Брацигово, Перперек и др.

Георги Акрополит казва, че Слав бил почетен с деспотство от константинополския император Ерих (Хенрих или Анри Фландърски, по-малък брат на император Балдуин Фландърски). Слав е женен за неговата единствена дъщеря Маргарита-Изабела, родена от рано починалата му първа съпруга Агнес. През XV и XVI в. Родопите се наричали Славиеви гори, вероятно по името на Слав. Дори едно селище носи името си от титлата на Слав – с. Деспотово (дн. гр. Доспат).

Чепински регион в епохата на османското владичество

През 1371 г. при с. Черномен край Одрин войската на балканските владетели Вълкашин и Углеш е разбита. На следващата 1372 г. войските на султан Мурад отново нахлули в България. Превзети са Северна Тракия, Загоре и Родопската област. Българското население от Северозападните Родопи оказало най-упорита съпротива. Затова спомагат многото крепости: край Брацигово, Пещера, Радилово, Цръчна, Паталеница, Дебращица, Баткун, Варвара, Семчиново, Дорково, Ракитово, Батак. Особено се отличават защитниците на крепостите Баткун, Цепина и Раковица в месността Куртово.

Сведения за селищата в Чепинското корито от времето на османското владичество, в това число и за Ракитово, черпим от турските данъчни документи. През 1516 г. в селото, известно под името Ракитовец, има 85 християнски домакинства, 3 вдовици, един неженен и 6 мюсюлмански семейства. Данъчните описи на джелепкешаните (овцевъдите) от 1576 г. показват, че Ракитово е селището с най-големи приходи за местния спахия – признак за едно голямо българско селище. Но статистиката от следващите векове показва една постепенна смяна на съотношението между живеещите в селото мюсюлмани и християни. Ако през 1596 г. християните са имали все още превес – 92 мюсюлмански семейства на 96 християнски семейства, то след това картината коренно се променя: през 1712 г. – 189/12 и през 1842 г. – 248/40. Смяната на верската принадлежност на местното население е станало поради икономическа изгода (мюсюлманите са плащали по-малко данък), при което много българи доброволно приели исляма. Но трябва да се изтъкне, че не малка част от населението е била насилствено помохамеданчена, потвърждение за което дават историческите събития от XVII в.

Показателно е, че за същия век XVII в., когато се предполага, че е станало масовото помохамеданчване на българите от Чепинското корито (и не само там), в османските регистри данни за мюсюлманите не са записвани, а само на християнските домакинства, защото те били задължавани да плащат големите данъци.

Според Стефан Захариев към средата на XIX в. (около 1865 г.), в Ракитово има 80 къщи с 260 жители българи-мюсюлмани и 40 къщи с 300 жители българи – християни. По това време в селото е имало една джамия и една църква, като жителите му са били дърводелци, абаджии, ленари, земеделци и скотовъдци.

Чепино през Възраждането

През Възраждането Ракитово преживява стопански и духовен разцвет. От XIX в. придобива известност като абаджийско и текстилно средище.

След разрушаването на старата църква в м. „Николица“, в селото дълго време не е имало православен храм, поради което християните ходили да се черкуват в с. Каменица. След Хатихумаюна (1856 г.) – султански манифест, даващ религиозно равноправие на всички поданици в Османската империя, през 1861 г. ракитовци се сдобиват със собствена черква, на която дават името „Св. Неделя“. В изграждането ѝ участват християни и мюсюлмани.

Първото училище в община Ракитово е основано през 1865 г., в двора на ракитовската църква „Св. Неделя“.

„Географико-историко-статистическо ОПИСАНИЕ на Татар-пазарджишката кааза“ (фототипно издание с коментар, изд. на Отечествения фронт, 1973 г., стр. 28 – 29)

Първи учител в него Илия Топорчев (1836 – 1933) от село Каменица. Голяма заслуга за образованието на ракитовци и чепинските българи има и известната българка Неделя Петкова, която се заселва в тогавашното село през 1883 година.

Ракитово служи за база на четата на Тодор Банчев – хайдутин от Батак, познат под името хайдут Тодор. Негов байрактар става става Иван Тупаров от Ракитово. В Хайдушката чета всичко го знаят под името Чепинеца.

Той е първият хайдутин от Чепинския край. Убит е в сражение край селото на войводата. За неговото убийство има сведения в книгата „История на брациговкото възстание“. (1905 г.)

Ракитово в Руско-турските войни

Руските войски идват в Ракитово на 8 януари 1878 г. Населението ги посреща с радост. Османското иго свършва, но не всички са доволни от настъпилите събития. Малка част от населението, предимно мюсюлмани, напускат родните си домове и бягат към Турция заедно с отстъпващата турска армия.

Важен въпрос възниква и търси своя отговор от времето на тези паметни събития: имало ли е участници в Българската армия от други вероизповедания, включително мюсюлманското?

Академик Георги Марков дава отговор на този въпрос:

- Да, има българи-мюсюлмани включени е българската армия. Особеното е, че те са мобилизирани в османската армия, но масово бягат, масово дезертират. Една част от тях влизат в редовете на Българската армия. В Ракитово има паметник на загиналите във войните и там има изписани имена както на българи християни, така и на българи мохамедани. Друга част са подлъгани от османската пропаганда, че гяурите идват и сега всички ще бъдат изклани, за съжаление, една част от българите – мюсюлмани тръгват с османската армия. Тогава тя запалва селата им, за да не могат да се върнат.

гр. Костандово

Костандово е сред най-старите селища в Чепинската котловина. Отбелязано е най-рано в документ от 1515 г. Запазено е сведение за него в летописа на поп

Методи Драгинов от 1666 г. На 5 септември 2003 г. е взето решение №615 селото да бъде обявено за град.

с. Дорково

Дорково е старо българско село, датиращо от Средновековието. Историята му е свързана с местната крепост Цепина. По време на османската окупация селото е било неблагоустроено, с кални улици, без вода и със схлупени къщи. След Освобождението се преселват много българи от Пазарджишко и Разложко, започват да се издигат тухлени постройки. Изградени са общински дом, читалище, църква и е създадена горска кооперация. През 1930 в селото е прокарано електричество и за пръв път от читалището било чуто радио.[2]

След 9 септември 1944 селото е благоустроено с водоснабдяване, ново училище, нов читалищен дом, кооперативен дом, асфалтирани са улицата и площадът.[3]

[2] Панайотов, Иван. Страшимиров, Константин. *Родопи: Пътеводител*. Медицина и физкултура, София, 1982. стр. 130

[3] Райчевски, Стоян. Българите мохамедани. II. София, Национален музей на българската книга и полиграфия, 2004, [1998]. стр. 92.

2. Представяне на област Пазарджик. Обща характеристика на община Ракитово

2.1. Представяне на област Пазарджик

Област Пазарджик е разположена в Южна България и се намира на юг от Стара планина и на север от Родопите, като обхваща най-западната част на Горнотракийската низина. Територията и е с площ 4 457 км^2 (4% от територията на страната).

Специфични предимства на областта са съхранената чиста природна среда и наличието на природни ресурси (руда, минерална вода, горски площи).

Областта е част от Южен централен район от ниво 2, в който влизат и съседните области Пловдив, Пазарджик, Кърджали и Хасково със следните административни граници:

- ✓ на изток – област Пловдив;
- ✓ на югоизток – област Пазарджик;
- ✓ на югозапад област Благоевград;
- ✓ на северозапад – Софийска област.

Област Пазарджик включва общините: Батак, Белово, Брацигово, Велинград, Лесичево, Пазарджик, Панагюрище, Пещера, Ракитово, Септември и Стрелча. В административно отношение област Пазарджик се състои от 11 самоуправляващи се общини, които включват общо 117 населени места и 96 кметства.

2.2. Обща характеристика на община Ракитово

Община Ракитово е разположена в Южна Централна България и попада в обхвата на Южен централен район от ниво 2 (NUTS2), в област Пазарджик (NUTS3). Община Ракитово граничи със следните общини:

- ✓ на изток – общините Пазарджик и Пещера;
- ✓ на югоизток - община Батак;
- ✓ на запад – община Велинград;
- ✓ на север – община Септември.

В административно отношение общината се състои от три населени места: административният център - гр. Ракитово, гр. Костандово и с. Дорково. Трите населени места са разположени в близост едно до друго, което благоприятства за комуникативността помежду им и лесния достъп до услуги, предоставяни в рамките на общинския център.

Ракитово се намира на отстояние до следните стратегически точки, както следва:

- ✓ гр. Пазарджик - 45 км;
- ✓ гр. Пловдив - 80 км;
- ✓ гр. София - 130 км;
- ✓ гр. Велинград – 12 км;
- ✓ гр. Батак – 15 км;
- ✓ Курортен комплекс „Цигов чарк” на яз. Батак – 7 км;
- ✓ Автомагистрала „Тракия” - 50 км.

Територията на община Ракитово обхваща площ от 246,438 км^2 [4], която представлява 5,5% от територията на област Пазарджик и 0,2% от тази на страната.

Разпределението на територията е следното: селскостопански фонд – 44,416 км^2, горски територии 194,377 км^2, фонд населени места – 6,233 км^2, фонд водни течения и площи – 0,788 км^2, територии за транспорт – 0,559 км^2.

Населението на община Ракитово е 15 017 души[5], което представлява 5,48% от населението на област Пазарджик, 0,2% от населението на страната.

В географско отношение, общината остава встрани както от основните пътни и комуникационни връзки за страната, така и за тези в областта и региона. Изключение прави единствено III-класната пътна връзка Пазарджик-Велинград, която обаче преминава в най-западната периферна част от територията на общината. Периферното транспортно-географско положение на общината е дало отражение върху степента на развитие и усвоеност на нейната територия. Въпреки това, доброто състояние на пътната инфраструктура позволява осъществяването на по-лесни комуникационни връзки с икономически активни центрове в страната. От друга страна, общината се отличава със съхранена природна среда и значително биоразнообразие, което в съчетание със съседството с яз. Батак и с някои други природни и антропогенни рекреационни ресурси, осигурява значим потенциал за развитието на планински рекреационен туризъм и на други видове алтернативен туризъм. Това е един от начините местното население да формира допълнителен доход, при това без да унищожава чувствителната на антропогенни въздействия природа в Родопите.

[4] Данните са взети от Агенция по геодезия, картография и кадастър към МРРБ

[5] По данни на НСИ, преброяване 2011 г.

3. Природен комплекс

Фактор от първостепенно значение за общината, произтичащ от географското ѝ разположение, са природните ресурси – мек средногопланински климат, голямо разнообразие на релефа, водно богатство от повърхностни, подземни и термални минерални води, както и богата и запазена флора и фауна.

3.1. Релеф

Община Ракитово е разположена в Западните Родопи, в югоизточната част на Чепинската котловина, при средна надморска височина 811м. Морфометричните особености характеризират Чепинската котловина като една от малките вътрешнопланински котловини в страната. Морфографските особености на Чепинската котловина отразяват сложния морфогенетичен комплекс на нейното палеоразвитие.

Характеристиката на релефа отчита особеностите в териториалния обхват на община Ракитово. Тя обхваща земите в поречието на река Мътница и нейният ляв приток Ракитовска Стара река и оградните планински склонове в източната част на Чепинската котловина. В северната част на общината, на протежение от около 4 – 5 км в много дълбока проломна долина протича част от долното течение на Чепинска река. В южна посока за билна ограда служат северните склонове на отделни възвишения в обхвата на Баташка планина. Така описаната територия е оформена в склонови повърхнини, относително заоблени билни повърхности и тясно котловинно дъно. Южната част на общината се отводнява от река Лепеница (десен приток на Чепинска река).

Релефът на община Ракитово е с преобладаващ планинско-котловинен характер, който е формиран в условията на сложна геоложка обстановка. На територията на общината се наблюдават най-различни типове релеф – ниско-, средно- и високопланински, котловинен, долинно-терасен, карстов и др. Това голямо разнообразие на релефа се дължи на взаимодействието между активните движения на земната кора и различни екзогенни релефообразуващи процеси (ерозия, свлачища, срутища и др.).

Генезисът на съвременния релеф е подчинен на блоково-разломната тектоника. Тя обуславя последователното усложняване на морфоструктурния план на котловината до формиране на характерния стъпаловиден релеф.

Характерно за територията на общината е, че по речните долини не са развити повсеместно речни тераси, като изключения се наблюдават в заливната тераса. В речните тераси са отложени алувиални материали (предимно чакъли, пясъци и глини), в които са акумулирани грунтови води.

При стопанското усвояване на територията влияние оказват и значителните наклони на терена. Те се явяват определящ фактор за типовете земеползване в общината, местоположението на населените места, конфигурацията и състоянието на транспортната система и другите инфраструктурни обекти.

В устройственото планиране на територията следва да се отчита влиянието на основния екзогенен фактор – плоскостната денудация, играеща значима роля в съвременното релефообразуване. Антропогенният фактор също оказва съществено влияние върху различните природни процеси. Той се изразява в организирането на

разнообразните стопански дейности на човека в сферата на земеделието, експлоатацията на горските територии, изграждането на обекти на техническата инфраструктура и др.

3.2. Климат

Климатът е мек среднопланински. Характеризира се с разнообразие на числовите стойности на климатичните елементи, вариращи в широки граници в отделните части на територията. Влияние върху тези параметри оказват - надморската височина и изложението на склоновете.

Годишната продължителност на слънчевото греене е около 2200 часа (за станция Велинград – 2157 часа). Средногодишните температури са в границите от 4ºС до 11,5ºС, при закономерно понижаването на стойностите с увеличаване на надморската височина. Най-студеният месец от годината е януари, когато средномесечните температури са отрицателни и варират от -1,8ºС (Чепинската котловина) до -2,8ºС (язовир „Батак“). Вътрешно-планинското местоположение на Чепинската котловина е причина за формирането на сравнително ниски стойности на средномесечната температура на най-топлите месеци в годината – юли и август (съответно 17,3ºС и 17,9ºС).

Температурният режим оказва влияние върху стойностите на абсолютната и относителната влажност на въздуха, която на свой ред има отражение върху ландшафтно-екологичните условия за оптимално развитие на растителността. Минималната средна годишна относителна влажност варира от 60 до 80%.

Средногодишните суми на валежите в района варират от 616 мм в котловинната част на общината до 910 мм във високопланинската й част. Годишното разпределение на валежите в Чепинската котловина показва наличие на два валежни максимума – през месеците април-май и ноември-януари. В Чепинската котловина снежната покривка се задържа в продължение на 49 дни, като трайното задържане на снежната покривка започва от м. декември и завършва през м. март.

От данните на ветровия режим можем да заключим, че в годишен план преобладаващи са ветровете с посока североизток, следвани от югозападните. Тихото време е със стойност 60%.

3.3. Води

Речната мрежа на общината включва основно водосбора на р. Мътница. Тя протича през източната част на Чепинската котловина и се влива в Чепинска река, като се явява нейният най-голям десен приток. Река Мътница е с дължина 16,3 км, а водосборната й площ е 230,7 км^2. По-важни леви притоци на р. Мътница са р. Връбница и Ракитовска Стара река.

Съгласно действащия План за управление на речните басейни (ПУРБ) на ИБР за периода 2016-2021 г., на територията на община Ракитово попадат следните повърхностни водни тела описани в таблица №1.

Режимът на речния отток е с максимум през април и май (когато речните води нарастват до 18% от годишния воден обем), а минимумът е през август и септември. Водното ниво на грунтовите води в ниските тераси е плитко разположено и е хидравлически свързано с речните води. То се покачва по време на пълноводната фаза на реките и често причинява разливания и локални заблатявания.

Таблица №1: Повърхностни водни тела на територията на община Ракитово

Код на водно тяло	Име на водно тяло
BG3MA900R198	р. Чепинска и притоци от извори до устие на р. Абланица и р. Хремщица
BG3MA600R219	р. Девинска река от извори до яз. Голям Беглик
BG3MA900L192	яз. Батак
BG3MA900R195	р. Боев дол до яз. Батак
BG3MA900R189	р. Старата река от ПБВ до вливане в р. Мътница
BG3MA900R184	р. Чепинска от началото на корекцията до устие и р. Грохоча
BG3MA900R185	р. Чепинска от кантон Долене до начало корекция
BG3MA900R186	р. Чепинска от вливането на р. Мътница до кантон Долене
BG3MA900R197	р. Чепинска от р. Абланица до устието на р. Луковица и р. Мътница
BG3MA900R228	р. Мътница от вливане на р. Стара река до устие и р. Малка Мътница
BG3MA900R190	р. Мътница след питейно водохващане до р. Стара река
BG3MA900R191	р. Мътница под яз. Батак до притока ПБВ
BG3MA790R157	р. Марица от гр.Белово до р. Тополница и ГОК-13-К1 (ГК1)
BG3MA900R194	р. Дълбоки дол до яз. Батак
BG3MA900R193	Тупавишко дере
BG3MA700R146	р. Стара река от р. Дериндере до гр. Пещера

Източник: План за управление на речните басейни (ПУРБ) на ИБР за периода 2016-2021 г.

Община Ракитово е част от язовирен район „Батак“. Водохранилището има завирен обем от 315 млн.м^3 и залята площ от 22 км^2. В бреговата зона на язовира е изграден курортен комплекс „Цигов чарк“, част от който попада в землището на община Ракитово.

На територията на общината са изградени и 2 микроязовира . Единият е в землището на гр. Костандово, а другият – в землището на с. Дорково. Микро язовирът в Костандово не функционира от повече от 10 години, поради скъсване на язовирната стена. Микроязовирът в Дорково е превърнат в частен рибарник.

Съгласно действащия ПУРБ за периода 2016-2021г., на територията на община Ракитово попадат подземни водни тела описани в таблица №2.

Таблица №2: Повърхностни водни тела на територията на община Ракитово

Код на водно тяло	Име на водно тяло
BG3G00000NQ008	Порови води в Неоген - Кватернер - Велинград
BG3G00000Pt038	Карстови боди - Велинградски басейн
BG3G00000Pt047	Пукнатинни боди - Западно Родопски комплекс

Източник: План за управление на речните басейни (ПУРБ) на ИБР за периода 2016-2021 г.

Термалните минерални води са едно от неоценимите богатства на община Ракитово. След подробни хидротермални изследвания и дълбоко сондиране, в източната част на Чепинската котловина е открито находище на термални минерални води с температура до 50ºС и ниска минерализация (0,36 г/л). По състав минералните води са азотни, алкални, сулфатни, хидрокарбонатни, натриеви, флуоридни и силициеви.

Находище на минерална вода „Ракитово” заема площ от близо 3 км^2 (в землището на гр. Ракитово и гр. Костандово) на средна надморска височина от 760 м. Находището е проучено и разкрито с пет сондажа – сондаж 5, сондаж 6, сондаж 7, сондаж 9а и сондаж 10. Сондажите 5 и 6 се намират в периферията на находището, а останалите попадат в централната му част. Сондажите в находището са прокарани като проучвателно-експлоатационни, с конструкция, позволяваща използването им като вододобивни съоръжения в условия на самоизлив. След изграждането им сондажите са оставени на свободен режим на

водоизливане – при напълно отворени кранове.

Сондажите 5 и 6 са с малък дебит и ниска температура. През последните 10 г. сондаж 6 показва стабилен дебит от 0,154 л/сек, съгласно утвърдените експлоатационни ресурси със Заповед №РД-5/03.01.2001г. и 0,15 л/сек, съгласно утвърдените със Заповед №РД-586/10.08.2011г. експлоатационни ресурси на находището. Сондаж 5 показва намаление на дебита – 0,224 л/сек, съгласно утвърдените експлоатационни ресурси със Заповед №РД-5/03.01.2001г. и 0,13 л/сек, съгласно утвърдените със Заповед №РД-586/10.08.2011г. експлоатационни ресурси на находището.

Сондаж 7 променя най-динамично дебита си, като показва през последните 10 години увеличаване на експлоатационния ресурс - 2,66 л/сек, съгласно утвърдените експлоатационни ресурси със Заповед №РД-5/03.01.2001г. и 3,10 л/сек, съгласно утвърдените със Заповед №РД-586/10.08.2011 г. експлоатационни ресурси на находището. Температурата на водата е 32° С.

Сондаж 9а не показва отклонение на дебита през последните 10 години. Той е с дебит 2,80 л/сек и температура на водата 34° С.

Сондаж 10 е с най-висока температура, но показва леко намаляване на дебита - 4,62 л/сек, съгласно утвърдените експлоатационни ресурси със Заповед №РД-5/03.01.2001г. и 4,50 л/сек, съгласно утвърдените със Заповед №РД-586/10.08.2011г. експлоатационни ресурси на находището.

Експлоатационната схема на находището показва, че:

✓ Сондаж №5 (минерален извор „Тополите”, находище Ракитово) – отдаден на концесия за срок от 35 години;

✓ Сондаж №7 - няма издадени разрешения за водовземане или концесионен договор;

✓ Сондаж №9А - няма издадени разрешения за водовземане или концесионен договор;

✓ Сондаж №10 - няма издадени разрешения за водовземане или концесионен договор. От Сондаж №10 се захранва Общинската баня в град Ракитово.

Таблица №3: Мониторингови пунктове на територията на община Ракитово

Код на пункта	Име на пункта	Код на водното тяло	Повърхностни/ подземни води	Координати	
BG3MA09215MS1381	р. Чепинска, кантон Долене	BG3MA900R186	повърхностни води	24.074728	42.091111
BG3MA92253MS1404	р. Мътница, с. Дорково	BG3MA900R190	повърхностни води	24.148054	42.055829
BG3MA09223MS1401	р. Мътница, мост на гр. Ракитово	BG3MA900R228	повърхностни води	24.078066	42.021203
BG3MA09224MS1403	р. Стара преди гр. Ракитово	BG3MA900R189	повърхностни води	24.090403	41.97988
BG3MA09224MS1402	р. Стара след гр. Ракитово	BG3MA900R189	повърхностни води	24.089772	41.995953
BG3MA09226MS1420	р. Тупавишко дере	BG3MA900R193	повърхностни води	24.128889	41.931278
BG3MA92253MS1405	р. Мътница, след с. Дорково	BG3MA900R191	повърхностни води	24.168148	42.049902
BG3G00000PTMP116	Батак, Цигов чарк извор на р. Стара	BG3G00000PT047	подземни води	24.1337	41.9464

В землището на гр. Костандово има изграден минерален плаж.

На този етап минералните води в община Ракитово не се оползотворяват пълноценно. Те представляват значим ресурс за развитието на разнообразни стопански дейности, които биха могли да спомогнат за стабилизирането на местната икономика.

По-долу са представени списъците на зоните за защита на водите, съгласно чл. 119 а, ал. 1 от Закона за водите, на територията на община Ракитово:

Питейни водни тела:

Код на водно тяло	повърхностни или подземни води
BG3MA900R198	повърхностни води
BG3MA900L192	повърхностни води
BG3MA900R191	повърхностни води
BG3MA900R193	повърхностни води
BG3G00000NQ008	подземни води
BG3G00000Pt038	подземни води
BG3G00000Pt047	подземни води

Чувствителни зони:

Име на чувствителната зона	Код
Водосбор на река Марица	BGCSARI06

Натура 2000 – Директива за хабитатите:

Код на зоната по Натура	Име на зоната
BG0001030	Родопи - Западни
BG0001386	Яденица

На територията на община Ракитово попада част от СОЗ (втори и трети пояс), учредена със Заповед №120/12.01.1977 (2 и 3 пояс).

Заповед за учредяване на СОЗ	Тип	Пояс
Заповед №120/12.01.1977	Минирални води Велинград	3
Заповед №120/12.01.1977	Минирални води Велинград	2

Съгласно Плана за управление на риска от наводнения за периода 2016-2021 г. (ПУРН), на територията на община Ракитово няма определен район със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН) и няма предвидени мерки за периода на действие на плана.

3.4. Почви

На територията на община Ракитово се наблюдава голямо многообразие от почвени типове и подтипове, което е резултат от разнообразието в съчетанията на литографската основа, почвената покривка, хидроложкия режим и др.

Най-широко разпространеният почвен тип са кафявите горски почви.

Характерно за тях е, че те са предимно леко песъчливо-глинести, с дълбочина на профила от 40 см до 60-70 см и са с малка мощност на хумусния хоризонт. От подтиповете на кафявите горски почви се срещат: светли, тъмни и вторично затревени. Пространствата, които те заемат са с важно стопанско значение, предвид екологичните им функции и свойства за формиране на водния баланс.

В съчетание с кафявите горски почви, на някои места се срещат рендзини (хумусно-карбонатни почви).

Те са с плитка дълбочина на проявление (до 10см, а в определени случаи и до 30см) и са с ниско хумусно съдържание.

В пояса на дъбовите и смесените широколистни гори се срещат канелените горски почви. Те са представени от следните подтипове: слабо излужените, излужените и оподзолените канелени горски почви.

По речните тераси се наблюдават алувиално-ливадните почви. Те са най-плодородните почви на територията на общината.

В обезлесените участъци с по-големи наклони, поради интензивните ерозионни процеси, почвената покривка е представена във вид на изолирани почвени ареали, като на места тя напълно липсва и на повърхността се разкриват голи скали.

3.5. Горска растителност

Растителната покривка на територията на община Ракитово е представена от няколко горски растителни вида. В зависимост от надморската височина горската растителност формира няколко горски пояса – габъро-горунов, буков и иглолистен. Около 70% от горския пояс е зает от иглолистни дървесни видове и са представени от бял бор, черен бор, ела и смърч. По-характерни представители на широколистни видове са бук, дъб, клен, габър, липа, явор, бреза и др. Типични храстовидни видове са шипката, глогът, дрянът и др.

В планинските оградни части на Чепинската котловина, попадащи в обхвата на община Ракитово, дървесната растителност е представена от гори от бял бор. На север те преминават в смесени гори от бял бор и обикновен горун или в съчетания на бял бор с обикновен бук.

В северните подножия на Баташка планина, южно от гр. Ракитово, белият бор формира асоциации с черния бор, а в ридовете, източно от долината на река Мътница, той заема широки площи в смесени ценози с участието на ела, обикновен бук и смърч.

В посока към язовир „Батак“, върху стари сечища, на мястото на гори от смърч, бял бор и бяла мура са се настанили тревни формации.

На този етап горските площи са главен фактор за развитието на региона, предвид влиянието им както върху климата, така и върху поминъка на населението в общината.

Основни изводи:

✓ Природните и географски условия в котловинната част на община Ракитово са предпоставка за положително социално и икономическото развитие на общината;

✓ Релефните особености и климатичните условия създават условия за целенасочено развитие на отдиха и туризма. Благоприятният климат и разнообразните природни феномени са важен природен ресурс за развитието на туризма и рекреацията в общината, който следва да бъде оптимално оползотворен.

✓ Находищата на термалните минерални води са стратегически важен природен ресурс за развитието на община Ракитово, който не е пълноценно усвоен.

Термалните води могат да намерят своето приложение в осъществяването на туристически дейности – развитие на спа и рекреационен туризъм, който може да бъде съчетан с високопланинския туризъм, като същевременно с това да намери приложение в редица стопански дейности като бутилиране на вода, геотермално отопление, горещо битово водоснабдяване и др.

✓ Агроклиматичните ресурси са изключително стратегически ресурс, подходящ за отглеждането на някои типични за условията на планинско земеделие култури, но дефицитът в баланса на овлажнението през активния вегетационен период е лимитиращ фактор, което налага прилагането на изкуствено напояване.

✓ Горската растителност обхваща значителна площ от територията на община Ракитово и в този смисъл се явява стратегически ресурс за развитието на някои основни за общината икономически отрасли като: дърводобив, дървообработване, производство на мебели и изделия от дърво, туризъм и др. Този ресурс следва да бъде експлоатиран в разумни граници, гарантиращи опазването и съхраняването на горската флора и фауна.

Бедният почвен фонд в планинските части на областта е предпоставка за наличието на необработваеми земи.

3.6. Биоразнообразие и Национална екологична мрежа (НЕМ)

Биоразнообразие

Община Ракитово е с богата и запазена флора и фауна. Изключително голямо е горското богатство, което се намира в добро общо състояние и има много важно стопанско, водозадържащо, противоерозионно и рекреационно значение.

Във флората преобладават представителите на широколистните видове, по-характерни от които са дъб (Quercus pubescens), габър (Carpinus betulus) и др. Иглолистните видове са представени от бял бор (Pinus silvestris), черен бор (Pinus nigra), ела и смърч. Типични храстовидни растителни видове за територията на общината са: шипка, глог, трепетлика, дрян и др.

От лечебните растения се срещат: бял равнец, жълт кантарион, мента (Menta piperika), мащерка (род Thymus), котешка стъпка (Clinopodium vulgare) и др.

Животинският свят е представен от: мечки, елени, сърни, дива свиня, заек, лисица и други видове бозайници. Птиците са представени от: орли, соколи, черен щъркел, лещарка, гривяк, кълвач и др.

Седем вековни дървета на територията на дивечовъдната станция са под специалната закрила на закона. Най-впечатляващи са буковете – близнаци на над 150 г. “Двата братя“ в местността “Локвище“ и близо петстотингодишния бял бор в местността “Чукурска поляна“.

Защитени територии и защитени зони

Националната екологична мрежа (НЕМ) включва защитените територии и защитените зони по „НАТУРА 2000“.

Общата площ на обектите от НЕМ (с припокриването) на територията на община Ракитово е 106 км^2, което прави 43,02% от общата й площ. Този дял е по-висок от средния за страната, което още веднъж подчертава значителното биоразнообразие на общината.

Защитените зони (ЗЗ) по НАТУРА 2000 са преобладаващата част от обектите на НЕМ – 43,02%. В по-голямата си част те включват и защитени територии. С най-голяма площ са Защитените зони по Директивата за хабитатите.

В община Ракитово попадат части от 3 защитени зони:

✓ ЗЗ „Западни Родопи" – по Директивата за птиците, с код BG0002063, обявена със Заповед №РД-835/17.11.2008г. и променена със Заповед №РД-890/26.11.2013г. на Министъра на околната среда и водите;

✓ ЗЗ „Родопи-Западни" – по Директивата за хабитатите, с код BG0001030, включена в списъка на ЗЗ, приет с решение №661/16.10.2007г., изм. и доп. с Решение №811/06.11.2010г. на МС. Защитената зона припокрива защитена зона по Директива за птиците ЗЗ „Западни Родопи";

✓ ЗЗ „Яденица" – по Директивата за хабитатите, с код BG0001386, включена в списъка на ЗЗ, приет с решение №661/16.10.2007г.

Защитените територии са 5,03% от територията на община Ракитово, което е около средния за страната дял. Те включват резервати, защитени местности и природни забележителности (Приложение №6):

✓ Резерват „Мантарица" - площ 1069,2 ха; цел – запазване на биотопите на глухара;

✓ Защитена местност „Пашино бърдо" - площ 7,0 ха; цел – опазване на гора и средновековна крепост;

✓ Защитена местност „Цигов чарк" - площ 3,0 ха; цел – опазване на ливади и гори, исторически местности;

✓ Защитена местност „Милеви скали" - площ 115,1 ха; цел - опазване на характерен ландшафт.

✓ -Природна забележителност „Лепеница" - площ 5,0 ха; цел - опазване на пещера;

✓ Природна забележителност „Палеонтологично находище с. Дорково" - площ 1,00 ха; цел - опазване на находище на фосили.

4. Културно наследство

При разработването на този раздел са ползвани:

✓ Списък на недвижимите културни ценности на територията на община Ракитово, предоставен от НИНКН;

✓ Списък на военните паметници, предоставен от Община Ракитово;

✓ Списък на археологическите обекти на територията на община Ракитово, предоставен от Национален археологически институт с музей към БАН;

✓ Информация предоставена от община Ракитово;

✓ Стратегически план за развитието на културния туризъм в България (2009 г.);

✓ Национална схема на културните маршрути в България (1999 г.).

Настоящият раздел е изготвен съгласно плановото задание за изработване на ОУПО Ракитово. Анализът и оценката на културното наследство за целите на ОУПО са извършени в съответствие с препоръките на НИНКН при съгласуването на плановото задание, методическите указания на НИНКН за разработване на опорните планове, схемите и обяснителните текстове към тях по отношение на културното наследство и дефинициите и постановките на Закона за културното наследство.

Анализът на културното наследство в ОУП на Община Ракитово изследва и оценява неговото място в територията на общината и ситуирането му в националната и европейската мрежи на културните маршрути. В съответствие със съвременните тенденции и подход към културното наследство са проучени не само единични културни ценности, но и античните пътища, културните маршрути, институциите, съхраняващи създадените ценности от местни автори, традициите и обичаите, културният календар.

Съгласно чл. 2. (1) на Закона за Културното наследство **(обн. ДВ бр. 19/2009 г.)** то обхваща „*нематериалното и материалното недвижимо и движимо наследство като съвкупност от културни ценности, които са носители на историческа памет, национална идентичност и имат научна или културна стойност*.“

4.1. Нематериално културно наследство

Нематериалното културно наследство е основен символ на националната идентичност. Към него принадлежат устната традиция и език, обичаите, обредите, празненствата, ритуалите, вярванията, музиката, песните, танците, кулинарните и еноложки традиции, народните занаяти, народната медицина и народните игри и спортове.

В РБългария този вид културно наследство се опазва по силата на 4 закона:

✓ Конвенция за нематериалното културно наследство (ратифицирана със закон от Народното събрание на Република България) – резултат е на многогодишни усилия на международната общност с активно участие на българската страна, за приемане на международен инструмент, който да регламентира и подпомага

усилията за защита, ревитализация, опазване и осигуряване на приемственост на онези традиционни форми на културата, които нямат материален характер.

✓ Закон за културното наследство – урежда опазването и закрилата на културното наследство на Република България.

✓ Закон за народните читалища – урежда учредяването, устройството, управлението, дейността, имуществото, финансирането, издръжката и прекратяването на тези традиционни самоуправляващи се български културно-просветни сдружения в населените места, които изпълняват и държавни културно-просветни задачи.

✓ Закон за закрила и развитие на културата – определя основните принципи и приоритети на националната културна политика, културните организации и органите за закрила на културата, начините за подпомагане и финансиране на културната дейност и творците.

Много от формите на нематериалното културно наследство – характерни обичаи, обреди, вярвания, художествено-изпълнителско изкуство, кулинарни традиции и др. се проявяват по време на религиозни и светски празници. Те се съхраняват и изпълняват от местното население, както и от фолклорни и самодейни групи за провеждане на обредни ритуали към читалищата в община Ракитово.

Празници и обичаи

Много от празниците в този край са запазени с годините, а честването им се извършва със съхранени традиции и обреди.

По традиция ракитовци спазват обичая на големия християнски празник ***Богоявление*** – 6 януари. Въпреки студа те се събират в центъра на Ракитово, където се провежда обичая с хвърлянето на кръста от местния отец в ледените води и ваденето му от най-смелия мъж.

На 21-ви януари в Ракитово и Костандово традиционно се провежда ***Бабинден***, празникът, посветен на акушер-гинеколозите, акушерките и бабите. На този ден, по традиция, всички бебета, родени през миналата година, ритуално биват наричани от кмета.

Всяка година Община Ракитово организира традиционните конни надбягвания в чест на ***Тодоровден***. На шосето Ракитово - Костандово се провеждат три кушии - според разстоянието те са малка, средна и голямата “баша”. Наградата за победителя в “баша” е 120 килограма зърно, за втория - 80 килограма и за третия 40 кг. зърно. След края на надбягванията се провежда и ежегодният конкурс за най-красив кон.

Християни и мюсюлмани от Ракитово, Костандово и Дорково се събират на 9 май за ***летния Никулден*** в местността Никулица, където районният мюфтия и местният свещеник организират традиционния вече курбан. Празникът се провежда под егидата на община Ракитово, със сътрудничеството на сдружение "Суткя".

Празникът на гр. Костандово е на 21 май. На този ден църквата почита ***Светите равноапостоли Константин и Елена***. Наред с традиционните фолклорни изяви на местния ансамбъл за автентичен фолклор и гостуващите състави от региона се провеждат и спортни състезания и детски програми.

Празник-събора на град Ракитово е на ***Еньовден*** – 7 юли (по стар стил). Най-големият летен празник в Ракитово. Свързан е с култа към слънцето, растителността и надеждата за плодородие. Неизменен атрибут на празника е яневицата (бял равнец). Тя се сплита на венци и се слага по вратите за здраве. Има поверия за „Яневското слънце“, за водата в менците – важна част от еньовския обред. На 7 юли е и празникът на църквата в Ракитово – „Света Неделя“.

Фестивали

В началото на август на Илинден (по стар стил) се провежда международен фолклорен фестивал в с. Дорково. Провежда се от 1996 г., а от 1999 г. с подкрепата и съдействието на фондация „Пътеки“ – официален представител на България в ЦИОФФ (Международен съвет на организациите на фестивали за фолклор и традиционни изкуства), фестивалът прераства в международен. Освен много групи от различни региони на страната в него вземат участие фолклорни ансамбли от Гърция, Полша, Молдова, Македония и Сърбия. Целта на фестивала е да запази и популяризира изворния фолклор, да затвърди ролята на традиционния фолклор за сплотяването на българската общност, да обогати познанията за световното фолклорно богатство.

През май в гр. Костандово се провежда национален фолклорен фестивал.

Последната събота от август се провежда традиционен горски бал в местността Парка над Ракитово. Горският бал се провежда от 30-те години на миналия век. Наречен е горски, тъй като община Ракитово е известна с хубавите си гори. Прекъсван е два пъти. След първото прекъсване се възстановява през 60-те години. Стъпва и в новия век, но през 2008 г. традицията отново е прекъсната. Провежда се и конкурс за избиране на царица на гората.

Читалища

И в трите населени места в община Ракитово функционират народни читалища. Те са достойни пазители на националните традиции и местния фолклор, огнища за съхраняване на националното самосъзнание, центрове за развитие и подпомагане на любителското художествено творчество, средища на празненства, концерти и чествания. Не веднъж художествени състави от общината са получавали призови места на национални фолклорни конкурси.

През 1971 г. е основан фолклорен ансамбъл „Овчарска песен” към читалището „Св. Св. Кирил и Методий” в с. Дорково. Той се състои от оркестър, танцов състав, мъжка певческа група и женска певческа група. Числеността му през годините е различна: към 2004 г. е около 45 души, но някога броят на самодейците е бил 120 души. Инструментите, които ансамбълът използва, са кавал, гайда, тъпан, тарамбука, тамбура. Членовете на ансамбъла са лауреати от IV и VI Републикански фестивал във Велико Търново. Участва в много издания на Националния събор на българското народно творчество в гр. Копривщица. Носител на „Златна брадва” от Международен фолклорен фестивал на планинците '89 в Закопане, Полша. През 1990 г. отива на турне във Франция по покана на президента на френската асоциация за фолклор, Жан Рош. Участва на Международния фестивал „Планините на света” '92 в Бриансон, Франция. Лауреат на фестивали в Крушевац и Левач в Сърбия през 1991 и 1992 г. Мъжката певческа група печели първо място на I национален фестивал на мъжките певчески фолклорни групи в Разлог. През 1999 г. в читалището се създава и влашка група "Фантъна" ("Изворче") с ръководител

Георги Гушев. Изнася концерти в Румъния, Гърция, Македония. Участва във фестивали на етносите в България и много други.

Към НЧ „Будилник – 1898 г.” гр. Ракитово функционират ДВГ „Дъга”, ДТТ „Питър Пан” и самодеен театрален колектив.

Към НЧ „Просвета - 1919” гр. Костандово функционират Ансамбъл за автентичен фолклор „Бояна” и ГСГП „Евридика”

Читалищата работят в следните основни направления: библиотечна дейност, школи по изкуствата, любителско творчество, клубове по интереси, културна дейност и работа по проекти. Ежегодно създават културен календар, като организират и участват в конкурси, фестивали, празници, концерти, продукции, творчески срещи и др., адресирани към широката общественост. В днешния бързо променящ се свят, във века на информационните технологии и на глобалното общуване, читалищните настоятелства си дават сметка, че не е достатъчно само съвременно оборудване и богат библиотечен фонд. Затова те си поставят за цел създаване на нов образ на читалището - като културна институция, с висока просветителска роля, която приобщава хората към духовните ценности в най-широк смисъл.

Изводи

Много от формите на нематериалното културно наследство са съхранени до голяма степен в община Ракитово. Има разнообразие от празници и събития, които представляват интерес и могат да бъдат цел на посещение.

Основен проблем е прекъснатата връзка между поколенията по отношение на българските традиции и фолклор. Необходимо е да се насочат усилия за приобщаване на по-голям брой деца в тяхното изучаване и предаване на бъдещите поколения.

Перспективите за развитие са свързани с провеждането на съвместни инициативи на читалищата с училищата за привличане на млади участници, които да съхраняват местните дух и традиции. Друга перспектива е популяризирането и презентирането на регионалния фолклор пред външни гости (от страната и чужбина).

4.2. Материално движимо културно наследство

Движимото културно наследство е носител на национална и родова историческа памет. Към него принадлежат археологическите, етнографските, историческите, художествените, природните, техническите, архивните, книжовните и литературните движими културни ценности.

Палеонтологичен музей, с. Дорково

Плиоценският парк в Дорково е палеонтологичен музей, който представя находки от плиоцена, открити в палеонтологичното находище в местността Елин кладенец край селото. Музеят е открит на 19 септември 2013 г.

Находището е най-голямото познато на палеонтолозите струпване на кости от над 30 вида животни на едно място. Открити са над 600 кости на 15 m2 площ. Това е най-голямото палеонтологично находище на Балканите и втората най-значима експозиция в Европа. На изкопаемите останки е обърнато внимание за първи път от местния учител Манол Чолев през 30-те години на 20 век.

В началото на 80-те години геолози от фирмата „Редки метали“ преоткриват фосилното находище край Дорково. Първото палеонтологично проучване е организирано от акад. Тодор Николов заедно с геолози от Софийския университет „Св. Климент Охридски“. В периода 1985-1987 г. се провеждат българо-френски палеонтологични разкопки. Те са организирани от Националния природонаучен музей при БАН с участието на Националния естественоисторически музей в Париж. Инициативата е на проф. Николай Спасов, а научен ръководител на експедицията е проф. Ербер Тома от Колеж дьо Франс.

Разкопките са продължени през 1985 г. от проф. д-р Николай Спасов. След тригодишно проучване на находището, се стига до извода, че това е най-богатото находище на останки от овернски мастодонт (*Anancus arvernensis*) в света и едно от най-богатите на фосилни животински останки ранноплиоценски находища в Европа. За голямото струпване на кости се предполага, че природно бедствие е унищожило цяло стадо овернски мастодони край брега на древна река. По-късно учените съобщават, че в района са живели девет архигрупи бозайници. Част от находките са изпратени във Франция за реставрация и консервация, по-късно са върнати отново в България. Находището е обявено за природна забележителност на 31 януари 1990 г.

Туристически информационен център – Цепина, с. Дорково

Намира се в близост до крепостта „Цепина” и в него е представена историята и резултатите от археологическите проучвания на крепостта „Цепина”. Експозицията е дело на екип от специалисти от Регионален исторически музей-Пазарджик, а експонатите са предоставени от фонда на музея. В експозиционните зали са разработени две основни теми: „Крепостта „Цепина“ през вековете“ и „История на проучванията на крепостта „Цепина“.

Първата тема е представена чрез оригинални артефакти от дългогодишните археологически разкопки. През периода IX до III в. пр. Хр. скалистото възвишение е светилище от открит тип на местното тракийско племе беси. От този период в експозицията са представени култова пластика и керамика, дала името на този вид керамика – тип „Цепина“ в Родопите и страната. Експозицията представя и периода след християнизирането на бесите в края на IV век от епископ Никита Ремесиански, когато тук възниква значим християнски комплекс. Периодът е застъпен от добре изразена гражданска и църковна архитектура. Акцент при разработването на първата основна тема е „Цепина през XII – XIV век“, разкриващ разцвета на крепостта в началото на XIII век, когато тя е престолнина на деспот Алексий Слав (1207-1216).

Втората тема е разработена чрез богат фотодокументален материал (карти, планове, фотографии, текстове). Представени са и оригинални издания на проучвателите, посветени на изследванията на крепостта и научно-популярните статии на краеведите.

Исторически музей, гр. Ракитово

Историческият музей е разположен в Апостоловата къща (1906 г.) и новата сграда към нея. Има три експозиции – археологическа, етнографска и историческа – с предмети и колекции, свързани с историята и бита на местното население. Тук са представени археологически находки от открито неолитно селище край Ракитово, голямо количество снимков материал и фрагменти на откритите раннохристиянски базилики в местностите „Беглика“ и „Рангела“. Има добре обособен етнографски кът,

където всеки ще може да се запознае с живота и традициите на местното население.

4.3. Материално недвижимо културно наследство

Недвижимото културно наследство включва археологическите, историческите, архитектурно-строителните, художествените, урбанистичните и етнографските недвижими културни ценности, образци на парковото и градинско изкуство, културните ландшафти и културните маршрути.

4.3.1. Обекти регистрирани в НДА към НИНКН

На територията на община Ракитово има 74 недвижими културни ценности по списък, предоставен от НИНКН (Приложение 1).

Забележки:

- ✓ Включени са 2 свалени обекта;
- ✓ Реалният брой НКЦ е 72.

Според пространствената структура и териториалния обхват недвижимите културни ценности на територията на община Ракитово са само единични. (чл. 48 от ЗКН)

Според научната и културна област, към която се отнасят, недвижимите културни ценности са: 52 археологически,17 архитектурно-строителни от Античността и Средновековието,3 архитектурно-строителни,1 архитектурно-строителен и художествен,1 исторически (чл. 47 от ЗКН)

Според културната и научната стойност и обществената значимост недвижимите културни ценности се включват в следните категории: 1 „национално значение", 29 предварителна категория „национално значение", 15 „местно значение", 23предварителна категория „местно значение", 1 „за сведение", 1 предварителна категория „за сведение", 4 нямат категория. (чл. 50 от ЗКН)

Ранносредновековна крепост, гр. Костандово, м-ст Калето /м-ст Куилето/

Югоизточно от града се намира една малко позната и все още непроучена крепост. За жалост единствените, които досега са "проучвали" старината са иманярите. Дори след последните им разкопки е разкрита средновековна църква с учудващо добре запазени стенописи.

Крепост Цепина, с. Дорково

Цепина се издига върху висок и стръмен хълм в източната част на Чепинската котловина, на 7 км от селото.

Различни исторически епохи са оставили тук своите следи. Първите заселници дошли още през енеолита. През желязната епоха възникнало тракийско селище, което през римската епоха се разраснало значително. Заради многобройното население през IV в. на хълма била построена голяма раннохристиянска църква (базилика).

През XII-XIII в. на същото място българите издигнали "великолепна крепост", както я нариали византийските хронисти. След освобождението на българите от византийско владичество Цепина става владение на династията Асеневци. За

известно време тя е столица на техния сестрин син деспот Алексий Слав, който след смъртта на Калоян обявява независимост от търновския двор. В края на XIV в. крепостта била разрушена от турците.

Цепина е средновековен град-крепост. Крепостните стени обграждали територия с площ 25 декара. На най-високо място на хълма се издигала цитаделата - замъкът на деспота. При археологическите разкопки са разкрити жилищни сгради, две средновековни църкви, части от стенописи и мраморни облицовки, както и два релефа с изображения на апостолите Петър и Павел. По склоновете на хълма се намирало предградието - жилищата на гражданите, които оставали извън защитата на крепостните стени. Деспотският замък бил ограден от крепостни стени с дебелина 1,6 м. Единствената входна врата била високо разположена и достъпът до нея ставал чрез подвижна стълба. Изкачилите се по нея я изтегляли и прибирали зад стената, после слизали в двора на замъка по неподвижна стълба от вътрешната страна. Замъкът се състоял от жилищна сграда, стопански постройки, жилища на прислугата, водохранилище, параклис.

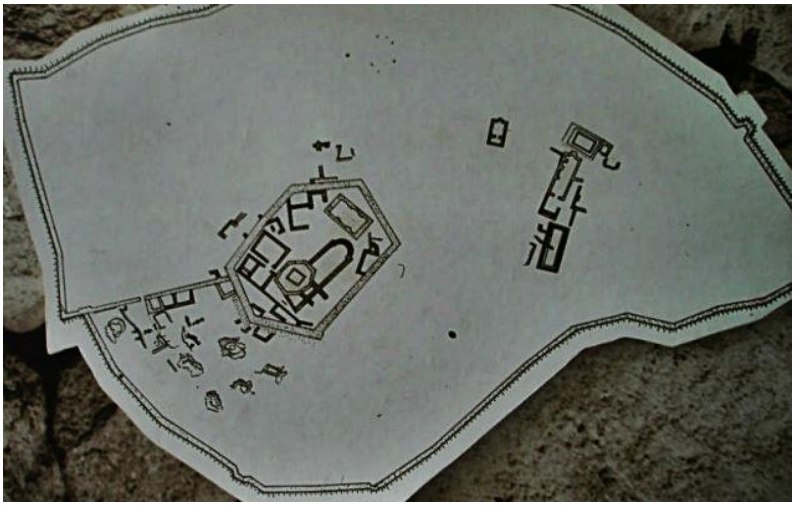

Карта на крепостта "Цепина"

Средновековна църква/останки/, гр. Костандово, м-ст Рангела

Раннохристиянската църква се намира в западния край на гр. Костандово, покрай шосето за Велинград, в местността "Рангела". Останките ѝ лежат под земята в частен двор, собственост на наследниците на Асен Милов. Мястото отдавна е било известно на месните жители като черковище, при което

имало стара църква, която по-късно е била превърната в параклис. От тук, при копане, са били изваждани много човешки скелети, свързвани от населението с помохамеданчването. Тези данни били достатъчни да привлекат вниманието на археолозите. Направените сондажи в м. „Рангела“ дали положителен резултат, след което били проведени цялостни разкопки. Археологическото проучване е извършено в края на 60-те години на XX в. от екип с ръководители Й. Чангова и Ан. Шопова.

Установено е, че църквата в местността „Рангела“ е била изградена през раннохристиянската епоха (V-VI в.) и е била частично разрушена, най-вероятно по време на нашествие на племената от север (края на VI в.). По-късно, храмът е бил преправен и е функционирал през Второто българско царство (XII-XIV в.). Тогава около него е възникнал некропол.

Съществува вероятност тази църква да е една от двете църкви - „Св. Петка“ и „Св. Апостол Андрей“, споменати в чепинския летопис на поп Методий Драгинов от края на XVII в., в който се описват събития, свързани с помохамеданчването на българите в Костандово. И в този ред на мисли, може да се приеме, че тукашната църква е споделила съдбата на много други храмове в района, като при „потурчването“ на българите от Чепинското корито (около 1666 г.) е била разрушена или поне полуразрушена - *„....та расипаха сите цркви от Костьенец до Станимъка, 33 монастире и 218 цркви.“*. След това споменът за нея трябва да е бил постепенно избледнял, за да може в края на XIX в. да е известна под името „Рангела“ - т. е. „Св. Архангел Михаил“. От сведенията на костандовеца Димитър Карамихайлов, който заявил пред уредничката на музея във Велинград, че е „влизал в църковището при „Рангела“ около 1880 г.“, се разбира, че по това време все още е имало някакви по-значителни останки от старинната църква, които впоследствие били преустроени в параклис. След това параклисът бил разрушен и святото място потънало в забвение.

След археологическото проучване паметникът не е бил консервиран. С течение на годините разкритията били засипани с пръст и съвсем заличени. Така че, днес няма почти никакви белези, които да подсказват за съществуването на тази църква.

По план църквата е еднокорабна, с една апсида от изток и притвор от запад. Сградата с размери: дължина - 21,30 м и ширина – 8,90 м. Притворът (дълбок 3,45 м и широк 7,20 м) е разделен на две помещения. Северното (по-малкото) помещение е заето от две зидани сводести гробници, разположени в посока изток-запад. Притворът е имал два входа – от запад и от юг, а в наоса се е влизало през една врата от запад, откъм притвора. Стените на църквата, които по време на разкопките били запазени на височина до 0,60 м, имат основи на дълбочина 1-1,20 м и са широки 0,60 м. Градежът им е от речен камък, споен с бял хоросан, в който е примесена нарядко едро счукана червена тухла. Наосът е бил постлан с тухли, а притворът е имал имал бяла хоросанова замазка. Въз основа на плана и градежа, църквата е датирана към ранновизантийската епоха (V-VI в.).

Източници: 1. Чангова, Й. и Шопова, Ан. - Археологически проучвания във Велинградски район, Родопски сборник, т. 2, 1969 г.

Раннохристиянска базилика, Черковището, гр.Костандово, м-ст Барата

Според предание тук е имало църква, от зидовете на която през 1925 г. собственикът на имота вадил камъни за настилка на шосето. Това било причина през 60-те година на XX в. на мястото да се направят сондажи, а след това и разкопки. Археологическото проучване е извършено от екип с ръководители Й. Чангова и Ан. Шопова. Впоследствие се оказало, че става въпрос за ранновизантийска базилика от IV-VI в., която е принадлежала на съществувало през късната античност селище. След като е била опожарявана, църквата е преправяна и навярно е функционирала и през средновековието. Съществува вероятност тя да е една от двете църкви - „Св. Петка“ и „Св. Апостол Андрей“, споменати в чепинския летопис на поп Методий Драгинов от края на XVII в., в който се описват събития, свързани с помохамеданчването на българите в Костандово. Около и върху базиликата е съществувал некропол, който, спрямо намерения погребален инвентар, е датиран от времето на заселване на славяните (VI в.) до XIV в.

При разкопките е установено, че базиликата е с размери 28,30 х 12,50 м. Средното пространство е завършвало на изток с една полукръгла (отвън и отвътре) апсида, широка 6,25 м и дълбока 4.40 м. На запад е имала притвор, дълбок 5,50 м. Стените на църквата, запазени на височина от 0,10 до 0,70 м и широки 0,70-0,75 м, са градени от речни и ломени камъни, споени с хоросан, в който е примесено голямо количество натрошени тухли. Основите слизат на дълбочина 0,70 м.

Притворът е бил постлан с тухли, украсени с линии, изписани с пръсти. Част от подовата настилка е била намерена in situ. Отвън, около апсидата на базиликата, е вървял друг зид, който е следвал същата форма.

Некрополът около базиликата разкрива християнски погребения. При много от тях гробната яма е оградена с каменни плочи. В много малко от гробовете е имало инвентар, и то беден. Той е отнесен към периода XII-XIV в.

Източници: 1. Чангова, Й. и Шопова, Ан. - Археологически проучвания във Велинградски район, Родопски сборник, т. 2, 1969 г.

Раннохристиянска базилика, гр. Ракитово, м. Николица

През 1923 г. върху базиликата е построен параклис „Св. Никола“, като стените на параклиса са надстроени над стените на базиликата.

През 1962 г. на това място започва строителството на стадион, като са нанесени поражения на базиликата в югозападната и източната част, в която базиликата е разрушена до основи. Булдозерите разбиват зидове на жилища и гробове. Сред огромното количество изринати камъни, тухли и хоросан са прибрани в музейната сбирка мраморни детайли от украсата на базиликата, бронзови сферични копчета, бронзова византийска корубеста монета.

Същата година започват археологически проучвания на базиликата. Като резултат, базиликата е разкрита почти изцяло, с изключение на северното отделение на трансепта, върху чиито останки били положени основите на параклиса. Не е разчистено и помещението, което се намира на юг от притвора на базиликата, тъй като попада под насипа на стадиона. Добре проучен е и некрополът.

Резултатите от проведеното археологическо проучване са довели до заключението, че тук е съществувал внушителен ранновизантийски манастир (V-VI

в.). Краят на това ранно духовно средище вероятно е настъпил с нашествието на племената, идващи от север (славяните), при което са били разрушени части от базиликата. Изглежда, че манастирът е бил възобновен през Средновековието (XII-XIV в.), когато около стария храм са изградени нови сгради. Според предание манастирът и църквата са окончателно разрушени по време на масовото помохамеданчаване на българите от Чепинското корито през 1666 г. След това мястото е продължавало да се почита за свято и при него е съществувал некропол, използван до XIX в.

През 1966 г. обектът е обявен за паметник на културата с категория „местно значение" (ДВ бр.58/1966 г.).

През 1972 г. са направени допълнителни разчиствания.

През 1983 г. НИПК - „Тракия" Пловдив изготвя проект за консервация на базиликата.

През 1993 г. параклисът е реконструиран, а от север е изграден нов подход – бетонова пътека и околовръстна бетонова настилка.

През 1994-1995 г. е извършена консервация на базиликата.

През 1995 г. на основание заповед на Министерството на културата в гр. Ракитово се сформира комисия, която определя границите на паметника на културата, на охранителната зона и на зоната под наблюдение и дава предписания и препоръки за опазване.

През 2015 г. са проведени спасителни археологически проучвания с ръководител Асен Салкин. Те са с цел подготовка за кандидатстване по Европейски проект за консервация, реставрация и експониране на археологическия обект. При оглед на базиликата проучвателите констатират изключително окаяното състояние на обекта – обрасло с дървета, храсти, тревна растителност, стените затрупани с пръст и дървени отпадъци. Проучванията потвърждават изводите на изследователите за значимостта на обекта и необходимостта от редовни археологически разкопки на базиликата и района около нея.

По план базиликата е трикорабна с голям трансепт (допълнителен кораб) и три апсиди. Размерите са: средна дължина - 32,25 м и широчина 17 м. Над квадратно пространство, образувало се от пресичането на централния кораб и трансепта, вероятно се е издигал купол върху пандантиви. На запад църквата е завършвала с нартекс (притвор), който е бил фланкиран от север и от юг с по едно помещение. Северното помещение, завършващо на изток с апсида, е служело за баптистерий (кръщелна). В средата му е намерена писцина (басейнче) с формата на кръст. Вероятно и южното помещение е завършвало по същия начин, което се вижда от разчистената малка част на източния му зид. Средният кораб е бил отделен от страничните посредством колонади от по три кръстовидни стълбове, изградени от тухли на варов разтвор. За базиликата са водели три входа, разположени в дълбоки полукръгли ниши на западната стена (такова оформление на западна фасада не е срещано по българските земи). Други два входа са разположени респективно на северната и южната стена на трансепта. От нартекса към наоса се е влизало през три в хода, отговарящи на трита кораба. Притвора е дълбок 3,5 м и широк 14 м. Той е бил двуетажен, за което говори запазената част от каменна стълба. От притвора се е влизало в северното и южното помещение. Зидовете на базиликата, запазени

на височина от 0,10 м до 1,30 м, са фундирани на дълбочина 1,70 м. Те са изградени от камък и бял варов разтвор. В пода на централната апсида са открити останки от малка крипта (киворий), в която са били пазени мощите на някой светец. Намерените глинени съдове са известни от българските средновековни центрове от XII – XIV в. Интерес представляват и монетите, четири от които са на венецианския дожд Теопу (XIII в.), една бронзова монета на никейски владетел от XIII в. и една златна на Йоан Ватаци (XIII в.).

Около църквата са разкрити и множество християнски погребения, но почти всички без инвентар. Само в един гроб са намерени обеци от бял метал, чиято украса среща аналогия сред находките от некропола на манастира Дурице, датирани към средата на XIV в.

Източници: 1. Чангова, Йорданка и Анета Шопова. "Археологически проучвания във Велинградски район". В: Родопски сборник, т. 2, София , БАН, 1969г.

2. Нели Чанева-Дечевска - Ранно-Християнската архитектура в България IV-VI в., София, 1999 г.

Тракийско селище, гр. Костандово, м-ст Алков камък

Намира се на 2 км. от гр. Костандово. В продължение на няколко сезона, между 1976 и 1985 година, археологическият обект е проучван в рамките на „Експедиция Бесика“. Проучването потвърждава култовия характер на обекта – мястото е служело като светилище на богинята Хера, а в непосредствена близост до него е разкрито и тракийско селище и фортификационно съоръжение.

Обектът е ситуиран върху добре изявен скален връх (поглед на 360 градуса) на полегат хребет с денивелация на юг към долината. Коренната скала (двуслюден гнайс) е използвана като част от оградна стена, изградена от плочести камъни на калова спойка. Една част от стената е разрушена от иманярски изкопи. Стената загражда площ от около 200 кв.м. Във вътрешността на заграденото пространство, в източния сектор на проучване личат основи и стени на сгради със същия градеж.

Тракийска крепост и светилище, гр. Ракитово, м-ст Пашино бърдо

Намират се на 9 км. от градът и на около 200 м. от поляната в м. Пашино бърдо. Повече са известни като СКАЛАТА на Пашино бърдо. Ракитовци го наричат “ПЕШИН БЪРДО”, което ще рече “Първото бърдо”. Това наименование показва, че тук е имало старо тракийско селище, което впоследствие е било преместено /на по-ниско място/. Разположена е на малък връх, доминиращ над околния терен, много добре изявен, ограден с каменна стена,изградена със суха зидария от плочести камъни (гнайси). Според Свилен Топчиев обектът представлява тракйско светилище. Оградената площ е с размери 40х20 м – твърде малка за да бъде крепост, но достатъчна за стражева кула. На една от скалите пред самата стена има надпис „Тракийска крепсост V-II в. пр. Хр.“. Регистрирани са множество иманярски изкопи. В няколко участъка стената е вдигната с по два-три реда, но ясно личи границата между оригиналния градеж и съвременното надзиждане – „реставрация“. Във вътрешността на заграденото пространство се личат основи на сгради с градеж от камъни на калова спойка.

Тракийска, късноантична и средновековна крепост "Кулата - Градот", гр. Ракитово

Намира на 3.49 км югозападно по права линия от центъра на град Ракитово и 8 км по път. Комплексът, включващ християнска църква, хранилища и кули, е с приблизителна площ от 4 дка и е разположен на 1303 m надморска височина.

На най-високата част и в центъра на комплекса някога се е издигала еднокорабна църква, ориентирана с дългата си ос в почти точен изток-запад. Наосът на църквата е с вътрешни размери 7.5 х 4.2 м., притворът – 4.5 х 4.2 м. и преддверието от запад – 3.5 х 4.2 м. Зидовете на църквата са с дебелина 0.45 м., градени от цепен камък и бял хоросан. По вътрешния овал на апсидата (с вътрешен радиус 1.25 м.) е разкрит единичен слой стенописна украса върху тънка варова замазка. Стенописите са до нивото на запазената градежна височина 1-1.10 м. В тях се различават следи от налична някога фигурална композиция – долната част на четири фигури с богослужебно одеяние, насочени, както показва стъпването, към средата на апсидата. Обичайно за този вид композиции и съгласно средновизантийския иконографски канон, характерен за периода от X в. насам, също

тук са били изобразени св. отци- литургисти, св. Василий Велики и св. Йоан Златоуст, и най-вероятно св. Григорий Нисийски и св. Григорий Назиански. Благодарение на здравата хоросанова основа стенописният слой с приблизителна площ 1.25 кв. м. е добре съхранен с изключение на местата, унищожени от кореновата система на масивните близо 100-годишни борови дървета. аративният стил на оцелелите стенописни фрагменти, както и някои находки от наоса насочват към датировка на църквата не по-рано от XII и не по-късно от XIV в. Комплексът е престанал да съществува вероятно малко след падането на областта под османско владичество през втората половина на XIV в. Същевременно други артефакти от проведените археологически разкопки, като вторично ползвани фрагменти от пластичната олтарна преграда, позволяват и по-ранна датировка, която тепърва предстои обективно да се прецизира. Намерената керамиката, макар силно фрагментирана, е изключително разнообразна (палеолитна, тракийска, римска вносна, късноантична и средновековна, включително и от Второто българско царство) и свидетелства за широк хронологичен диапазон. По този начин само се потвърждава предположението, че районът на Чепинското корито е бил заселен без прекъсване от хилядолетия до наши дни. Паралелни църковни паметници в самия днешен град указват за съществуването на организирана християнска община и епископски център тук още през V век.

Средновековна крепост с манастир „Кулата-Калинката“, гр. Ракитово

Разкрита е крепостна стена, ограждаща билната част на изявен връх, който не доминира околния терен. Стената е прецизно изградена от големи добре обработени плочести камъни (гнайс), споени с бял хоросан. До южната крепостна стена е долепена църква с размери 19/7 м. Църквата е кръстокуполна, едноапсидна, с дълбока полукръгла апсида, разбита от иманярски изкоп. Крепостта се е състояла от два укрепителни пояса, както личи от равномерен разсип в подножието на хълма. Откритата керамика се датира в периода XII-XIII век. Големите размери на църквата, долепените до нея верижни постройки, както и ситуирането и особеностите на укрепителните пояси позволяват обектът да се интерпретира като укрепен манастирски комплекс.

Църква "Св. Неделя", гр. Ракитово

След разрушаването на старата църква в местността Николица, в селото дълго време не е имало православен храм, поради което християните ходили да се черкуват в с. Каменица. След Хатихумаюна (1856 г.) - султански манифест, даващ религиозно равноправие на всички поданици в Османската империя, през 1861 г. ракитовци се сдобиват със собствена черква, на която дават името "Св. Неделя". В изграждането участват християни и мюсюлмани.

Антично селище, гр. Ракитово, м-ст Ремово

Историческо място, населявано от беси и римляни. Запазени и до днес са галерии от медни и златни рудници. С него е свързана легенда за златен стан (място за сечене на златни и сребърни монети). Има останки от римско селище, стар римски път и древен храм. На билото се намира м. Джурковица с тракийски некропол.

За територията на всички населени места в общината липсват актуални подробни устройствени планове, които да регламентират граници на охранителни зони на недвижимите културни ценности. Не са разработвани режими за опазване на единичните недвижими културни ценности. Част от архитектурно-строителните обекти, особено тези, които са частна собственост, са лишени от консервационна намеса и поддръжка и са сериозно засегнати от физически увреждания.

4.3.2. Военни паметници

По данни на Община Ракитово на територията на общината има 6 възпоменателни знака, издигнати по повод участието на България във войните от 1877-1878 г., 1912-1913 г., 1914-1918 г. и 1944-1945 г., които представляват исторически недвижими културни ценности (Приложение 2).

След Освобождението за 67 години България води четири войни. В тях загиват около двеста хиляди български воини и около половин милион са ранени, осакатени и безследно изчезнали.

След всяка война България гради нови и нови паметници. Най-много са изградени през 20-те години на XX в.

След Първата световна война - 1918 г. стотици български синове не се завръщат от бойните полета. С малки изключения загиналите са погребвани по бойните поля. След войните гробовете им, които не са в границите на България са заличени от нашите съседи. Близките на загиналите имат потребност от паметници в родните места, за да могат в деня на смъртта и по задушница сираците, вдовиците, майките и бащите, близките да запалят свещица, да сложат цвете и да се докоснат до душите на загиналите.

Военните паметници са символ на хилядите знайни и незнайни гробове на българските воини. Тези възпоменателни знаци имат отношение към значими събития от българската история. Характеризират се със съхранена автентичност, историческа документалност и художествена стойност. Те са важна част от културното наследство на България.

На територията на общината военни паметници са изградени в гр. Ракитово, гр. Костандово и с. Дорково.

Според вида са: паметници (4 бр.), паметни плочи (2 бр.).

Според собствеността са общински.

Според физическото състояние са: добро (3 бр.)

4.3.3. Археологически обекти регистрирани в АИС-АКБ

В автоматизираната информационна система „Археологическа карта на България” има данни за 79 археологически недвижими културни ценности в община Ракитово (Приложение 3).

Над 90% от регистрационните карти за археологическите обекти от община Ракитово са изготвени през 1992 г. По тази причина те са с твърде приблизителна локализация и без прецизен картен материал. Картите и GPS координатите, които са приложени към анотациите на обектите, са изготвени сега по наличните данни в АИС АКБ и след справка с топографски карти и сателитни снимки. Затова при някои местоположението на обектите е указано приблизително.

Предоставената информация е единствено за обекти регистрирани в АИС АКБ в резултат на инцидентни теренни проучвания (прилагане на Закона за възстановяване собствеността върху земеделски земи, инфраструктурни проекти). На територията на община Ракитово не са правени системни издирвания на археологически обекти, които значително биха обогатили познанията за археологическото наследство в този регион.

Според вида си обектите са: селища (13 бр.), некрополи (8 бр.), единична могила (11 бр.), група могили (28 бр. групи), селищна могила (2 бр.), крепости (5 бр.), църкви(7 бр.), базилика (1 бр.), Рудни разработки Римска епоха(1 бр.), светилища(3 бр.).

Светилище край извор, гр. Ракитово, м-ст Кулата-калинката

Крепостна стена, огражда билната част на изявено връхче, което не доминира над околния терен. Стената е прецизно изградена от големи добре обработени плочести камъни (гнайс) на спойка от бял хоросан. До южната крепостна стена е долепена църква с размери: кораб – 12,5х6,5 м, притвор – 6,5х7 м; наличие на малка овална ниша (0,9х0,5 м) в апсидата. Църквата е едноапсидна с дълбока полукръгла апсида, вътрешността на която е разбита от иманярски изкоп. Южната стена е запазена на височина до 1,50 м. Градежът е идентичен с градежа на крепостната стена. До СЗ ъгъл на църквата са долепени верижни постройки със същия градеж. Крепостта се е състояла от два укрепителни пояса, както личи от равномерен разсип в подножието на билото. Откритите материали датират обекта в XII-XIIIвек. На юг в подножие на хълма се регистрира надгробна могила от каменно-землен насип и размери: височина 2,10 м, радиус 14,50 м.

Могилен некропол, гр. Ракитово, м-ст Дрондарица

И двете могили са насипани с каменно-землен насип. Могилният насип е нарушен от иманярски изкоп, без да е засегнато гробно съоръжение. Открити са фрагменти битова керамика работена на ръка.

Некропол, гр. Костандово, м-ст Беглика – Старото гробище

Некрополът е датиран XII-XIV век. Около църквата са погребвали през II Българска държава. Открити са монети от Мануил Комнин. От 1904-1923 г. е гробище на преселили се от Македония българи- християни. Сондажни разкопки през 1961-1962 г. под ръководството на Й. Чангова и А. Шопова. Теренни издирвания на А. Шопова – 1992 г.

За археологическите обекти има временни режими за опазване съгласно чл. 35 от Наредба № 7 за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони. Някои от археологическите ценности са застрашени от физическа разруха, причинена от природни и антропогенни фактори. Не се извършват консервационно-реставрационни дейности. Археологическите ценности на територията на община Ракитово в голяма степен са непроучени.

Недвижимото културно наследство е с недостатъчно използван потенциал, но с добри перспективи за включването му в културни маршрути и развитие на културен туризъм. Необходими са непрекъснати усилия и прилагането на ефективни мерки за опазването, поддържането и експлоатирането на културните ценности.

4.4. Нормативи за устройство на защитените територии за недвижимо културно наследство по реда на ЗКН

✓ Допустима намеса за опазване на всеки обект НКЦ и в защитените територии на недвижимото културното наследство се определят с конкретни устройствени, обемно-пространствени и силуетни, архитектурни, конструктивни и ландшафтни проектни решения по чл. 80, ал. 3 и чл. 83 от ЗКН, изготвени при условията на действащата нормативна уредба за опазване на КИН и съгласувани по реда на чл. 84, ал. 1 и 2 от ЗКН.

✓ Собствениците, концесионерите и ползвателите на недвижими културни ценности, съгласно чл.71 от ЗКН, са длъжни да полагат необходимите грижи за тяхното опазване, съхранение и поддържане в добро състояние при спазване на разпоредбите на същия закон и актовете по прилагането му.

✓ При настъпили увреждания по недвижими културни ценности или за действия спрямо тях в нарушение на ЗКН собствениците, концесионерите и ползвателите са длъжни да уведомят незабавно регионалните инспекторати по опазване на културното наследство, общинските органи и НИНКН.

✓ При наличие на обстоятелства, застрашаващи недвижима културна ценност от увреждане или разрушаване, собственикът, концесионерът или ползвателят на имота, съгласно чл.72 от ЗКН, е длъжен да уведоми кмета на общината, директора на регионалния музей и регионалния инспекторат по опазване на културното наследство по местонахождението на недвижимата културна ценност и да предприеме незабавни действия по обезопасяването ѝ.

✓ Техническата инфраструктура на територията на зоните да се провежда с подземни инсталации и съоръжения с проекти за специфично улично и фасадно осветление и възможност за експониране и социализиране на обществените обекти в градската среда, изработени и съгласувани при условията и по реда на ЗКН.

✓ Всички дейности и фази на проучване и проектиране за обектите КИН, в техните охранителни зони и в защитените територии на недвижимото културното наследство подлежат на съгласуване при условията и по реда на ЗКН.

4.5. Специфични устройствени режими

✓ Със Заповед №РД9Р-4/04.03.2013 г. на Министъра на културата са определени режими за опазване на археологическата недвижима културна ценност „Средновековна крепост Цепина“, землище на с. Дорково.

Територията на НКЦ *Средновековна крепост „Цепина“* се определя, като територия за археологическо проучване, консервация, реставрация, експониране и социализация на недвижимата културна ценност. Забраняват се всички строителни, изкопни, насипни, добивни, мелиоративни и други дейности, нарушаващи целостта на скалната основа и на земните пластове, несвързани с консервационно-реставрационните работи и дейностите по социализацията и експонирането на недвижимата културна ценност. Забранява се пашата на животни, бивакуването, паленето на огън и откриването на кариери за добив на полезни изкопаеми. Допускат се дейности, свързани с археологическото проучване, консервация, реставрация и социализация на недвижимата културна ценност или за осигуряване на достъп и обслужване на посетителите – пътеки и алеи, погледни площадки, площадки за почивка, пейки, експозиционни и информационни табла, художествено

и функционално осветление, стълби и предпазни парапети. Цитираните дейности, на основание чл.14 и чл.83 от ЗКН, се съгласуват с Министерство на културата по реда на чл.84 от ЗКН и задължително се извършват в присъствието и под наблюдението на археолог.

В границата на недвижимата културна ценност се запазват режимите на защитена зона „Яденица“ с код BG0001386 за опазване на природните местообитания на дивата флора и фауна, обявени по Закона за биологичното разнообразие.

Територията на охранителната зона на НКЦ *Средновековна крепост „Цепина“* се определя, като територия за археологическо наблюдение. Запазва се начинът на ползване на земята. Всички строителни, изкопни, насипни, добивни, мелиоративни и други дейности задължително се предхождат от сондажно археологическо проучване, което да изясни наличието или липсата на археологически структури. Допуска се изграждането на необходимата минимална туристическа инфраструктура, обслужваща посетители. Всички инвестиционни намерения и дейности, свързани с трасиране на нови горски пътища се съгласуват с Министъра на културата по реда на ЗКН и се осигурява наблюдение от археолог при спазване изискванията на чл.160, ал.2 и чл.161, ал.1 от ЗКН.

✓ С протокол от 03.06.2012г. в изпълнение на Заповед №РД 9К-132/15.06.2012 г. на Министъра на културата за предоставяне на статут и определяне на режимите са определени граници и предписания за опазване на недвижими културни ценности *Късноантична и средновековна крепост м. „Кулата-Градот“*, *Средновековна крепост с манастир „Кулата-Калинката, Антична крепост в м. “Пашино бърдо“*, землище гр. Ракитово.

Териториите и на трите НКЦ се определят, като територии за археологическо проучване, консервация, реставрация, експониране и социализация на недвижимата културна ценност. Забраняват се всички строителни, изкопни, насипни, добивни, мелиоративни и други дейности, нарушаващи целостта на скалната основа и на земните пластове, несвързани с консервационно-реставрационните работи и дейностите по социализацията и експонирането на недвижимата културна ценност. Забранява се пашата на животни, бивакуването, паленето на огън и откриването на кариери за добив на полезни изкопаеми. Допускат се дейности, свързани с археологическото проучване, консервация, реставрация и социализация на недвижимата културна ценност или за осигуряване на достъп и обслужване на посетителите – пътеки и алеи, погледни площадки, площадки за почивка, пейки, експозиционни и информационни табла, художествено и функционално осветление, стълби и предпазни парапети. Цитираните дейности, на основание чл.14 и чл.83 от ЗКН, се съгласуват с Министерство на културата по реда на чл. 84 от ЗКН и задължително се извършват в присъствието и под наблюдението на археолог.

Определена е територията на охранителната зона само за НКЦ *Късноантична и средновековна крепост м. „Кулата-Градот“*, като територия за археологическо наблюдение и приемна обслужваща зона на НКЦ. Допускат се строителни дейности свързани с обслужването на посетители – паркинг, информационен център, беседки, детски площадки и инфраструктура, като задължително се предхождат от археологическо проучване, което да изясни липсата или наличието на археологически структури. Забраняват се всички други строителни, изкопни, насипни, добивни, мелиоративни дейности нарушаващи

целостта на земните пластове. Всички инвестиционни намерения се съгласуват с Министерство на културата.

✓ С протокол от 07.04.1995 г. в изпълнение на Заповед №РД 09-91/14.03.1995 г. на Министерството на културата са определени границите, охранителната зона и режимите за ползване на територията на археологическия паметник на културата „Раннохристиянска базилика" в местността Николица в гр. Ракитово. Територията на паметника на културата се определя като зона за археологически проучвания, консервация, реставрация и експониране. Забранява се всякакво ново строителство, несвързано с консервацията и експонирането на паметника. На съществуващите сгради се допускат ремонти и преустройства без надстрояване и дострояване. Допуска се изграждане на камбанария след съгласуване на проекта с НИПК (НИНКН). Изключва се допълнително високо залесяване. Територията на охранителната зона се определя като зона за археологическо проучване. Разрешава се ново строителство след археологическо проучване и протокол на комисия за значението и съдбата на археологическите останки. Мероприятия по отреждането на парцели в тази зона се извършват въз основа на резултатите от археологическото проучване. Всички дейности, свързани с реконструкцията и модернизацията на стадиона се извършват след археологически проучвания (при наложителност от изкопни работи) и след съгласуване с НИПК (НИНКН). В територията на зоната под наблюдение се допуска ново строителство. Всички изкопни работи се извършват под наблюдение на специалист – археолог.

✓ За всички археологически обекти (регистрирани в АИС-АКБ) на територията на община Ракитово е установен временен режим за опазване „А", съгласно чл. 35 от Наредба 7 за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони, до назначаването на междуведомствена комисия за изготвяне на режими за опазване съгласно чл. 159, ал. 2 от Закона за културното наследство.

Чл. 35 от Наредба 7 за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони:

„Археологическите обекти се опазват и устройват съобразно следните режимни изисквания за териториите им, определени със специални проучвания:

За територии с режим „А" на археологически обекти не са допустими благоустройствени, строителни, селскостопански, мелиоративни и други дейности, които биха нарушили целостта на почвения слой, като се допуска използването на земята като пасище;

За охранителна зона се приема територията с ширина 10 м. извън границите на обекта, според регистрационната карта.

✓ Съгласно чл. 79, ал. 4 от ЗКН, когато единична културна ценност няма определен териториален обхват в акта за деклариране или за предоставяне на статут, за нейни граници се смятат границите на имота, за охранителна зона - територията, обхващаща непосредствено съседните имоти, а при улици до 14 метра - и срещулежащите през улицата имоти, както и уличното пространство между тях.

4.6. Предписания за опазване

✓ Общинската администрация трябва да осигури постоянна грижа за археологическите обекти, изразяваща се в: стриктно спазване на временните и постоянните режими за опазване; охрана и защита от иманярски набези, вандализъм и замърсяване; почистване от самонастанили се растения.

✓ Да се осигури необходимата защита на единичните архитектурни паметници, като се подобри най-близката им среда, с цел осигуряване на тяхното добро визуално възприятие от важни обществени пространства с проекти за възстановяване и изграждане на характерни елементи от традиционния градски дизайн (настилки, огради, осветителни тела, пейки, павилиони, реклами, спирки и др.).

✓ Необходимост от актуализиране на списъка на недвижимите културни ценности на територията на общината – актуални административни адреси и кадастрални данни за имотите.

✓ Паспортизация на сградите – недвижими културни ценности. Тя трябва да включва: фотографска документация (актуална и архивна), конструктивно становище или конструктивно обследване, архитектурно заснемане.

✓ Осигуряване на публичност на информацията за недвижимите културни ценности, чрез публикуването ѝ на интернет страницата на Общината.

4.7. Концепция за социализация

Културен туризъм

Според *Международната харта за културен туризъм* на ИКОМОС (Мексико, 1999 г.) културният туризъм е вид туризъм, който използва като ресурс наследството - културните и природните ценности на средата, съхраняващи колективната памет на обществото. Може да се приеме, че този интегрален ресурс е поделен между двата специфични вида туризъм: културен (мотивиран от културно-историческото наследство и многообразието на живата култура) и екотуризъм (ориентиран към природната среда), които най-често имат общо поле на действие - в природните територии, богати на културно наследство. Затова най-голям интерес предизвикват дестинациите, в които културните и природните дадености са еднакво обгрижени и представени в техните цялост и интегритет.

И двата вида туризъм се стремят да постигнат резултат на устойчиво развитие, като не само използват, но и опазват стойностите и автентичността на своите специфични и най-често невъзвратими ресурси.Развитието на културния туризъм има за цел да генерира приходи за поддръжка на обектите и за финансиране на културни атракции. Туристите от този сегмент посещават предимно дестинации, които са извън маршрутите на масовия туризъм, а това облагоприятства целогодишния туризъм и разширяването на туристическите райони, включвайки по-малко познати части от вътрешността на страната. В резултат от развитието на културния туризъм се подпомага борбата срещу безработицата, особено в онези райони, в които няма много алтернативи за заетост и има силна емиграция. Културният туризъм насърчава в крайна сметка местното население да валоризира и опазва своята култура и пробужда в него осъзнаването и гордостта от историческите корени.

Културни маршрути

ИКОМОС и неговият Международен комитет за културни маршрути, влагат забележителни усилия за дефинирането на понятието в серия от срещи и в приетата *Международна харта за културните маршрути*(Квебек, 2008 г.). Тя акцентира върху следните ключови характеристики на понятието:

✓ културният маршрут е традиционен път, материално детерминирано историческо трасе;

✓ културният маршрут съответства на определена историческа функция и цел;

✓ културният маршрут включва материални и нематериални културни феномени.

Документът насочва вниманието и към други характеристики на културните маршрути, базирани върху общата концепция за пътя: те притежават "динамичен характер", носят свидетелства за взаимодействия и обмен между общности.

„Културен маршрут" е съвкупност от историческо трасе на традиционен път с включените към него обекти на недвижимото културно наследство и ландшафти (чл. 47 от Закона за културното наследство).

Национален културен маршрут „Пловдив – Благоевград"

Идентифициран е като такъв в проекта „Национална схема на културните маршрути (1999 г.).

На базата на проведените исторически проучвания и анализи на автентични трасета на движение в миналото и наличието на обекти на недвижимото културно наследство в близост до тях, е идентифициран следният културен маршрут.

Локален културен маршрут (гр. Ракитово – крепост „Цепина")

Маршрутът включва следните обекти: раннохристиянска базилика в м. Николица, църква „Св. Неделя", часовникова кула от 1872 г. (не е декларирана като НКЦ) – всички в гр. Ракитово, Палеонтологичен музей в с. Дорково, средновековна крепост „Цепина".

За да се превърне културният маршрут в желана туристическа дестинация е необходимо експонирането и социализирането на археологически НКЦ. За целта е удачно приоритетното провеждане на археологически проучвания в непосредствена близост до трасето на маршрута.

За реализацията на локалния културен маршрут като туристически продукт е важно прилагането на принципа за интегрирана консервация - максимална координация между всички партньори и дейности свързани с устройствено планиране, археологически проучвания, консервация, реставрация, експониране и социализация.

Осигуряването на юридически статут на защита на тези исторически трасета като културни маршрути (по смисъла на чл. 47, т. 9 от ЗКН), би допринесло за осигуряването на финансови средства за тяхното съхранение и развиването им като туристическа дестинация.

Туристически маршрути

В проекта за ОУП на община Ракитово са проучени и отразени графично съществуващите туристически маршрути на територията на общината. Те осигуряват пешеходен достъп до природните ценности и до голям брой археологически недвижими културни ценности, намиращи се в горски територии

5. Демографска характеристика – количествени и качествени аспекти

Тя е изследвана по години на преброяване и текуща статистика за последните две години, като визира един период от 82 години, достатъчен за анализ на ситуацията. Основният демографски показател, използван за оценка на степента на населеност на територията е „брой на населението“. Този показател е с динамичен характер и се определя основно от параметрите на естественото и механичното движение на населението в рамките на определен период.

Данните за движението на населението на общината са илюстрирани в таблица №4.

Таблица №: Движение на населението в община Ракитово

Области, общини, населени места	Налично население към				Постоянно население към					Текущо	
	1934	1946	1956	1965	1975	1985	1992	2001	2011	2015	2016
област Пазарджик	211451	244385	277198	296641	314006	326188	326123	310723	273803	263630	260814
община Ракитово	8865	9861	12095	12825	13925	15031	15764	15868	15017	14706	14626
с. Дорково	2268	2499	2749	2734	2907	3024	3127	3044	2744	2629	2589
гр. Костандово	2107	2333	2665	3296	3575	4045	4220	4351	4154	4079	4063
гр. Ракитово	4490	5029	6681	6795	7443	7962	8417	8473	8119	7998	7974

Източник: НСИ

Тенденцията след 2001 г. във всички населени места от общината е броят на населението да намалява.

Процесът на обезлюдяване, характерен за цялата страна, засяга и община Ракитово (-2,7), но тук той е с незначителни темпове в сравнение с тези, наблюдавани в общините в страната като цяло.

Представа за териториалното проявление на динамиката в броя на населението на община Ракитово за периода 1985-2016 г. по населени места дават данните от таблица №5.

Таблица №5: Динамика в броя на населението

Община, Населено място	Ръст 2016/1985
община Ракитово	**-2,7**
с. Дорково	**-14,4**
гр. Костандово	**0,4**

гр. Ракитово	**0,2**

В показателят брой на населението в общинския център – гр. Ракитово, както и в гр. Костадново се наблюдава увеличение, но с незначителни темпове съответно 0,2% и 0,4%. В село Дорково намаляването на населението е с 14,4%.

Отражение върху броя на населението оказва неговото естествено и механично движение. Естественото възпроизводство на населението е фактор за демографската жизненост на населените места. Компонентите на естественото възпроизводство оказват влияние и върху възрастовата структура на населението. От равнището на раждаемостта се влияят и някои от специфичните възрастови контингенти, които са определящи за оразмеряване на обекти на образователната инфраструктура – детски заведения, училища и др.

Естественият прираст на населението е резултативна величина от раждаемостта и смъртността на населението. Състоянието на раждаемостта е един от индикаторите за демографската характеристика на населените места и териториалните единици.

Броят на родените през наблюдаваните години (2011 г. - 2016 г.) се движи от 77 до 191, като от 2011 до 2013 г. се наблюдава плавно намаляване на раждаемостта (2011 г. – 191; 2012 г. – 186; 2013 г. - 183), след което през 2014 г. намалява драстично едва 77 души (42%) спрямо предходната година (183 души), като през 2015 г. (162 души) и 2016 г. (148 души) отново се забелязва тенденцията към плавното намаляване на раждаемостта.

През периода 2011-2012 г. се набюдава почти изравняване на двата показателя – живородени и умрели. Единствено през 2013 г. се наблюдава положителен естествен прираст (33) в общината.

Ниската раждаемост и високата смъртност на населението е и основната причина през последните три години да се наблюдава отрицателен естествен прираст на населението (2014 г. е –17; 2015 г. е – 59; 2016 г. е -24).

Данните показват, че само по пътя на естественото движение на населението броят на населението в общината намалява.

Таблица№6: Демографски показатели, характеризиращи динамиката на населението в община Ракитово

Показатели	Мерна единица	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Сключени бракове	**Брой**	**33**	**37**	**30**	**29**	**30**	**41**
Бракоразводи	**Брой**	**9**	**18**	**11**	**6**	**14**	**13**
Живородени	**Брой**	**191**	**186**	**183**	**77**	**162**	**148**
мъже	Брой	93	101	95	74	86	68
жени	Брой	98	85	88	103	76	80
Умрели	**Брой**	**189**	**186**	**150**	**194**	**221**	**172**
мъже	Брой	101	105	89	101	121	97
жени	Брой	88	81	61	93	100	75
Естествен прираст	**Брой**	**2**	**0**	**33**	**-17**	**-59**	**-24**
мъже	Брой	-8	-4	26	-27	-35	-29
жени	Брой	10	4	7	10	-24	5

Източник: НСИ

Върху броя на населението, освен естественият, важна роля играе и механичният прираст. Той се формира от броя на заселените и изселените лица. След интензивната миграция на населението, свързана и с емиграция на част от него, през последните няколко години тези процеси не са с висока интензивност.

Данните за механичното движение на населението за 2011-2016 г. показват, че заселените на територията на община Ракитово в началото на разглеждания период от 2011 до 2013 г. се наблюдава увеличение на заселниците (от 85 на 105), през 2014 заселниците отново намаляват (89 души), като през следващата година отново започват да нарастват (2015 г. – 116 души; 2016 г. – 128 души).

Таблица №7: Механично движение на населението на община Ракитово

Показатели	Мерна единица	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Заселени – общо	**Брой**	**85**	**85**	**105**	**89**	**116**	**128**
Мъже	Брой	34	32	43	37	52	54
Жени	Брой	51	53	62	52	64	74
Изселени – общо	**Брой**	**134**	**125**	**154**	**184**	**200**	**184**
Мъже	Брой	65	61	69	86	90	83
Жени	Брой	69	64	85	98	110	101
Механичен прираст – общо	**Брой**	**-49**	**-40**	**-49**	**-95**	**-84**	**-56**
Мъже	Брой	-31	-29	-26	-49	-38	-29
Жени	Брой	-18	-11	-23	-46	-46	-27

Източник: НСИ

При другият важен показател за механичното движение на населението – **изселени жители** през целият разглеждан период се наблюдава негативна тенденция, като само през 2012 г. и 2016 г. се наблюдава незначително намаление на изселниците спрямо предходната година, но като цяло тенденцията за увеличаване на изселниците се запазва.

От анализа се вижда, че изселените лица през 2011, 2012 и 2013 г. на територията на общината надвишават 1,5 пъти в абсолютна стойност заселените лица, през 2014 г. над два пъти, а за 2015 г. над 1,7 пъти, а през 2016 г. – 1,4 пъти.

Показателите за естествено и механично движение на населението на община Ракитово и тенденциите в тяхното проявление са отчетени при демографската прогноза.

- **Структури на населението**

Различните структури на населението (полова, възрастова, образователна и етническа) са представени чрез данни от резултатите от преброяването през 2011 г.

Половата структура на населението на общината е с пропорции, които са характерни за страната. Преобладава броят на жените - 50,6% от населението.

Таблица №8: Полова структура на населението на община Ракитово

Показатели	2011	2016
Население - общо	**15017**	**14 626**
мъже	7485	7225
жени	7532	7401

Източник: НСИ

По отношение на ***възрастова структура*** - данните от преброяването през 2011 г., както и данните за 2016 г. сочат, че община Ракитово е с проблемна възрастова структура на населението. Населението в подтрудоспособна възраст е 18,1%, което е недостатъчно за нормалното възпроизводство на населението. Стандартните възрастови групи (*под трудоспособна, трудоспособна* и *над трудоспособна възраст*) имат отношение към броя на активното население, в т.ч. към броя на заетите лица и др., т.е. към трудовия потенциал на общината. Специфичните възрастови групи са демографски фактор, отчитан основно при оразмеряване на потребностите от инфраструктура на образованието, на някои дейности от детското здравеопазване и др.

Таблица №9: Възрастова структура на населението на община Ракитово

Показатели	2011	2016
Население - общо	**15017**	**14626**
Под трудоспособна възраст	**2617**	**2650**
В трудоспособна възраст	**10539**	**9815**
Над трудоспособна възраст	**1861**	**2161**

Източник: НСИ

Намаляването на населението в младите възрастови групи, фертилният контингент и увеличаването на относителния дял на населението във високите възрасти задълбочава процесите на демографско остаряване на населението, което от своя страна свива възможностите за неговото възпроизводство. Това изостря и проблемите за осигуряване на необходимите контингенти от деца в предучилищна и в училищна възраст, което е проблем и за нормалното функциониране на детските заведения и на общообразователните училища, в условията на делегирани бюджети.

В община Ракитово проблема с населението в подтрудоспособна възраст не е толкова голям, тъй като се наблюдава дори увеличаване в броя им (2011 г. – 2617, 2016 г. - 2650), но населението в над трудоспособна възраст е тревожно, при него се наблюдава увеличение с 16,12% през 2016 г. спрямо 2011 г.

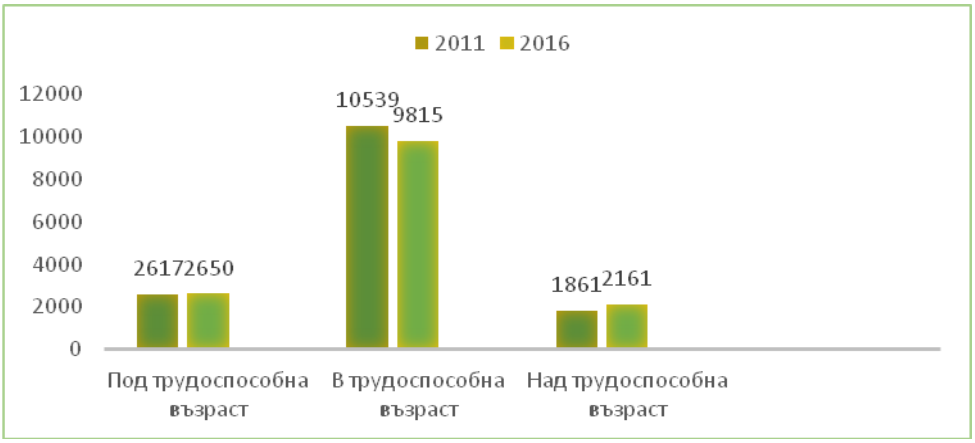

Стандартните възрастови групи имат отношение, както към фактическото състояние, така и към прогнозите за броя на активното население, в т.ч. и на броя на заетите лица и др., т.е. на трудовия потенциал на общината. Същите разчети се залагат и в последващите устройствени решения в ОУПО, касаещи функционална

система „Труд”. Специфичните възрастови групи са демографски фактор, отчитан основно при оразмеряване на потребностите от инфраструктура на образованието.

Образователната структура на населението в общината е представена в таблица №10. От данните е видно, че в община Ракитово преобладава населението с основно образование 5854 души (42,3%), следвано от това със средно образование 4293 души (31%). Хората завършили висше образование на територията на общината са едва 840 (6,1%). Населението незавършило начално образование и никога не посещавали училище се равнява на 8,2%. Образователната структура на населението се отчита като относително негативна.

Таблица №10: Население на 7 и повече години по степен на завършено образование към 31.12.2011 г.

Общини Населени места	Общо	Степен на завършено образование					Никога не посеща-вали	Дете
		висше	средно	основно	начално	незавърш. начално		
община Ракитово	13831	840	4293	5854	1659	907	228	50
с. Дорково	2565	113	951	999	329	138	29	6
гр. Костандово	3859	110	1110	1871	474	245	38	11
гр. Ракитово	7407	617	2232	2984	856	524	161	33

Източник: НСИ

Етническата структурана населението в община Ракитово, на база 78,61% от доброволно отговорилите показва, че преобладаващата етническа група е българската. Като българи се самоопределят 75,7% от населението на общината. Като роми се самоопределят 21,8% от отговорилите.

Таблица №11: Население по етническа принадлежност към 31.12.2011 г.

Община Населено място	Брой лица, отговорили на доброволния въпрос за етническа принадлежност общо	Етническа група				Не се самоопре-делям
		Българска	Турска	Ромска	Друга	
община Ракитово	10872	8234	40	2373	54	171
с. Дорково	1867	1655	..	163	..	17
гр. Костандово	2567	2153	..	381	..	24
гр. Ракитово	6438	4426	24	1829	29	130

Източник: НСИ, Преброяване на населението 2011 г.

Забележка: .. Данните са анонимизирани в съответствие с чл. 25 от Закона за статистиката

Броят на населението по населени места е разпределено неравномерно в територията на общината. От цялото население на общината към 2016 г., в общинския център е съсредоточено 54,5% от него. Намаляващият брой на населението на общината, при непроменената площ на територията ѝ, дава отражение и върху гъстотата на населението. Този показател е един обективен критерий за степента на населеността на територията. При средна гъстота на населението през 2011 г. 60,9 д./км^2, през 2016 г. този показател е 59,3 д./км^2.

Обективно, община Ракитово се очертава като една от общините с ниска гъстота на населението (за България тя е 65,3 д./км^2), което се отразява негативно и върху възможностите за ефективно използване на разполагаемите поземлени ресурси, за нормалното функциониране на обектите за първично обслужване на населението и др.

Таблица №12: Групи населени места в община Ракитово според броя на населението към 2016 г.

Групи населени места	2016 г.	
	брой	[%]
Над 1001 д.	3	**100,0**

Източник: НСИ

- **Икономическа характеристика на населението**

Икономически активното население по същество определя параметрите на работната сила. В тази категория от населението попадат лицата във възрастовата група от 15 до 64 годишна възраст. По данни на НСИ броят на лицата в тази възрастова група към 31.12.2016 г. е 1273 души или 22,32% от общото население на общината. Прегледът на данните за общината дава една картина, която е повлияна от общия брой население и възрастовата му структура.

Икономически активното население включва заетите и безработните лица, както учащите над 15 години и някои други специфични категории (жените в отпуск по майчинство). В категорията на икономически активното население от значение е броят на заетите лица.

Структурата на икономически активното население се определя от броя (съответно относителния дял) на заетите и безработните лица.

Секторната заетост показва една картина, която в последните години е характерна за почти всички общини в България – водещ е третичният сектор (услуги).

В структурата на икономически активното население, като отделна категория са отчитат и наблюдават безработните лица. Статистиката за броя и структурата на безработните е динамична във времето (виж таблица №13).

Равнището на безработица в общината за 2016 г. (22,3%) е с по-високи стойности от средното за страната (8%) и от това за област Пазарджик (11,4%). От данните в таблица № е видно, че безработицата в общината за анализирания период 2012-2016 г. плавно намалява (2012 г. – 34,89%; 2013 г. – 33,52%; 2014 г. – 28,66%; 2015 г. – 25,95; 2016 г. – 22,32%).

Разгледани по пол безработните лица за 2016 г. са в съотношение 56% жени към 44% мъже от общия брой безработни лица в общината.

Безработицата погледната през призмата на възрастовата структура показва, че най-голям дял безработни лица са тези на възраст над 55 години – 354 лица или 27,8% от безработните, следвани от безработните на възраст от 50 до 54 г. – 174 лица или 13,7%, както и тези на възраст 45 до 49 г. – 163 лица или 12,8%, а най-малък дял от безработните заемат лицата до 19 години – едва 0,5% (6 лица).

Анализът на безработицата по квалификация показва, че 19% от безработните лица са с работническа квалификация, 6,4% са специалисти и 74,6% са лица без специалност и професия.

Безработицата, анализирана по образование на лицата показва, че лицата със средно образование (в т.ч. със средно специално образование) са с най-голям относителен дял – 42,7%, с основно те са 30,2%, с по-ниско от основно – 25,6%, а най-малко от безработните са лицата с висше образование едва 1,5%.

Таблица №13: Безработни лица в община Ракитово

Показатели	2012	2013	2014	2015	2016
Общ брой	**1990**	**1912**	**1635**	**1480**	**1273**
Коефициент на безработица[6] %	**34,89**	**33,52**	**28,66**	**25,95**	**22,32**
Разпределение по пол					
- жени	1192	1112	968	864	712
- мъже	798	800	667	616	561
Разпределение по възраст:					
До 19 г.	39	34	2	6	6
20-24	167	124	93	72	72
25-29	204	209	153	116	106
30-34	187	203	165	162	133
35-39	223	214	175	161	138
40-44	233	216	179	152	127
45-49	237	244	203	190	163
50-54	310	257	232	198	174
Над 55 г.	390	411	433	423	354
Разпределение по квалификация:					
- работническа квалификация	326	317	273	284	242
- специалисти	118	106	86	90	81
- без специалност и професия	1546	1489	1276	1106	950
Разпределение по образование:					
- с висше образование	33	28	25	28	19
- със средно специално	693	645	585	573	543
в т.ч. със средно професионално образование	392	372	320	333	298
- с основно	535	540	437	417	385
- с по-ниско образование	729	699	588	462	326
Продължително безработни лица:	751	883	859	725	492
От 12 до 24 месеца	414	466	328	239	186
Над 24 месеца	337	417	531	486	306

Източник: „Дирекция бюро по труда“ – гр. Велинград

По продължителност на безработицата данните сочат, че 24% от безработните на територията на община Ракитово са трайно отпаднали от трудовия пазар, а 14,6% са трайно безработни лица с продължителност от 12 до 24 м.

Таблица №14: Равнище на безработица, предлагане и търсене на трудовия пазар към 31.12.2016 г.

Община	Иконом. активни лица /брой/	Регистр. безра-ботни /брой/	Постъпили на работа през мес. /брой/	Регистр. безр. до 29 г. вкл. /брой/	Регистр. безр. с рег.>1 год. /брой/	Свободни работни места		Брой безр. за едно СРМ	Равнище на безра-ботица /%/
						заявени през мес. /брой/	в края на месеца /брой/		
Ракитово	5 704	1 273	51	184	492	33	49	17	22,3

Източник: НСИ

От данните в таблица №14 се вижда, че безработните борещи се за едно работно място в общината са 17 души.

[6] Коефициента на безработица е изчислен на база средногодишни данни, съответно и общия брой е средно годишна величина

Безработицата през последните години е сериозен социален проблем, за който трябва да се търси решение на място, защото той поражда миграция и обезлюдяване на населените места.

Анализът на демографските характеристики на община Ракитово показва, че за периода, за който се разработва ОУПО, най-сериозните проблеми ще бъдат свързани с намаляването и застаряването на населението, което ще окаже влияние върху цялостното развитие на общината.

Прогноза

В съответствие с изискванията на нормативната уредба по ТСУ (Наредба №8 за обема и съдържанието на устройствените планове на МРРБ, обн. ДВ бр.57/2001 г., посл. изм. ДВ бр. 22/2014 г.), се предлагат три сценария на демографска прогноза (за периода 2016-2036 г.). Плановото задание за изготвяне на ОУПО е препоръчало подход и времеви хоризонт и прогнозата за общия брой на населението. Прогнозният период, за който се създава ОУП на община Ракитово е 20 години.

Освен по показателя "общ брой на населението", авторският колектив е съставил и прогноза за общите, за специфичните възрастови и други структури, имащи отношение към развитието на отделни функционални системи на Общия устройствен план на общината.

При разработването на отделните варианти на демографската прогноза се отчитат, както досегашните тенденции в демографското ретроспективно развитие, така и очакваното въздействие на различни по своя характер фактори. В този смисъл са и различията в числовите величини на отделните варианти на демографската прогноза за община Ракитово. Разработените варианти на демографската прогноза са два[7]:

- ✓ **песимистичен**, базиран на очакваното влияние на фактори, свързани с относително неблагоприятно развитие на социално-икономическия комплекс на общината и продължаващо влошаване на демографските процеси;

- ✓ **тенденциален (реалистичен)**, при който е заложено запазване на тенденциите от досегашното демографско, социално-икономическо и инфраструктурно развитие на община Ракитово.

При прогнозите за демографското развитие на община Ракитово се използват класическите демографски методи за прогнозиране. В основата им се залагат повъзрастовите вероятности за доживяване, очакваните коефициенти на раждаемост, смъртност, плодовитост, емиграция, имиграция и пр. Тези чисто демографски методи на прогнозиране се съпоставят с очакваните въздействия и фактори с подчертан социално-икономически характер.

Важна особеност на демографската прогноза за община Ракитово (и по двата варианта) е, че се залагат не много различаващи се прогнозни предвиждания за числовите величини на коефициента на фертилност (определя се от контингента жени в детеродна възраст), брачността, броя на живородени момичета и др.

Друга важна особеност на демографската прогноза за община Ракитово за срока на действие на ОУПО е, че и по двата варианта, като важни ориентири, се отчитат тенденциите, заложени в демографската прогноза на страната и на

[7] Съгласно изискване на Плановото задание

областта, разработена от НСИ. Тези тенденции са негативни и показват, че броят на населението дори и при един трети - оптимистичен вариант ще намалява.

Прилаганият метод за разработване на демографската прогноза на община Ракитово и особено по тенденциалния вариант, се базира на предвижданията за очакваното бъдещо развитие на естествения и на механичния прираст на населението. Те са с хипотезен характер и отчитат сегашната динамика на отрицателен, макар и не така значим, естествен и механичен прираст и очакваните тенденции в раждаемостта, смъртността, а така също и предвижданията за фертилността на жените, заселванията и изселванията. Тези демографски процеси се отчитат и при песимистичния вариант на прогнозата.

- **Параметри на демографската прогноза за броя на населението по възприетите варианти**

По отделните варианти на демографската прогнозата, като основни изходни параметри на хипотезата за демографското развитие средно за общината се възприемат следните стойности на:

✓ Репродуктивни очаквания за среден брой деца в семейството:

- Песимистичен вариант – 1,3 - 1,5;
- Реалистичен вариант - 1,5 - 1,7.

✓ Обща раждаемост:

- Песимистичен вариант – 5,0 – 6,0‰;
- Реалистичен вариант – 6,3 - 6,5‰.

✓ Задържане на общата смъртност на населението – и в двата варианта в диапазона - 12,2 – 12,6‰

✓ Запазване и леко увеличаване на средната продължителност на живота – около 73 - 75 години.

По отношение на механичния прираст се приема хипотезата, че благодарение на съхранения си природен потенциал, благоприятната екологична обстановка в общината, на развитието на туризма и запазване на икономическия статус, общината ще води до ограничаване на изселванията и до нарастване на заселванията, т.е механичният прираст ще е с по-малки отрицателни стойности от досегашните.

Таблица №15: Прогноза за броя на населението на община Ракитово за периода 2016-2036 г. (по варианти)

Прогнозен хоризонт по години	**Варианти на прогнозата (брой)**	
	I вариант (при хипотеза за относително забавяне) **Песимистичен**	**II вариант** (при хипотеза за конвергентност) **Реалистичен**
2016 г. – състояние	14 626	14 626
2020 г. – прогноза	14 330	14 350
2025 г. – прогноза	13 900	14 050
2030 г. – прогноза	13 500	13 750
2036 г. – прогноза	13 200	13 400

Независимо от намаляване на населението на общината, предложението на авторският колектив е инженерните мрежи да се разработват на база прогнозно население 14 000.

Прогнозата за възрастовите структури на населението е представена в класическия разрез – по основни възрастови групи - „в под трудоспособна“, „в трудоспособна“ и „над трудоспособна“ възраст. От методическа гледна точка, при прогнозиране на възрастовата структура на населението се прилага метода на т.нар. „повъзрастово“ придвижване. Прогнозата за основните възрастови групи е от значение за прогнозиране на активното население, в т.ч. и на работната сила.

Тъй като прогнозите за броя на населението по отделните варианти се различават, за целите на ОУПО се предлага прогноза за възрастовата структура на населението само по реалистичния вариант. Тя е съставена въз основа на сегашните групи за България (по Евростат).

Таблица №16: Прогноза за броя на населението по основни възрастови групи на община Ракитово

Основни възрастова групи	Години – %		
	2011	2016	2036
под трудоспособна	17,4	18,1	17,0
в трудоспособна	70,2	67,1	65,0
над трудоспособна	12,4	14,8	18,0

Така прогнозирано населението на общината може да служи за изграждане на перспективи за развитие на функционалните и интегриращи системи в общината.

За да се определи прогнозния брой на специфичните възрастови групи (3-6; 7-14; 15-18), авторският колектив е изследвал движението на броя деца в тези групи за последните 16 години (по еденична възраства структура[8]) и смята за реалистично предложението към 2036 г. броя на децата в тези групи да е както следва:

- ✓ 3-6 години - 515;
- ✓ 7-14 години - 1161;
- ✓ 15-18 години - 520.

Прогнозата за работната сила се базира на прогнозния контингент на населението в трудоспособна възраст 8710 души и отчитане на специфични групи, които формират общия брой на населението, но не участват в контингента на работната сила.

Считаме, че икономически активните лица ще са около 7 700 души, като нивото на безработица ще е в рамките на 4-6%[9].

Прогнозите за развитие на секторите на икономиката се базират преди всичко на „икономика на знанието“, т.е. нуждата ще е от квалифицирани, образовани кадри. Такива кадри ще са необходими за развитието предимно на сектора на услугите и туризма, най-перспективните отрасли за общината.

По отношение на образованието трябва да се наблегне в средния курс на паралелки по горскостопанска дейност, планински водачи и кадри за туристическите обекти (аниматори, готвачи, сервитьори и др.).

[8] Данни на НСИ

[9] Данни по Национална програма за заетост

6. Обитаване и жилищен фонд

Съществен дял в решаването на проблема на териториалното развитие на общината се пада на системата “Обитаване”, която под влияние на демографските нужди от една страна и на физическото износване на съществуващия сграден фонд - от друга, изисква проучване не само в качествено, но и в количествено отношение.

При решаване на проблемите на системата “Обитаване” на първо място се поставя търсенето на вътрешни резерви. След изчерпването на възможностите на съществуващата жилищна зона се пристъпва към усвояването на нови територии за жилищни нужди.

Анализът на жилищната система на община Ракитово има за цел да разкрие проблемите и потенциала на развитието й, които са от значение за създаването на реалистична устройствена концепция при изработване на ОУПО.

Състоянието на жилищния фонд на община Ракитово е анализирано на база на статистически данни към 31.12.2015 г.

На територията на община Ракитово има изградени 4 505 жилищни сгради с 5 508 жилища, чийто характеристики са показани в таблица №17.

Таблица №17: Полезна площ на жилищата към 31.12.2015 г. в кв.м.

Области, общини, населени места	Полезна площ				Полезна площ на човек от населението	Жилищна площ на човек от населението	Спомагателна площ на човек от населението	Средна полезна площ на едно жилище
	Общо	Жилищна	Спомагателна	Площ на кухни				
община Ракитово	**386486**	**313591**	**44296**	**28599**	**26,28**	**21,32**	**3,01**	**70,17**
с. Дорково	75612	61585	8665	5362	28,76	23,43	3,30	68,80
гр. Костандово	102138	83117	11515	7506	25,04	20,38	2,82	70,34
гр. Ракитово	208736	168889	24116	15731	26,10	21,12	3,015	70,59

Източник: НСИ

Жилищата по материал на външните стени на сградата са представени в таблица №18.

Преобладаващите жилища на територията на община Ракитово са тухлени с гредоред – 3 478 жилища, представляващи 63,1% от жилищата в общината; следват тухлените жилищна с бетонна плоча – 1 722 жилища (31,3%), панелените жилища са 57 (1%). Жилищата категоризирани като други са 231 или 4,2%, а стоманобетонните жилища на територията на общината са едва 20 (0,4%).

Таблица №18: Брой жилища към 31.12.2015г. по материал на външните стени на сградата

Области, общини, населени места	Жилища общо	По конструкция				
		Панели	Стомано-бетон	Тухлени с бетонна плоча	Тухлени с гредоред	Други
община Ракитово	**5508**	**57**	**20**	**1722**	**3478**	**231**
с. Дорково	1099	1	3	382	658	55
гр. Костандово	1452	5	6	755	659	27
гр. Ракитово	2957	51	11	585	2161	149

Източник: НСИ

По период на построяване жилищните сгради са показани в таблица №19.

От данните е видно, че най-голямо строителство в община Ракитово има през периода 1946-1960 г. – **1 137 жилищни сгради.**

През 1971-1980 г. са построени **891 жилищни сгради.** Голямо строителство се отчита и през периодите 1981-1990 г. и 1961-1970 г., съответно – 833 и 706 жилищни сгради. В периода след 2001 година строителството е намаляло над 5 пъти в сравнение с периода на най-голямо строителство в общината (1946-1960) – построени са 199 жилищни сгради, а след 2011 година са построени едва 5 жилищни сгради.

Таблица №19: Брой жилищни сгради по период на построяване към 31.12.2015 г.

Области, общини, населени места	Жилищ-ни сгради общо	Периоди на построяване								
		до 1918 г.	1919 - 1945 г.	1946 - 1960 г.	1961 - 1970 г.	1971 - 1980 г.	1981 - 1990 г.	1991 - 2000 г.	2001 - 2010 г.	от нач. на 2011г.
община Ракитово	**4505**	**16**	**321**	**1137**	**706**	**891**	**833**	**397**	**199**	**5**
с. Дорково	954	2	74	287	130	178	155	73	51	4
гр. Костандово	1188	2	56	263	203	264	217	111	71	1
гр. Ракитово	2363	12	191	587	373	449	461	213	77	0

Източник: НСИ

По показател брой на стаите, от данните в таблица №20 е видно, че основно жилищата са тристайни (1 616 жилища или 29,3% от всички жилища на територията на общината), следвани от двустайни (1 798 жилища или 25,1% от всички жилища на територията на общината) и четиристайни (1 061 жилища или 19,3% от всички жилища на територията на общината). Шест и повече стайните жилища в общината са 629 (11,4%). Едностайните жилища – 465 или 8,4%, а най-малко са петстайните жилища в общината - 355 или едва 6,5%.

Таблица №20: Брой жилища по брой на стаите към 31.12.2015 г.

Области, общини, населени места	Жилища общо	Жилища по броя на стаите						Жилища на 1000 човека от населе-нието	Среден брой лица на едно жилище
		едно-стайни	дву-стайни	три-стайни	четири-стайни	пет-стайни	шест и повече		
община Ракитово	**5508**	**465**	**1382**	**1616**	**1061**	**355**	**629**	**374,54**	**2,67**
с. Дорково	1099	81	292	363	210	72	81	418,03	2,39
гр. Костандово	1452	138	260	426	307	87	234	355,97	2,81

Области, общини, населени места	Жилища общо	Жилища по броя на стаите						Жилища на 1000 човека от населе-нието	Среден брой лица на едно жилище
		едно-стайни	дву-стайни	три-стайни	четири-стайни	пет-стайни	шест и повече		
гр. Ракитово	2957	246	830	827	544	196	314	369,72	2,70

Източник: НСИ

Средният брой лица на едно жилище за община Ракитово е 2,67.

Според етажността на сградата, в която се намират жилищата, разпределението им е представено в таблица №21.

Таблица №21: Брой жилища по етажност на сградите към 31.12.2015 г.

Области, общини, населени места	Жилища общо	ЕТАЖНОСТ НА СГРАДИТЕ			
		едноетажни	двуетажни	триетажни	четириетажни
община Ракитово	**5508**	**2181**	**3137**	**140**	**50**
с. Дорково	1099	484	587	28	0
гр. Костандово	1452	507	932	13	0
гр. Ракитово	2957	1190	1618	99	50

Източник: НСИ

Основно на територията на община Ракитово преобладават двуетажните жилища – 3 137, което е 57% от жилищата и едноетажните жилища 2 181 или 39,6%, което говори, че в общината преобладава нискоетажното строителство. Триетажните жилища в общината са 140 или 2,5% от жилищата в общината. Единствено на територията на гр. Ракитово – административният център на общината има четириетажни жилища – 50 на брой, което е едва 0,91%

По форма на собственост, разпределението на жилищният фонд в община Ракитово е показано в таблица №22.

На лице е българският феномен, над 99% от жилищният фонд да е частен.

Таблица №22: Брой жилищата към 31.12.2015 г. по форма на собственост

Области, общини, населени места		Форма на собственост		
	Жилища общо	На държавни и общински	На частни на юридическо лице	На частни на физическо лице
община Ракитово	**5508**	**34**	**28**	**5446**
в градовете	4409	24	22	4363
в селата	1099	10	6	1083

Източник: НСИ

Качествен показател за стандарта на обитаване е първичната техническа благоустроеност на жилищата (таблица №23).

Таблица №23: Благоустроеност на жилищата към 31.12.2015 г. в бр.

Области, общини, населени места	Жили-ща общо	Благоустроеност						
		ел. ток, водопровод, канализация, централно, местно отопл.	ел. ток, водо-провод, канали-зация	ел. ток, водо-провод	ел. ток	водо-провод, канализ ация	водо-провод	без благоустр.
община Ракитово	**5508**	**901**	**4229**	**83**	**280**	**0**	**0**	**15**
с. Дорково	1099	254	798	20	23	0	0	4
гр. Костандово	1452	143	1231	21	53	0	0	4

Области, общини, населени места	Жили-ща общо	Благоустроеност						
		ел. ток, водопровод, канализация, централно, местно отопл.	ел. ток, водо-провод, канали-зация	ел. ток, водо-провод	ел. ток	водо-провод, канализ ация	водо-провод	без благоустр.
гр. Ракитово	2957	504	2200	42	204	0	0	7

Източник: НСИ

Данните към 31.12.2015 г., показват, че 76,8% (4 229 жилища) от жилищата в общината са с наличие на ел. ток, вода и канализация. Жилища с най-висока степен на благоустроеност в общината са 16,4% или 901 жилища. Без благоустрояване на територията на общината има само 15 жилища (0,3%). Жилищата с наличие само на ел. ток са 280 (5%), а тези с ел. ток и водопровод - 83 (1,5%).

Данните за жилищна задоволеност показват, че на 1000 жители се падат 374,54 жилища. Едно жилище се обитава от 2,67 души. Стандарта на обитаване е полезна площ на обитател 26,28 м^2 и средна полезна площ на едно жилище 70,17 м^2.

Анализът на данните на жилищния фонд дават основание за следните изводи:

- налице е пълно жилищно задоволяване по отношение брой жилища на едно домакинство или семейство;
- стандартът на обитаване е висок;
- осигуреността с жилища е висока, като следва да се отбележи, че 54,4% от жилищата са двустайни и тристайни.

Жилищни потребности

Традиционен/статистически подход/ Жилищните дефицити (излишъци) се определят като разликата между приети стандарти за жилищно потребление и действителното потребление. Жилищните дефицити се измерват с брой жилища, стаи и площи (жилищна, полезна, брутна/разгъната). Като основа за изчисляване на жилищните дефицити е приет само броят на обикновените, обитавани и годни за обитаване жилища.

Жилищно потребление	Статистическо	Стандарт	Дефицит
Жилища на 1000 обитатели	376,6	420	-43,4
Обитатели на 1 жилище	2,67	2,4	-0,27

Възникнали в бъдеще жилищни потребности ще се задоволяват по стопански начин в отделни урегулирани имоти в населените места в общината.

7. Социална инфраструктура и услуги

По своето предметно предназначение подсистемите на социалното обслужване биват:

✓ Системи на социална в т.ч. институционална инфраструктура на обслужването;
✓ Пазарни подсистеми;
✓ Система на туристическата инфраструктура.

В тези главни групи има много подгрупи.

Социалната инфраструктура обхваща: образование, здравеопазване, култура и изкуство, научни изследвания, физкултура и спорт, държавно управление и неправителствени организации (НПО).

От своя страна пазарните подсистеми включват: търговия, ремонт на коли и битова техника, други услуги, финанси, кредит и застраховане.

В туристическата инфраструктура попадат базите за подслон и агенциите за пътуване и туризъм.

От гледна точка на важността, както и от бюджетния ангажимент социалната инфраструктура е приоритетна в устройственото планиране.

7.1. Образование

Образователната структура и мрежа в община Ракитово е съобразена с действащите законови и подзаконови документи и нормативи и с местните, държавни и европейски стратегии за развитие на образованието.

На територията на община Ракитово елементите на системата са представени в таблица №24. Те са добре развити и напълно отговарят на демографската й характеристика. Системата на образованието разполага с:

- ✓ три основни училища, обслужвващи 940 ученика;
- ✓ две средни училища, обслужващи 565 ученика.

Таблица №24: Училища на общинско финансиране на територията на община Ракитово

Училища, населено място	2016/2017	Класни стаи	Паралелки	Физическо състояние на сградния фонд
	Брой ученици	Брой – класни стаи, кабинети	Брой	
ПГ „Христо Смирненски“, гр. Ракитово	77	15	4	Добро
СУ „Св. Климент Охридски“, гр. Ракитово	488	25 класни стаи, 16 специализ. кабинета	25	Сградата е санирана, дограмата е подменена. Има нужда от подмяна на осветлението и парната инсталация. Липсва пожароизв. инсталация. Класните стаи и кабинети са в добро състояние, нуждаят се от обновяване на маси, чинове и столове.
ОУ „Христо Ботев“, гр. Ракитово	384	17 класни стаи, 3 специализ. кабинета	15 + 2 ПГ	Сградата е санирана, дограмата е подменена, парната инсталация е нова. Част от покрива се нуждае от ремонт. Пожароизв. инсталация е на I-ви етап от изграждането и. Материалната база в класните стаи е нова, някои от тях се нуждаят от освежаване.

Училища, населено място	2016/2017	Класни стаи	Паралелки	Физическо състояние на сградния фонд
	Брой ученици	Брой – класни стаи, кабинети	Брой	
				Физкултурният салон се нуждае от основен ремонт.
ОУ „Неофит Рилски“, гр. Костандово	373	18 класни стаи, 7 специализ. кабинета, 4 занимални	18	Не е санирана северната фасада на сградата. Покрив на работилниците; дограма на физкултурният салон; Водосточни тръби; Подови настилки в класните стаи - за подмяна. Тоалетните на 2 и 3 ет. За основен ремонт. Радиаторите в коридорите за ремонт.
ОУ „Христо Ботев“, с. Дорково	183	9 класни стаи, 7 специализ. кабинета	9	Сградата е санирана, дограмата е подменена. Нуждае се от ремонт на покрива. Лисва пожароизв. инсталация. Класните кабинети са в добро състояние, но се нуждаят от обновяване на подови настилки, маси, чинове и столове.

Източник: Общинска администрация Ракитово

През новата учебна 2017/2018 г. двете средни училища в общината ПГ „Христо Смирненски“, гр. Ракитово и СУ „Св. Климент Охридски“, гр. Ракитово ще бъдат обединени в едно учебно заведение с наименование СУ „Климент Охридски“.

Таблица №25: Училища на държавно финансиране на територията на община Ракитово

Училища, населено място	2016/2017	Класни стаи	Паралелки	Физическо състояние на сградния фонд
	Брой ученици	Брой – класни стаи, кабинети	Брой	
ВУИ „Ангел Узунов“, гр. Ракитово	57	12	6	Добро
ПУ „Д-р Петър Берон“, гр. Ракитово	61	7	7	Добро

Източник: Общинска администрация Ракитово

Основните показатели могат да се обобщят по следния начин:

Таблица №26: Брой класни стаи по видове училища

Вид на училището	Брой класни стаи, кабинети
Основни училища	65
Средни училища	56

Източник: Общинска администрация Ракитово

Таблица №27: Брой класни стаи на 100 паралелки

Вид на училището	Бр. класни стаи на 100 паралелки
Основни училища	147,7
Средни училища	193,1

Източник: Общинска администрация Ракитово

Таблица №28: Среден брой ученици в една паралелка

Вид на училището	Среден брой ученици в една паралелка
Основни училища	21,4
Средни училища	19,5

Източник: Общинска администрация Ракитово

От така направения анализ могат да се обобщят следните изводи:

✓ Задоволеността с класни стаи може да се отчете като много добра;

✓ Оптималните стойности на средния брой ученици в една паралелка позволява воденето на съвременен учебен процес;

✓ Едносменен режим на обучение е възможен във всички училища на общината;

✓ Физическото състояние на сградните фондове е сравнително добро.

Към подсистемата на образованието са и детските заведения. В общината те са пет. Основните данни за детските заведения са представени в таблица №29.

Таблица №29: Детски заведения на територията на община Ракитово

Детско заведение, населено място	Брой деца 2016/2017	Брой групи	Брой стаи (занимални, спални, администр.)	Физическо състояние на сградния фонд
ДГ "Малина Тодорова", гр. Ракитово основна + филиал	130	6[10]	6 занимални, 6 спални	Състояние – задоволително. Необходимост от изпълняване на мерки по енергийна ефективност.
ДГ „М. Палаузов", гр. Ракитово	22	1	2	Сградата е санирана, подменена е дограмата и парната инсталация. Липсва пожароизв. инсталация. Занималните и спалните помещения са в добро състояние, нуждаят се от обновяване на масички, столчета, дидактични шкафове, гардероби.
ДГ „Славейче", гр. Костандово	143	6	6 занимални, 6 спални	Добро
ДГ "3-ти март", с. Дорково	99	4	4 занимални, 4 спални	Добро

Източник: Общинска администрация Ракитово

В ДГ „Малина Тодорова", гр. Ракитово има открити две яслени групи за учебната 2016/2017 г., една в основната сграда и една във филиала. Всяка от групите обхваща по 17 деца.

В ДГ „Митко Палаузов", гр. Ракитово има открита една яслена група за 2016/2017 г., която обхваща 15 деца.

От данните е видно, че детските заведения разполагат с достатъчно стаи/занимални и спални помещения, при средна пълняемост на една група 24 деца, което е в нормативните изисквания (норматив 24 деца).

Направеният анализ показва, че обхватът на децата в групата от 3 до 6 години е около 55%. Заведенията разполагат с капацитет да поемат нови деца.

7.2. Здравеопазване

Здравното обслужване на населението на община Ракитово е другата основна социална дейност, към развитието и нормалното функциониране на която имат ангажименти както държавата, така и местната общинска власт.

[10] В това число са и 2-те яслени групи по 17 деца всяка.

На територията на общината няма заведение за болнична помощ. Населението се обслужва от най-близките заведения за болнична помощ във гр. Велинград – общинската МБАЛ „Велинград“ ЕООД и частната МБАЛ „Здраве – Велинград“ ЕООД. Община Ракитово участва на солидарен принцип във финансирането на МБАЛ „Велинград“ ЕООД.

Важна роля за населението има Центъра за спешна медицинска помощ – Пазарджик, Филиал – „Ракитово“.

В община Ракитово здравеопазването е представено само от доболнична помощ. Тя включва първична първична медицинска – лекарска и дентална помощ и частично специализирана извънболнична медицинска помощ. Доболничната помощ в община Ракитово през 2016 г. е представена от 14 на брой индивидуални лекарски практики, като среден брой пациенти на една практика - 1500 души.

Към системата на здравеопазването са и детските ясли. На територията общината функционира има три яслени групи. В ДГ „Малина Тодорова“, гр. Ракитово има открити две яслени групи за учебната 2016/2017 г., една в основната сграда и една във филиала. Всяка от групите обхваща по 17 деца. В ДГ „Митко Палаузов“, гр. Ракитово има открита една яслена група за 2016/2017 г., която обхваща 15 деца.

7.3. Социални грижи

Подсистема „Социални грижи“ на територията на община Ракитово е представена от:

- ✓ ДЦДУ ”Св. Стилян“ с обслужващ персонал 10 души и с капацитет 24 места;
- ✓ ЦРСИХУ ”Св. Неделя” с обслужващ персонал 12 души и капацитет 70 места/лица;
- ✓ ЦНСТ с обслужващ персонал 9 души и капацитет 10 лица;
- ✓ Общинско предприятие Център за услуги в домашна среда с обслужващ персонал 12 души и с капацитет 100 места/лица.

7.4. Култура

Културната инфраструктура на общината обхваща местните музеи, Етнографски ареален комплекс, библиотеки, заедно с традиционните и специфични за българския културен живот читалища и религиозните храмове.

Повечето елементи на културната инфраструктура са съсредоточени в общинския център, като изключение са читалищата и религиозните храмове, които функционират както в общинския център, така и в големите села от общината.

Основните културни институции в общината са читалищата, които са съхранили своята роля на културни и образователни центрове, развиващи библиотечната дейност и различни форми на любителското творчество (художествената самодейност). В селата това са единствените центрове на културни прояви и културен живот. Основните характеристики на тези институции са дадени в таблица №30.

Читалищата на територията на община Ракитово са три: Те са традиционни самоуправляващи се български културно-просветни сдружения и всички са регистрирани в Регистъра на народните читалищата към Министерство на културата.

ОНЧ „Будилник – 1898“, гр. Ракитово - Създадено е през 1898 г.

Дейности: ДТТ „Питър Пан”; ДВГ „Дъга”, Самодеен театрален колектив; Библиотека - около 35 хил.тома.

Читалище “Просвета - 1908”, гр. Костандово – Читалището е първоприемник на учреденото през 1908 г. културно средище и от същата година носи името "Просвета".

Дейности: Ансамбъл за автентичен фолклор „Бояна”, ГСГП „Евридика”; Библиотека.

НЧ „Св. Св. Кирил и Методий - 1919”, с. Дорково – Създадено е през 1919 г. Ансамбълът за автентичен фолклор "Овчарска песен", участва във фолклорни събори в Полша, Франция, Македония, Сърбия. Фолклорният фестивал "В подножието на Цепина" през последните години е с международно участие.

Дейности: Ансамбъл за автентичен фолклор „Овчарска песен”, Влашка фолклорна група „Фантъна”; Библиотека.

Таблица №30: Читалища на територията на община Ракитово

№	Обект	Адрес	Физическо състояние на сградния фонд	Наличие на библиотека, самодейни състави
1.	ОНЧ „Будилник” 1898	гр. Ракитово	Много добро	Има библиотека; ДВГ „Дъга”, ДТТ „Питър Пан”, самодеен театрален колектив
2.	Читалище “Просвета”	гр. Костандово	Много добро	Има библиотека; Ансамбъл за автентичен фолклор „Бояна”, ГСГП „Евридика”
3.	НЧ „Св. Св. Кирил и Методий - 1919”	с. Дорково	Много добро	Има библиотека; Ансамбъл за автентичен фолклор „Овчарска песен”, Влашка фолклорна група „Фантъна”

Източник: Общинска администрация Ракитово

Религиозни храмове

Църквите на територията на община Ракитово са:

- ✓ Църква „Св. вмчца Неделя” – гр. Ракитово;
- ✓ Църква „Св. св. Константин и Елена” - гр. Костандово;
- ✓ Църква „Св. пророк Илия” – с. Дорково.

В гр. Ракитово има и една действаща протестантска църква.

Джамии има и в трите населени места на общината.

7.5. Спорт

Спорта като подсистема е междинна между институционалните и пазарните подсистеми.

Спортната инфраструктура в общината е представена в таблицата по-долу.

Таблица №31: Спортни обекти на територията на община Ракитово

№	Спортен обект, Населено място	Капацитет	УПИ кв.м.	Състояни на съоръжението
1.	Стадион, гр. Ракитово	500	ПИ-26302	липсват седалки, пътечки за бягане
2.	Спортна зала, гр. Костандово	199	1553	добро
3.	Спортна площадка, гр. Ракитово	15	15634	добро
4.	Фитнес зала	13	628	добро

Източник: Общинска администрация Ракитово

Стремежът на общината е да подържа базата в добро състояние, като достъп до нея да имат всички желаещи да я ползват.

Макар и при ограничените финансови ресурси на общинският бюджет усилията са насочени към подобряване на съществуващата материална база и създаване на условия за пълноценното й използване.

7.6. Институционална инфраструктура

Наличието на обекти на тази инфраструктура е от особена важност за населението на общината. Администрациите на общинско ниво включват: Общинска администрация; 2 кметства; Дирекция „Бюро по труда“ – Велинград, филиал Ракитово; РСПБЗН – Ракитово; Районно управление на МВР - Ракитово.

7.7. Пазарна инфраструктура

Втората група подсистеми на общественото обслужване са подчинени изцяло на пазарния механизъм. Тук попадат системи като търговия и обществено хранене, услуги от всички възможни сфери (битови, авто, финансово-кредитни, съобщителни, транспортни и др.). Тяхното наличие се диктува изцяло от пазарното търсене и предлагане и общинската администрация няма намеса в тяхното развитие с изключение на регистрационна и устройствена допустимост.

В административния център на общината гр. Ракитово има една финансовокредитна институция – клон на Банка ДСК, което не позволява добра и ефективна организация на паричните средства и задоволяване потребностите на бизнеса от такъв вид услуги.

7.8. Туристическа инфраструктура

Категоризираните туристическите обекти на територията на община Ракитово обхванати от статистиката са 3, с общ капацитет на леглата 90 легла (представени в таблица №32).

Таблица №32: Характеристики на туристическата инфраструктура на община Ракитово за 2016 г.

Община	Места за настаняване	Легла	Легла-денонощия	Бр. стаи	Реализирани нощувки общо	Пренощу-вали лица - общо	Използване на легло-денонощията %	Приходи от нощувки общо
Ракитово	3	90	32940	53	3559	1374	10,8	117636

Източник:НСИ

7.9. Управление на отпадъците

В община Ракитово управлението на отпадъците е съобразено с:

Закон за управление на отпадъците; общинска Наредба за управление на отпадъците, приета с Решение № 607 от 23.10.2009 г. на Общински съвет-Ракитово;Общински план за развитие на Община Ракитово за периода 2014-2020г.;Регионална Програма за управление на отпадъците за регион Пазарджик за периода 2014- 2020 г.; Регионален план за развитие на Южен Централен район за периода 2014- 2020 г.и др.; Националния план за управление на отпадъците (НПУО) 2014-2020 г.

Система за управление на отпадъците, организирана на регионален принцип включва следните елементи:

- Система за събиране и извозване на смесени битови отпадъци;
- Разделно събиране на „зелени" отпадъци (паркови и градински отпадъци) с цел тяхното компостиране;
- Система за събиране и временно съхранение на опасни отпадъци от бита и други отпадъци в т.ч. едрогабаритни отпадъци, които не се събират като обичайните неопасни битови отпадъци;
- Предварително третиране и рециклиране на отпадъците;
- Депониране на неопасни отпадъци
- Няма практика за разделяне и сортиране на строителните отпадъци на територията на общината, което да е предпоставка за ефективно управление на СООР.

На територията на общината са предвидени терени **с устройствена зона Пп** м. Еленско краище - Масив 1, депо за битови отпадъци където ще се складират: строителни отпадъци и компостиране на зелените отпадъци.Опасните отпадъци от бита временно ще се съхраняват на тази площадка до тяхното извозване до депото на територията на община Пазарджик.

строителните отпадъци, в посока яз.Батак,отдясно на пътя за запълване на дерета и укрепване на пътя за гр.Батак.В промишлената зона на града в посока гр.Костандово, също са предвидени терени за събиране на „зелени" отпадъци (паркови и градински отпадъци) с цел тяхното компостиране; Временно се събирет вредни битови отпадъци върху терена на старото сметище;

Община Ракитово като член на регионалното Сдружение организира управлението на отпадъците си съобразно националната нормативна уредба, РПУОРП където ясно са разграничени задълженията, отговорностите и мерките за общината и общинската Наредба за управление на отпадъците.

8. Анализ на икономическата база на община Ракитово

Икономическо развитие. Обща характеристика

За икономическата активност в община Ракитово може да се съди по броя на регистрираните фирми. За 2014 година техния брой е бил 381, а за 2015 г. - 375 бр., което показва 1,57% намаление в броя на предприятията регистрирани на територията на общината.

Таблица №33: Предприятия в община Ракитово по брой заети лица за 2014 и 2015 г.

Групи предприятия според заетите в тях лица	Предприятия - бр.	Произв. продукция[11] - хил. лв.	Приходи от дейността – хил. лв.	Заети лица[12] - бр.	ДМА - хил. лв.
2014 г.					
община Ракитово	**381**	**43 501**	**67 373**	**1 332**	**15 036**
Микро до 9	351	14 739	29 204	729	6 521
Малки от 10 до 49	27	17164	25 367	442	5 942
Средни от 50 до 249	3	11 598	12 802	161	2 573
Големи над 250	-	-	-	-	-
2015 г.					
община Ракитово	375	52 262	79 901	1 128	16 570
Микро до 9	341	19 213	35 298	463	7 761
Малки от 10 до 49	31	19 313	28 726	484	6 122
Средни от 50 до 249	3	13 736	15 877	181	2 687
Големи над 250	-	-	-	-	-

Източник: ТСБ „ЮГ“, Отдел „Статистически изследвания – Пазарджик“

".." Конфиденциални данни

"-" Няма случай

Обликът на общинската икономика дават микропредприятията, които представляват 91% от всички регистрирани предприятия. Анализът показва, че наред с мястото, което имат микропредприятията, определящи икономическата структура и производствената специализация, не по-малка е и значимостта на малкия и средния бизнес.

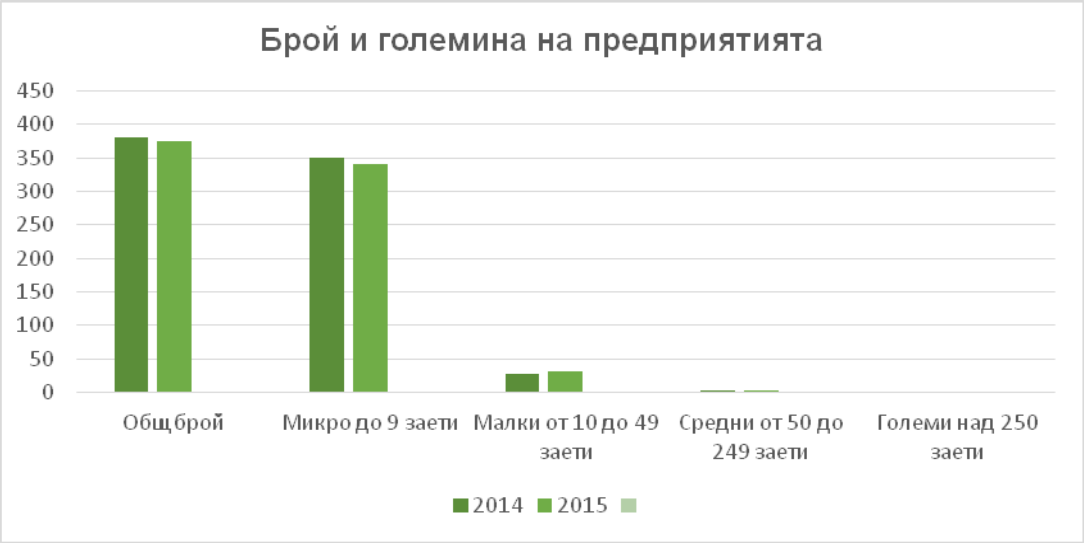

Предприемаческата активност в община Ракитово (25,5 регистрирани предприятия на 1 000 жители през 2015 г.) е доста под средните показатели за страната (50 предприятия на 1 000 жители).

В динамиката на предприятията в общината, измененията се дължат основно на структурните промени и икономическата криза.

[11] Показателят е изчислен по методология на Структурна бизнес статистика

[12] Данните са изчислени в еквивалент на пълна заетост

Основните икономически показатели на стопанските субекти в общината за последните 2014, 2015 отчетни години[13] са представени в таблица №34 и таблица №35.

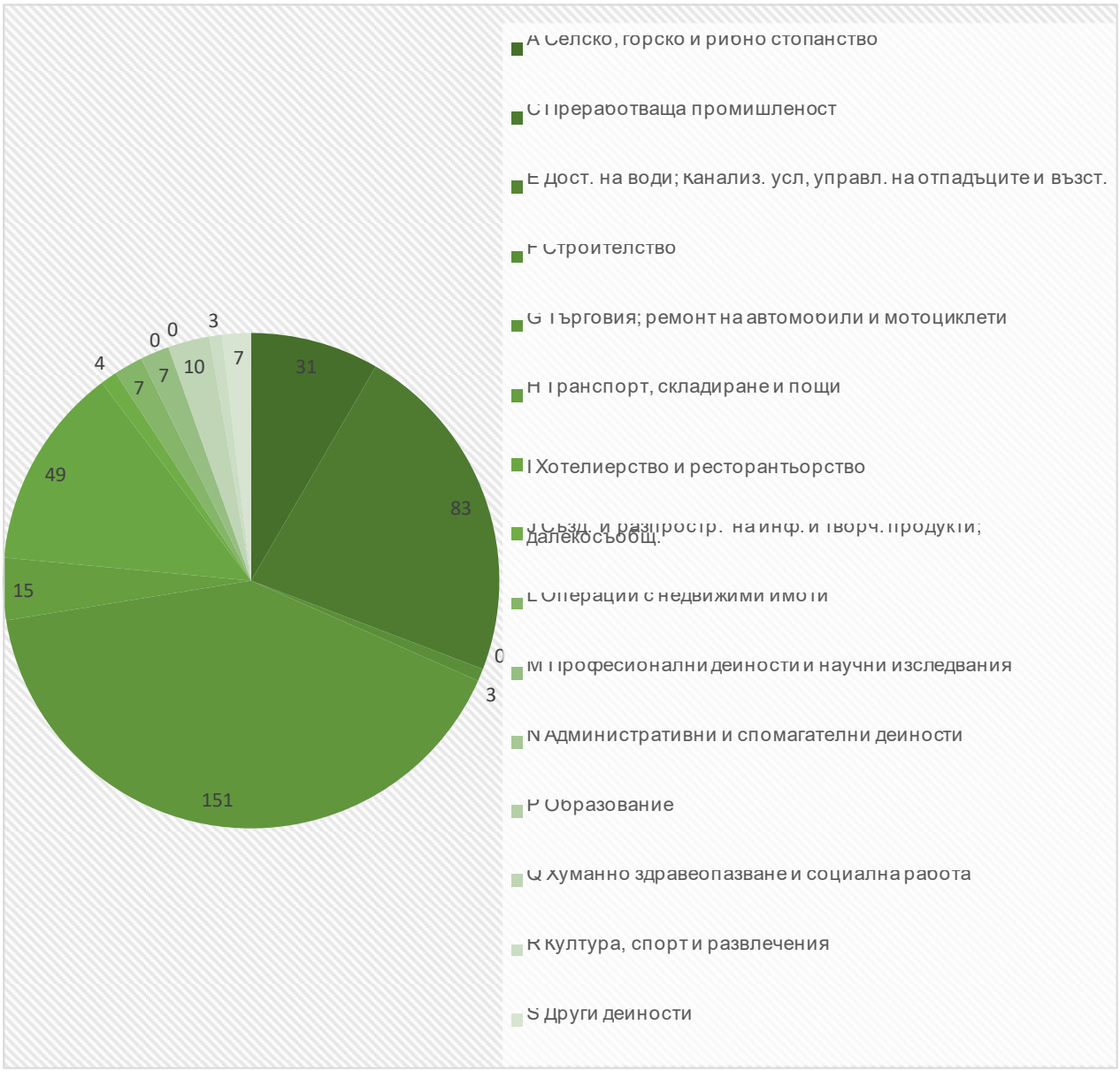

[13] Данните са по НКИД 2008, форма А21

Таблица №34: Основните икономически показатели на отчетените нефинансови предприят икономически дейности

Икономически дейности (А21)	Пред-приятия	Произв. продук-ция[14]	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Печалба
	Брой	Х и л я д и л е в о в е				
Община Ракитово – общо:	**381**	**43 501**	**67 373**	**60 811**	**64 103**	**3 925**
A Селско, горско и рибно стопанство	31	804	1 288	1 081	1 284	163
C Преработваща промишленост	82	28 387	33 505	29 647	32 218	1 538
E Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	..	..	..	..	..	
F Строителство	4	423	485	423	499	..
G Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	156	5 094	21 200	20 442	19 995	1 095
H Транспорт, складиране и пощи	13	6 320	6 698	6 194	6 249	413
I Хотелиерство и ресторантьорство	48	456	1 050	1 008	1 192	87
J Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	4	..	..	..	..	193
L Операции с недвижими имоти	8	206	1 296	170	1 360	..
M Професионални дейности и научни изследвания	7	94	97	94	67	28
N Административни и спомагателни дейности	..	..	..	..	..	..
Q Хуманно здравеопазване и социална работа	..	..	..	..	..	..
R Култура, спорт и развлечения	11	386	386	386	296	83
S Други дейности	5	18	18	18	15	3

Източник: Отдел „Статистически изследвания – Пазарджик“ при ТСБ – ЮГ

Забележка: „ ..“ Конфиденциални данни

„ -„ няма случай

[14] Показателят е изчислен по методология на Структурна бизнес статистика

[15] Данните са изчислени в еквивалент на пълна заетост

[16]Данните са изчислени в еквивалент на пълна заетост

Таблица №35: Основните икономически показатели на отчетените нефинансови предприят икономически дейности

Икономически дейности (А21)	Пред-приятия	Произв. продук-ция[17]	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Печалба
	Брой	Хиляди левове				
Община Ракитово – общо:	**375**	**52 262**	**79 901**	**71 928**	**73 854**	**6 267**
A Селско, горско и рибно стопанство	31	1 196	2 298	1 931	1 869	392
C Преработваща промишленост	83	33 895	38 668	34 621	37 090	1 731
E Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	..	..	..	..	..	..
F Строителство	3	303	303	290	257	41
G Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	151	7 082	27 702	25 415	24 723	2 966
H Транспорт, складиране и пощи	15	6 994	7 185	6 632	6 849	327
I Хотелиерство и ресторантьорство	49	482	991	941	1 069	70
J Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	4	701	920	703	..	313
L Операции с недвижими имоти	7	630	774	382	537	252
M Професионални дейности и научни изследвания	7	96	103	97	63	37
N Административни и спомагателни дейности	..	..	..	..	..	-
P Образование	..	..	..	..	..	..
Q Хуманно здравеопазване и социална работа	10	391	391	391	286	95
R Култура, спорт и развлечения	3	14	15	15	..	5
S Други дейности	7	85	85	85	68	17

Източник: Отдел „Статистически изследвания – Пазарджик“ при ТСБ – ЮГ

Забележка: „ ..“ Конфиденциални данни

„ -„ няма случай

Произведената продукция в община Ракитово за разглеждания период 2014-2015 г. се увеличава с 20%.

Произведената продукция на зает в общината за 2015 г. е 37 789 лв., което е значително под средното за страната.

Инвестициите са особено важни за устойчивото общинско икономическо развитие, тъй като в тяхната основа стоят финансови средства, които се влагат за по-продължителен период от време. На базата на направените инвестиции се очаква нарастване на доходите след определен срок от време. Инвестиционната дейност представлява самото влагане на средствата и осъществяването на практически действия за нарастване на доходите, капитала или друг полезен икономически ефект.

Към 2015 г. размерът на ДМА в общината е 16 570 хил. лв., който бележи известен ръст от 10,2% спрямо 2014 година (15 036 хил.лв).

[17] Показателят е изчислен по методология на Структурна бизнес статистика

[18] Данните са изчислени в еквивалент на пълна заетост

[19]Данните са изчислени в еквивалент на пълна заетост

За фирмите, функциониращи в пазарни условия, инвестирането е важно условие за повишаване на тяхната конкурентоспособност и за развитието им. В най-общия смисъл инвестирането е процес на влагане на парични средства за набавяне на ресурси с цел реализиране на стратегията на фирмата. За съжаление, в настоящия момент, има недостиг на средства за инвестиции и в същото време, несигурност в пазарните условия.

Анализът на данните за 2015 г. показва, че първичният сектор в общинската икономика е слабо изразен (*включва дейностите селско, горско и рибно стопанство*). Най-голям по значимост е Третичният сектор (*включва дейности, които са обединени в стопански отрасли, свързани с прякото обслужване на населението*) с 67,5% от предприятията в общината, 48,2% от нетните приходи от продажби и 42,8% от заетите. Вторичният сектор (*включващ добивната и преработваща промишленост, производство и разпределение на енергия, строителство и др.*) заема второ място по значение и може да се твърди, че има допълваща функция в общинската икономика (22,9% от предприятията, 48,5% от нетните приходи от продажби и 49,5% от заетите в общината).

Първичен сектор

Първичният сектор (селско, горскои рибно стопанство и добивна промишленост на сол) е слабо изразенна територията на общината.

Селското стопанство е представено от растениевъдството и животновъдството.

Основен ресурс, за развитие на селското стопанство и на неговия основен подотрасъл – растениевъдство, е земеделската земя. В баланса на територията на общината, земеделските земи са 41 577[20] дка, което е 16,9% от общата територия на общината. Обработваемите земи са 30 577 дка[21] или 12,4%. Ниският процент обработваеми земи се дължи на ниско и средно планинския релеф и климатичните особености на общината.

Разпределението на обработваемата земя по площи и култури е разгледана в таблица №36.

Таблица №36: Обработваеми земи по землища в община Ракитово към 31.12.2016 г.

Землища	Общо	в това число		
		Ниви	Ливади и пасища	Трайни насаждения
	дка	дка	дка	дка
община Ракитово	**33273,807**	**13558,156**	**16653,25**	**3063,401**
гр. Ракитово	11581,26	4160,911	6284,674	1135,670
гр. Костандово	10952,7	3758,01	5266,957	1927,731
с. Дорково	10739,85	5639,235	5100,619	0

Източник: Общинска служба „Земеделие“ - Ракитово

От данните в таблицата е видно, че едва 3063,401 дка (9,2%) от обработваемата земя в община Ракитово се използва за трайни насаждения. Най-

[20] По Баланс на територията към 31.12.2000 г. (Агенция по геодезия, кадастър и картография към МРРБ)

[21] По Баланс на територията към 31.12.2000 г. (Агенция по геодезия, кадастър и картография към МРРБ)

голям дял от обработваемите земи имат ливадите и пасищата 50,05%, а нивите 40,75%.

Разгледани по землища обработваемите земи са разпределени почти равномерно в трите населени места в община Ракитово: гр. Ракитово 11581,255 дка (34,8%), гр. Костандово – 10952,698 дка (32,92%), с. Дорково – 10739,854 дка (32,28%).

В общината трайните насаждения „хмелници“ не съществуват, а са заети от 400 дка трайни насаждения, в т. ч. 200 дка малини и 200 дка лавандула.

Обработваемата площ в община Ракитово за 2016 г. по данни на Общинска служба „Земеделие“ – Ракитово по заетост по основни култури е 1500 дка пшеница, 300 дка ечемик, 200 дка малини, 200 дка лавандула, 1000 дка картофи.

Отглежданите животни в общината за 2015 и 2016 г. са представени в таблици №37 и №38. Подотрасъл животновъдство също няма голям дял в икономиката на общината.

Таблица №37: Видове и брой животни в община Ракитово за 2015 г.

община Ракитово	говеда и биволи		крави и биволици		овце		кози		птици	пчелни сем.
	стопанства	животни бр.	стопанства	животни бр.	стопанства	животни бр.	стопанства	животни бр.	бр.	бр.
гр. Ракитово	92	533	17	166	20	1697	15	170	2310	129
гр. Костандово	53	529	10	95	26	2497	10	59	1460	238
с. Дорково	45	287	7	81	25	2560	23	143	1250	135

Източник: Общинска служба „Земеделие“ - гр. Ракитово

Таблица №38: Видове и брой животни в община Ракитово за 2016 г.

община Ракитово	говеда и биволи		крави и биволици		овце		кози		птици	пчелни сем.
	стопанства	животни бр.	стопанства	животни бр.	стопанства	животни бр.	стопанства	животни бр.	бр.	бр.
гр. Ракитово	90	573	15	150	18	1697	15	170	2210	120
гр. Костандово	56	519	8	85	23	2497	10	59	1560	230
с. Дорково	44	277	5	75	26	2560	23	143	1450	110

Източник: Общинска служба „Земеделие“ - гр. Ракитово

Цитираните животни се отглеждат в лични стопанства.

В община Ракитово има седем лицензирани производител на пчелен мед, като пчеларството в такъв екологичен район гарантира изкупуването на произведената продукция.

Горско стопанство

Физикогеографските условия (ниско и средно планинския релеф) и структурата на поземлените ресурси, както и регулираната горскостопанска дейност, са фактори за развитието на горското стопанство на територията на община Ракитово.

Горските територии на територията на общината се стопанисва от ТП „Държавно горско стопанство Ракитово“, което е поделение към на РДГ – Пазарджик.

Дърводобивът се извършва по утвърден лесоустройствен план и се възлага на лицензирани предприятия по тръжни процедури.

В структурата на поземления фонд в общината най-голям дял заемат горските територии – 19 343,1 ха, който представлява 78,5% от общата площ на общината.

От общата площ на горските територии, залесената площ е 96,13%, незалесената е 0,06%, а 3,81% е недървопроизводителна площ.

Горите, които са предназначени за стопански дейности са 77% от общата площ на горските територии. Дейностите в тях са свързани преди всичко с добив на дървесина.

Икономическата дейност на ДГС е свързана основно с дърводобив на обла дървесина. Част от нея е предназначена за дървопреработка на фасонирана дървесина, а друга част – за дърва за огрев на населението. Част от облата дървесина, предназначена за дървопреработка, се изнася извън общината.

Горските територии са стратегически резерв за развитието на дейности като туризма, дърводобива и дървопреработването, лова, събиране на диворастящите билки, горски плодове и гъби.

Таблица №39: Горски територии в община Ракитово по землища в ха към 31.12.2015 г.

Населено място	Обща площ ха	В това число:		
		Залесена площ - ха	Незалесена площ - ха	Недървопроизводителна площ - ха
с. Дорково	6 625,1			
гр. Костандово	3,655,1			
гр. Ракитово	9 034,5			
Общо	**19 314,7**	**18 268,5**	**215,9**	**830,3**

Източник: ТП „Държавно горско стопанство Ракитово“

Видовият състав на горите на територията на общината е представен в таблица №40.

Таблица №40: Горски територии по състав на горите в община Ракитово към 31.12.2016 г.

Вид на горите	Площ на горските територии (ха)
Обща площ	**19 314,7**
Иглолистни гори	13 807,6
Широколистни гори	2 024,4
Издънкови за превръщане	3 097,8
Нискостъблени	384,9

Източник: ТП „Държавно горско стопанство Ракитово“

Горски територии в община Ракитово по вид собственост е представена в таблица №41 . От данните е видно, че 93,3% от горските територии на територията

на общината са държавна собственост, 3,09% са общинска собственост и едва 2,32% са територии на частни лица (физически и юридически).

Таблица №41: Горски територии по вид собственост община Ракитово в ха към 31.12.2016 г.

Вид собственост	община Ракитово	гр. Ракитово	с. Дорково	с. Костандово
Обща площ	19 314,7	9 034,5	6 625,1	3 655,1
Държавна собственост	18 029,4	8 460,3	6 288,8	3 280,3
Общинска собственост	596,6	430,2	144,9	21,5
Временно стопанисвана от общината	241,1	41,7	110,9	88,5
Частна – физически лица	434,8	92,5	77,5	264,8
Частна – юридически лица	12,8	9,8	3,0	-

Източник: ТП „Държавно горско стопанство Ракитово“

Вторичен сектор

Вторичният сектор включва добивна и преработваща промишленост, строителство, производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива; доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване.

В общината секторът е представен от 86[22] производствени единици.

Промишленост

В община Ракитово основен структуроопределящ отрасъл е дърводобива и дървопреработващата промишленост, което е предопределено от преобладаващият горски територии на територията на общината.

С най-голям дял са дърводелските предприятия за профилирана дървесина, които произвеждат греди, дюшеме, ламперия и други видове продукти от профилиран и непрофилиран дървесен материал. Добре са застъпени и двата вида мебелно производство-занаятчийското и серийното. Мебели от дървесина и ПДЧ се произвеждат не само за вътрешния пазар, но и за износ. В града има и предприятия за екобрикети от пресовани дървесни частици („Блатца” АД, „Мантарица”, ЕТ „Г. Карагъозов“, ЕТ „Г. Грозданов“, ЕТ „Ралица“, ЕТ „Катя Стойнова“, “Палисандър“ ООД и други).

На територията на общината работят представители на хранително-вкусовата промишленост – цехове за производство на хляб и хлебни изделия; сладкарски цехове; цехове за безалкохолни напитки, сладолед и други. В общината работи предприятие за бутилиране на минерална вода „Бутилираща компания Ракитово” ООД, фабрика за хмелов гранулат килимарски цехове, цехове за текстилопроизводство, за шивашки услуги и др.

В отрасъл преработваща промишленост в община Ракитово към 2015 г. работят 83 предприятия, които обхващат 667 заети лица.

[22]Има конфиденциални данни, които изкривяват резултатите.

Преработващата промишленост е със съществен принос в общинската икономика. Отрасълът формира 48,23% от заетостта през 2015 година, 64,86% от произведената продукция и 48,13% от нетните приходи от продажби .

Строителство

Към вторичния сектор спада и отрасъл Строителство. Строителството е един от браншовете, който е засегнат в най-сериозна степен от световната финансова и икономическа криза, в това число и дейността на отрасъла в община Ракитово. Към 2015 г. в него са обхванати едва 3 предприятия с 18 заети лица, а нетните приходи от продажби в отрасъла са 290 хил. лв.

Третичен сектор

Третичният сектор, според Националната класификация на икономическите дейности (НКИД) включва отрасли от обслужващата сфера (услуги). В последните 15 години той се изявява като най-адаптивен в съвременните условия.

Неговото развитие е свързано с подобряване на позициите му в икономическия комплекс, което се потвърждава от анализираните икономически показатели. В този сектор са включени отрасли, свързани с т.нар. публични („бюджетни“) услуги и отрасли с обслужващ характер, които се развиват на пазарен принцип.

В сектора към 31.12.2015 г. са заети 592 души, обхванати в 253 предприятия в общината. Отнесено към приноса в общинската икономика секторът формира 67,5% от предприятията в общината, 42,8% от заетостта, 31,5% от произведената продукция и 48,2 от нетните приходи от продажби.

От анализите и оценките на третичния сектор, се установи, че отраслите от сектора на услугите, които се развиват на пазарни принципи с по-голяма значимост в община Ракитово са „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“, „Хотелиерство и ресторантьорство“ и „Транспорт, складиране и пощи“

Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети

През 2015 г. отрасъл „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети” обхваща 151 предприятия (40,3% от предприятията в общината), в които са заети 355 лица (25,7% от заетите в общината), а нетните приходи от продажби в отрасъла са 27 702 хил. лв. (35,3% от НПП в общината).

Хотелиерство и ресторантьорство

През 2015 г. отрасъл „Хотелиерство и ресторантьорство” обхваща 49 предприятия (13,07% от предприятията в общината), в които са заети 97 лица (7% от заетите в общината), а нетните приходи от продажби в отрасъла са 941 хил. лв. (1,3% от НПП в общината).

Транспорт, складиране и пощи

През 2015 г. отрасъл „Транспорт, складиране и пощи” обхваща едва 15 предприятия (4% от предприятията в общината), в които са заети 74 лица (5,4% от заетите в общината), а нетните приходи от продажби в отрасъла са 6 632 хил. лв. (9,2% от НПП в общината).

9. Транспортна система

Пътна мрежа

Община Ракитово има осигурена добра пътна инфраструктура. Пътната мрежа осигурява транспортното обслужване на населените места в общината. На територията на община Ракитово преминават Републикански, общински и местни пътища. Трасетата на Републиканската пътна мрежа (РПМ) през територията на общината са две:

✓ Път II – 84 /Звъничево – Ветрен Дол – гара Костандово – Юндола – Якоруда/;

Този второкласен път обхваща: /Ябланица-Ботевград/Джурово-Етрополе-Пирдоп-Панагюрище-Пазарджик-Пещера-Батак-Доспат-Барутин от 18+000 до км. 30+262 – 12,262 км.

✓ Път III – 376 /Превала – Курорт" яз. Батак"- "Цигов Чарк" – Ракитово/

Третокласният път обхваща /Пазарджик, - Пещера/ - Бягя – Исперихово – Йоаким Груево – Пловдив от км.4+769 до км.16+934 – 12,165км.

Общата дължина на пътищата от републиканската пътна мрежа в чертите на община Ракитово са 24,427 км. и осъществяват връзката на община Ракитово със съседните общини. Състоянието на републиканските пътища на територията на общината е сравнително добро и към настоящият момент е следното:

✓ **Път II-84** /Белово-Пазарджик/ Звъничево – Ветрен Дол – гара Костандово – Юндола – Якоруда/ о.п. Разлог от км.0+000 до км. 61+500, участък км. 18+000 до км.30+262 е в добро състояние, общо път II-84 е 12,262 км.

✓ **Път III-376** /Батак-Доспат/-м. "Цигов чарк" – Ракитово -/Ветрен Дол – Велинград/ от км. 0+000 до км.16+934,участък км. 4+769 до км.13+200 е в добро състояние, и е 8,431 км., участък км.13+200 до км. 16+934 е средно състояние и е 3,734 км. Общо път III-376 е 12,165 км. от тях 8,431 км. е в добро, а 3,734 км. е в средно състояние;

Републиканският път преминаващи през гр. Ракитово - III-376 от км.10+525 до км.13+067 е по трасето на ул."Иван Клинчаров" и е в добро състояние.

Пътната мрежа на община Ракитово включва и общинската пътна мрежа. Тя обхваща всички бивши четвъртокласни пътища. Тази пътна мрежа частично се нуждае от рехабилитация. Към общинската пътна мрежа влизат и местните, горските, селскостопанските и други пътища. От представените данни на Общинска администрация – Ракитово, на територията на общината съществуват осем общински пътища.

Железопътна инфраструктура

На територията на общината има изградена железопътна инфраструктура, представена от теснолинейката от гара Септември до гара Добринище. Тя е построена през 1926 г. и се явява единствената действаща тясна линия в България,

която осъществява железопътните връзки в региона. На територията на община Ракитово има три ж.п. гари - гара Цепина, гара Долене и гара Костандово. Общата дължина на железопътната линия на разглежданата територия е **3,925 км.** Категоризацията на ж.п.линията ,според "Наредбата за категории на ж.п. линиите" в РБългария **е II – категория.**

Класификацията на ж.п. линията според ДП "НКЖИ" по товаронапрежение **е VI- ти клас.** Техническото състояние на релсовия път е влошено и се налага редовно поддържане и следена на линията, особено на опасни участъци в дефилето. Поради това и големият наклон на релефната даденост ,скоростта на територията варира между **25 – 40 км/ч.** Ж.П. транспорта се използва за транспортиране на масови товари и пътнически превози по линията.На 17.08.2017г.легендалната родопска железница навършва 90 години. Пътнически влак "Родопи" ще отпразнува годишнината с маршрут от гара Септември до гара Добринище с празничен вагон, спиране на междинните гари, на които са подготвени тържества за пътниците. Разписанието на теснолинейката и една линия от гара Септември до гара Добринище преди обяд и една линия обратно следобед. Същата се използва и за атракционно пътуване с цел опознаване на ланшафта и природните дадености.

Масов обществен пътнически транспорт

Транспортното обслужване на община Ракитово се извършва предимно чрез автобусен транспорт, който се движи по определени транспортни линии.

Автобусните линии са три на брой, за всяко населено място. Те се движат по следните маршрути:

- ✓ Дорково – гара Костандово – Велинград;
- ✓ Ракитово –гара Костандово – Велинград;
- ✓ Ракитово –Костандово –Велинград;

През гр. Ракитово преминават транзитни автобуси от гр. Велитград през гр. Батак до гр. Пловдив. С развитието на гр. Ракитово като единна дестинация на целогодишен туризъм и с курортното ядро "яз. Батак-Цигов чарк", могат да се пуснат допълнителни линии за транспортно обслужване.

Превозите на автобусните линии се извършват от частни фирми. На територията на общината са маркирани автобусните спирки, които са в задоволително състояние. Автобусният парк е в добро състояние и се поддържа от фирмите, които разполагат с необходимата сервизна и гаражна площ. В населените места не съществува вътрешно-градски транспорт.

На база подробният анализ и събраната изходна информация от ОПУ-Пазарджик и Общинска администрация Ракитово могат да се маркират следните изводи:

- ✓ Транспортната обезпеченост на общината е сравнително добра. Осигурени са транспортни връзки между населените места, вътре и извън общината;
- ✓ следене за поддържането и стопанисването на РПМ, (втори и трети клас),която е в сравнително добро състояние;

✓ поддържане, ремонтиране и рехабилитация на общинските пътища;

✓ подобряване и изграждане на настилките на местните пътища(полски и горски) до обектите с НКЦ, и пътната връзка до курорт яз. ”Батак”, с цел развитие на туризма;

✓ следене за подобряване и поддържане състоянието на железопътната мрежа на територията на общината. Стимулиране на атракционните пътувания, с цел развитие на атракционния туризъм;

✓ линиите на междуселищния автобусен транспорт напълно задоволяват населението в общината, като се осъществява и връзка на община Ракитово със съседните общини;

✓ в бъдеще при необходимост може да се помисли за осигуряване на вътрешно-селищен транспорт с малки автобуси.

Таблица №42: Габарити на републиканските пътища минаващи през община Ракитово

No по ред	ЛЕНТИ ЗА ДВИЖЕНИЕ			БАНКЕТИ / ТРОТОАРИ					БЕТОНОВИ ВОДЕЩИ ИВИЦИ			
	от км	до км	ширина - от р.н. до р.н. (м)	от км	до км	ширина (м)		вид	от км	до км	ширина(м)	
						ляво	дясно				ляво	дясно
ПЪТ II-8, участък Ветрен дол - Велинград												
1	18+000	22+470	6,50	18+007	18+186		1,5	б				
2	22+470	30+262	7,5	18+216	18+417		1,5	б				
3				18+216	18+697	1,5	1,0	б				
4				18+466	18+751		1,5	б				
5				18+947	19+037		1,5	б				
6				19+353	19+492		1,5	б				
7				19+438	19+492	1,5		б				
8				19+522	19+578		1,5	б				
9				19+522	20+025	1,5		б				
10				20+055	20+100	1,5		б				
11				20+079	20+189		1,5	б				
12				20+294	20+762		1,5	б				
13				20+640	20+762	1,5		б				
14				20+796	20+840		1,5	б				
15				20+796	21+430	1,5		б				
16				21+060	21+200		1,5	б				
17				21+660	21+920	1,5		б				
18				21+680	21+840		1,5	б				
19				22+030	22+380		1,5	б				
20				22+070	22+350	1,5		б				
21				22+430	22+500	1,5		б				
22				22+437	22+750		1,5	б				
23				22+780	24+419		1,5	б				
24				23+410	23+450	1,5		б				
25				23+709	23+745	1,5		б				
26				24+047	24+130	1,5		б				
27				24+255	24+419	1,5		б				

28				24+428	24+519		1,5	б				
29				24+428	24+950	1,5		б				
30				24+736	24+809		1,5	б				
31				24+909	24+950		1,5	б				
31				24+959	25+287	1,5		б				
32				25+347	25+738	1,5		б				
33				25+378	25+411		1,5	б				
34				25+836	26+406	1,5		б				
35				25+846	25+867		1,5	б				
36				26+117	26+146		1,5	б				
37				26+246	26+400		1,5	б				
38				26+436	27+582	1,5		б				
39				26+466	26+826		1,5	б				
40				26+960	26+986		1,5	б				
41				27+006	27+131		1,5	б				
42				27+700	28+900	1,5		б				
43				28+033	28+150		1,5	б				
44				28+440	28+549		1,5	б				
45				28+865	28+900		1,5	б				
46				29+200	29+363	1,5		б				
47				29+200	29+403		1,5	б				
Път III-376, участък "Цигов чарк" - Ракитово - /Ветрен дол - Велинград/												
1	4+769	5+000	6,6	4+882	5+072	1,5		б	13+000	15+487	0,18	0,18
2	5+000	10+620	7,5	4+882	9+490		1,5	б	15+511	16+734	0,18	
3	10+620	11+000	6,2	5+122	6+040	1,5		б	15+511	16+269		0,18
4	11+000	12+000	9,4	6+089	7+138	1,5		б	16+279	16+734		0,18
5	12+000	16+934	6,2	7+157	9+490	1,5		б				
6				9+563	10+553	1,5		б				
7				9+563	10+553		1,5	б				
8				10+553	10+963		1,6	т				
9				10+553	10+981	1,6		т				
10				11+030	11+103	1,6		т				
11				11+013	11+341		2,0	т				
12				11+173	11+425	1,6		т				
13				11+370	11+665		2,0	т				
14				11+433	11+904	2,1		т				
15				11+665	11+815		1,2	т				
16				11+931	12+000	2,6		т				
17				11+815	11+931		2,0	т				
18				11+945	12+000		2,0	т				
19				12+000	12+567	2,6		т				
20				12+000	12+368		2,6	т				
21				12+628	13+000	2,6		т				
22				12+521	13+001		2,6	т				
23				13+000	15+487	1,0	1,0	б				
24				15+511	16+269		1,0	б				

25				15+511	16+740	1,0		б				
26				16+279	16+740		1,0	б				

Източник: Областно пътно управление - Пазарджик

Таблица №43: Извадка от средно - денонощна годишна интензивност на автомобилното движение по пътищата на РПМ

Път No	Данни за преброителните пунктове и преброителните участъци				Средно-денонощна годишна интензивност на движението на моторните превозни средства по видове						Сума на всички превозни средства	Неразпознати МПС
	Преброителен пунк - вид /главен, допълнителен, автоматичен/ и номер	Километрично положение на преброителния пункт	Начален километър на преброителния участък	Краен километър на преброителния участък	Леки автомобили	Автобуси	Лeко-товарни автомобили	Средно-товарни автомобили	Тежко-товорни автомобили	Тежко-товорни автомобили с ремарке и тип TIR		
2010 г.												
II-84	**Г 91**	**29,402**	**10,480**	**30,154**	**2882**	**32**	**640**	**111**	**56**	**91**	**3812**	
II-376	**Д 1883**	**10,524**	**4,650**	**11,680**	**895**	**17**	**360**	**60**	**27**	**36**	**1395**	
	Д 1884	**16,618**	**11,680**	**16,934**	**2909**	**119**	**662**	**120**	**105**	**63**	**3978**	
2015 г.												
II-84	**АУЗПТ 3084**	**29,402**	**10,480**	**30,154**	**3615**	**72**	**361**	**139**	**27**	**138**	**4352**	
II-376	**Д 1883**	**10,524**	**4,650**	**11,680**	**1186**	**15**	**217**	**80**	**64**	**55**	**1617**	
	Д 1884	**16,618**	**11,680**	**16,934**	**1619**	**81**	**402**	**89**	**60**	**54**	**2305**	
2016 г.												
II-84	**АУЗПТ 3084**	**29,666**	**10,480**	**30,154**	**3923**	**68**	**378**	**136**	**24**	**139**	**4719**	**50**

Източник: Областно пътно управление - Пазарджик

Таблица №44: Утвърден списък на пътищата на Републиканската пътна мрежа (РПМ) на територията на община Ракитово

1. **Път 11-84** /Звъничево - Ветрен дол - гара Костандово - Юндола - Якоруда/ от км 18+000 до км 30+262, с дължина **12,262 км.**
Забележка: Участъкът от този път попада в ЛОТ 22Б. Габарит на пътното трасе: От км 18+000 до км 22+000 - 6,5 м, с банкети по 1 м. От км 22+000 до км 30+262 - 7,5 м, с банкети по 1 м. Състояние на пътната настилка: От км 18+000 до км 20+000 - добро състояние. От км 20+000 до км 30+262 - средно състояние.
2. **Път 111-376** /Превала - к. „Цигов чарк" - Ракитово/ от км 2+265 до км 16+934, с дължина **14,669 км.**
Габарит на пътното трасе: От км 2+265 до км 5+000 - 6,6 м, с банкети по 1 м. От км 5+000 до км 10+000 - 7 м.

От км 10+000 до км 11 +000 - 6,2 м.
От км 11 +000 до км 12+000 - 9,4 м.
От км 12+000 до км 16+934 - 6,2 м, с банкети по 1 м.
Състояние на пътната настилка:
От км 2+265 до км 13+200 - добро състояние.
От км 13+200 до км 16+934 - средно състояние.

Източник: Областно пътно управление - Пазарджик

Таблица №45: Утвърден списък на общинската пътна мрежа на територията на община Ракитово

Път №	Стар№	Наименование на пътя	От	До	Дължина	Землище	№ КЕ
PAZ3182	MI \	(PAZ1181, Дорково - Язовирна стена Батак) - м.Селце - Язовирна стена Батак	0,000	6,100	6,100	Дорково	161 192
PAZ3187	M9	(111-376), Летовище „Цигов чарк" - Почивна станция „Константин Русинов" - Хотел „Орфей“	0,000	2,260	2,260	Ракитово Летовище „Цигов чарк“	
PAZ3188	MM 12	(111-376, Батак - Ракитово)- Летовище „Цигов чарк" - м.„Скалите“	0,000	3,000	3,000	Ракитово	194 193103 193203
PAZ3189	MM 15	(PAZ2002, Летовище „Цигов чарк“ - Контра-стена язовир Батак) - м."Янева скала"	0,000	1,000	1,000	Ракитово	224
PAZ3190	MM16	(111-376, Батак - Ракитово) - Летовище „Цигов чарк" - м.„Ачмите“	0,000	1,200	1,200	Ракитово	544 182208 194101
PAZ3192	MM 19	(PAZ2002, Летовище „Цигов чарк" - Контра-стена язовир Батак) - м."Коилето" - Костанловски алчак	0,000	3,000	3,000	Костанлово Летовище „Цигов чарк"	
PAZ1191	MM17	(PAZ2002, Летовище „Цигов чарк" - Контра-стена язовир Батак) - Хотел “Орбита" - Хотел „Панорама"	0,000	1,200	1,200	Ракитово Летовище „Цигов чарк"	193 228
PAZ2002	37608,M	(N1-376) - Летовище „Цигов чарк" - граница община (Батак - Ракитово) - Контра-стена язовир Батак - Почивна станция 5ТК-PAZ1181	4,900	15,900	11,000	Дорково	

Източник: Областно пътно управление - Пазарджик

10. Инженерна инфраструктура

10.1. Водоснабдяване и канализация

Всички населени места на територията на община Ракитово, гр. Ракитово, гр. Костандово и с. Дорково, са водоснабдени и се обслужват от „Водоснабдяване, канализация и термални води“ ЕООД гр. Ракитово.

10.1.1. Водоснабдяване

Съществуващо положение

„ВКТВ“ ЕООД гр. Ракитово експлоатира 14 водоизточника за осигуряване водоподаването на територията на общината – 11 каптирани извора и 3 речни водохващания.

Качеството на повърхностните и подземни води отговарят на изискванията за използване на води за питейни нужди.

Към момента наличния капацитет на водоизточниците е достатъчен за покриване на питейно-битовите и други нужди на всички обслужвани населени места. Общият капацитет на водоизточниците е 1,719 мил м^3 за година.

Общата дължина на външните (преносни) водопроводи е 83,64 км, а на дължината на разпределителните мрежи в населените места 71,12 км.

Територията на община Ракитово е разделена на две водоснабдителни зони – Водоснабдителна зона Ракитово (Зона 1) и Водоснабдителна зона Костандово – Дорково (Зона 2). Понастоящем между двете зони няма водопроводни връзки.

Водоснабдителната зона Ракитово се захранва от 1 речно водохващане и 8 каптирани извора с общия капацитета на водоизточниците 1,025 мил. м^3 на година.

Водоснабдителната зона Костандово – Дорково се захранва от 2 речни водовземане и 3 каптирани извора с общия капацитета на водоизточниците 0,694 мил. м^3 на година.

Водопотреблението в община Ракитово за 2016 г. е представено в следващата таблица.

Таблица №46: Водопотребление за „ВКТВ“ ЕООД гр. Ракитово за 2016 г.

Водоснабдителни зони	Общо водопотребление (м3/год)		Процент загуби (%)
	вкл. загуби	без загуби	
Ракитово	352 135	250 882	30
Костандово	211 268	155 305	27
Дорково	177 307	130 003	27
Общо	740 710	536 190	28

Водоснабдителната зона Ракитово (Зона 1)

Водоснабдителната зона се захранва от 8 каптирани извора и 1 речно водохващане. Общата дължина на захранващите водопроводи е 46,85 км с диаметри от Ø280мм до Ø63мм от стоманени, етернитови и полиетиленови тръби.

Таблично са представени водоизточниците с техните характеристики.

Таблица №47: Водоизточници Зона 1

Наименование на водоизточника	Дебити (л/с)		Година на каптиране	Забележки
	Q_{min}	Q_{max}		
Водоснабдителна група с водоизточници каптажи „Горно Пашово“, „Сютка“, „Люгов чарк“ и открито речно водохващане „Сюткински дол“				
Каптаж „Горно пашово“	1,00	4,50	1990	За всички каптажи е необходимо устройване на законово учредени санитарно-охранителни зони. Необходим е ремонт на каптажните камери. Речното водохващане няма разрешително за водоползване.
Каптаж „Сютка“	3,00	6,20	1972	
Открито речно водохващане „Сюткински дол“	3,00	25,00	1975	
Каптаж „Люгов чарк“	4,00	6,50	1978	
Общо водно количество	11,00	42,20		
Водоснабдителна група с водоизточници каптажи „Кайнаците“ и „Пелев чарк“				
Каптаж „Кайнаците 1“	0,50	1,50	1940	За всички каптажи е необходимо устройване на законово учредени санитарно-охранителни зони. Необходим е ремонт на каптажните камери.
Каптаж „Кайнаците 2“	2,50	4,00	1940	
Каптаж „Тупаров чарк“	2,00	3,50	1968	
Общо водно количество	5,00	9,00		
Водоснабдителна група с водоизточник каптаж „Тупаров чарк“				
Каптаж „Тупаров чарк“	15,00	52,00	2008	Каптиран карстов извор в добро състояние. Има изградена СОЗ. Няма замътняване
Водоснабдителна група с водоизточник каптаж „Мантарица“				
Каптаж „Мантарица“	1,50	3,00	1930	В добро състояние. Необходимо е устройване на СОЗ.

Таблично е представено минималното водно количество, което може да се подава към гр. Ракитово.

Таблица №48: Минимално гарантирано водни количества Зона 1

Вид водоизточник	Дебит	
	(л/с)	(м3/ден)
От каптажи	29,50	2 549
От речно водохващане	3,00	259
Общо:	**32,50**	**2 808**

Таблично са представени водоемите, захранвани от водоснабдителната система и тяхното състояние.

Таблица №49: Водоеми захранвани от водоснабдителна система Зона 1

Наименование	Местоположе-ние	Обем ($м^3$)	Година на изгр.	Забележки
НР „Висока зона“	гр. Ракитово	750	1992	Конструктивно в добро състояние. Течове от салници и уплътнения. Корозия
НР „Средна зона“	гр. Ракитово	750	1980	Конструктивно в добро състояние. Течове от салници и уплътнения. Корозия
НР „Ниска зона“	гр. Ракитово	400	1965	В лошо състояние – течове от салници и уплътнения, корозия. Има Vпп=200$м^3$
НР „Качаков чарк“	м. „Качаков чарк“	150	2004	В момента не се използва
НР „Ремово“	м. „Ремово“	15	2004	В момента не се използва
НР „Блатица“	м. „Блатица“	15	2004	В момента не се използва
ПВ – парка	южно от гр. Ракитово	80	1980	Конструктивно в добро състояние. Корозия.
Общо за гр. Ракитово		2 160		

За преносните водопроводи таблично са представени вида и диаметрите на тръбите, тяхната дължината и годината на изграждане.

Таблица №50: Преносни водопроводи водоснабдителна система Зона 1

Материал	Диаметър (мм)	Дължина ($м^3$)	Готина на изграждане	Наблюдения
Стомана	159	1 440	1972	Няма аварии. Вероятна корозия
Етернит	125 – 250	31 605	1968 – 1978	Стари и амортизирани тръби
PE	63 – 280	13 535	2008	Тръби в добро състояние
Обща дължина външ. водопр.		46 580		

През 2017 г. са извършени СМР по рехабилитация на водопроводните клонове за:

- ✓ гр. Ракитово – по ул. "Тодор Тупаров", ул. „Цепина" и ул. „П. Яворов";
- ✓ гр. Костандово – ул. „Мел", ул. „Чепинец", ул. „Акация" – 300 метра ул. „Христо Ботев" – 850 м.

Ефективност на водоснабдителната зона Ракитово (Зона 1)

По данни на „ВКТВ" ЕООД гр. Ракитово, загубите на вода по външните водопроводи възлизат на около 10% от общите технически загуби.

Обобщение на основните недостатъци на външната водоснабдителна система Зона 1 е представено в таблична форма.

Таблица №51: Основни недостатъци на водоснабдителна система Зона 1

Компоненти	Основен недостатък
Водоизточници	Нямат учредени и оформени санитарно-охранителни зони Повечето каптажи имат в различна степен нужда от ремонтни работи. Водоизточниците са много наброй, разположени на голяма територия, която създава известни трудности при експлоатацията им.
Третиране (речистване и хлориране)	Водите за водоснабдяване постъпващи от каптажите отговарят на изискванията и не се налага пречистването им. Водите постъпващи от откритото водовземане съгл. норматива подлежат на пречистване. За тях няма изградени пречиствателни съоръжения.
Съхранение (напорни и преходи водоеми)	Всички водоеми (с изключение на трите нови водоема, които не се използват) са с тръбни системи и арматури, които са корозирали и се нуждаят от рехабилитация. Особено лошо е състоянието на НР „Ниска зона" с обем 400 $м^3$.
Преносни водопроводи	71% от преносните водопроводи са стари етернитови и стоманени тръби, на повече от 40-45 години. Тръбите са амортизирани, особено някои участъци, изпълнени от етернитови тръби.
Измерване на водата	След водоизточниците и преди водоемите няма монтирани водомери. Няма точни измерване на подадената вода.

Водоснабдителната зона Константово – Дорково (Зона 2)

Водоснабдителната зона се захранва от 3 каптирани извора и 2 речни водохващания. Общата дължина на захранващите водопроводи е 37,06 км с диаметри от Ø80мм до Ø300мм от етернитови и полиетиленови тръби.

Таблично са представени водоизточниците с техните характеристики.

Таблица №52: Водоизточници Зона 2

Наименование на водоизточника	Дебити (л/с)		Година на каптиране	Забележки
	Q_{min}	Q_{max}		
Водоснабдителна група с водоизточници каптажи „Костандово 1 и 2				
Каптаж „Костандово 1“	5,40	9,50	1984	Необходимо устройване на законоустановени СОЗ. Необходим е ремонт на каптажните камери.
Каптаж „Костандово 2“	6,00	10,00	1972	
Общо водно количество	11,40	19,50		
Водоснабдителна група с водоизточник речно водохващане на р. Тупавиците				
Открито речно водохващане на р. Тупавиците	3,00	25,00	1963	Необходимо устройване на законоустановена СОЗ.
Водоснабдителна група с водоизточник речно водохващане на р. Мътница				
Речно водохващане на р. Мътеница	7,00	10,00	2005	Необходимо устройване на СОЗ. Няма подновено разрешително за водоползване.
Водоснабдителна група с водоизточник каптаж „Дуковец“				
Каптаж „Дуковец“	0,60	3,00	1972	В лошо състояние. Необходимо е прекаптиране. Няма резрешително за водоползване.

Таблично е представено минималното водно количество, което може да се подава към гр. Костандово и с. Дорково.

Таблица №53: Минимално гарантирано водни количества Зона 2

Вид водоизточник	Дебит	
	(л/с)	(м3/ден)
От каптажи	12	1 037
От речно водохващане	10	864
Общо:	**22**	**1 901**

Таблично са представени водоемите, захранвани от водоснабдителната система и тяхното състояние.

Таблица №54: Водоеми захранвани от водоснабдителна система Зона 2

Наименование	Местоположение	Обем ($м^3$)	Година на изгр.	Забележки
НР „Костандово“	гр. Костандово	400	1978	Конструктивно в добро състояние. Корозия по тръби и арматури.
НР	гр. Костандово	100	1965	Корозия по тръби и арматури.
НР „г. Костандово“	гара Костандово	200	2009	В добро състояние. В момента не се използва поради липса на разпределителна мрежа.
НР	с. Дорково	300	1978	В добро състояние.
НР	с. Дорково	100	1954	В лошо състояние. Корозия, течове от сланици и уплътнения.
Общо за гр. Костандово и с. Дорково		1 100		

За преносните водопроводи таблично са представени вида и диаметрите на тръбите, тяхната дължината и годината на изграждане.

Таблица №55: Преносни водопроводи водоснабдителна система Зона 2

Материал	Диаметър (мм)	Дължина ($м^3$)	Година на изграждане	Наблюдения
Етернит	80 – 300	22,95	1972	Стари и амортизирани тръби
PE	90 – 200	14,11	2005 – 2008	Тръби в добро състояние
Обща дължина външ. водопр.		37,06		

Ефективност на водоснабдителната зона Константдово – Дорково (Зона 2)

По данни на „ВКТВ“ ЕООД гр. Ракитово, загубите на вода по външните водопроводи възлизат на около 5% от общите технически загуби.

Обобщение на основните недостатъци на външната водоснабдителна система зона 2 е представено в таблична форма.

Таблица №56: Основни недостатъци на водоснабдителна система Зона 1

Компоненти	Основен недостатък
Водоизточници	Нямат учредени и оформени санитарно-охранителни зони. Необходимо е ремонтни работи за някои от водоизточниците. Каптаж „Дуковец“ е в много лошо състояние, необходимо е прекаптиране.
Третиране (речистване и хлориране)	Състоянието на изградените пречиствателни съоръжения на речно водохващане „Мътница“ (утаител и фълтър) е твърде лошо и съоръженията немогат добре да изпълняват предназначението си. Филтратът се изпуска в околното пространство без пречистване. За водохващане „Тупавишко дере“ е изграден само утайтел, което е недостатъчно. При хлорирането в напорните водоеми няма точно дозиране на натриевия хлорид, съобразено с подавания дебит и количеството на остатъчния хлор.
Съхранение (напорни и преходи водоеми)	НР с обем 100 $м^3$ с. Дорково е в много лошо състояние. Необходимост от цялостна рехабилитация. Корозия по тръби и арматури, течове от салници и уплътнения, изключение НР с обем 300 $м^3$ с. Дорково
Преносни водопроводи	62% от преносните водопроводи са изпълнени от етернитови тръби преди 40 години. Тези тръби амортизирани с ниски експлоатационни качества.
Измерване на водата	След водоизточниците и преди водоемите няма монтирани водомери. Нма точни измерване на подадената вода.

Разпределителни мрежи в населените места

Разпределителните водопроводни мрежи в населените места в голямата си част от амортизирани тръби в лошо състояние.

Таблично е представено вида и диаметрите на тръбите, техните дължини, година на изграждане и оценка след наблюдение.

Таблица №57: Разпределение на водопроводните мрежи в населените места

Материал	Диаметър (мм)	Дължина (км)	% от общата дължина	Година на изграждане	Наблюдения
гр. Ракитово					
етернит	60 – 250	24,778	72,13	1950 – 1985	Амортизирани тръби, като авариите са предимно по тях.
стомана	60 – 150	3,668	10,68	1970 – 1989	Амортизирани. Нямат катиодна защита.
манесман	100	2,428	7,07	преди 1950	Стари и амортизирани.

поцинковани	½“ – 1 ½“	1,246	3,63	1975 – 1989	В лошо състояние, корозия. Малки диаметри.
PE	75 – 90	2,231	6,49	след 2000	В добро състояние.
Всичко:		**34,351**	**100**		
СВО	½“ – 1 ½“	14,600			В по-голяма част от стоманени поцинковани тръби – стари в лошо състояние, корозия.
гр. Костандово					
етернит	60 – 80	18,032	88	1950 – 1989	Амортизирани тръби с аварии по тях.
стомана	80	0,528	3	1980 – 1989	Корозия. Нямат катиодна защита.
PVC	60 – 90	0,642	3	след 1992	В добро състояние.
PE	160 – 200	1,302	6	2000 – 2009	В добро състояние.
Всичко:	**20,504**	**100**			В добро състояние.
СВО	½“ – 1“	9,000			В по-голяма част от стоманени поцинковани тръби – стари в лошо състояние, корозия.
с. Дорково					
етернит	60 – 80	18,032	88	1950 – 1989	Амортизирани тръби с аварии по тях.
стомана	80	0,528	3	1980 – 1989	Корозия. Нямат катиодна защита.
PVC	60 – 90	0,642	3	след 1992	В добро състояние.
PE	160 – 200	1,302	6	2000 – 2009	В добро състояние.
Всичко:	**20,504**	**100**			
СВО	½“ – 1“	9,000			В по-голяма част от стоманени поцинковани тръби – стари в лошо състояние, корозия.

Таблично са представени недостатъците на разпределителните мрежи на населените места.

Таблица №58: Недостатъци на разпределителните мрежи в населените места.

Компоненти	Основен недостатък
гр. Ракитово	
Разпределителна водопроводна мрежа	11% от дължината на мрежата е от тръби с малък диаметър, които не отговаря на нормативните изисквания. Чести аварии. 72% от мрежата е от етернитови тръби с изтекъл амортизационен период. Авариите са главно по тези тръби. Общо 83% от мрежата е от тръби с ниска надеждност. Недостатъчен брой спирателни кранове. Част от съществуващите не функционират. Недостатъчен брой пожарни хидранти. Няма зониране на мрежата, което да отговаря на изискванията.
Сградни водопроводни отклонения	Над 90% от СВО са от стари стоманени поцинковани тръби. Те са източник на аварии и загуби на вода.
Измерване на водата	1/3 от абонатите нямат водомери и плащат на база. Над 80% от монтираните водомери са стари и не отчитат вярно.
Напорни водоеми	НР с V=400м^3 е в лошо състояние. Амортизирани тръби и арматури. НР „Висока зона“ с V=750м^3 и НР „Средна зона“ с V=750м^3 нямат устроен противопожарен резерв.
гр. Костандово	
Разпределителна водопроводна мрежа	18% от дължината на мрежата е от тръби с малък диаметър, които не отковаря на нормативните изисквания. 88% от мрежата е от етернитови тръби с изтекъл амортизационен период. Авариите са предимно по тях. Недостатъчен брой спирателни кранове и пожарни хидранти.
Сградни водопроводни отклонения	Над 95% от СВО са от стари стоманени поцинковани тръби. Те са източник на аварии и загуби на вода.
Измерване на водата	1/2 от абонатите нямат водомери и плащат на база. Над 80% от монтираните водомери са стари и не отчитат вярно.

Напорни водоеми	НР с V=100м^3 и НР с V=400м^3 – водоемите в конструктивно отношение са в добро състояние. Наличие на корозия по тръби и арматури. Течове от салници и уплътнения. Необходимост от рехабилитация.
с. Дорково	
Разпределителна водопроводна мрежа	73% от мрежата е от етернитови тръби с изтекъл амортизационен период. Авариите са предимно по тях. Недостатъчен брой спирателни кранове и пожарни хидранти.
Сградни водопроводни отклонения	Над 75% от СВО са от стари стоманени поцинковани тръби. Те са източник на аварии и загуби на вода.
Измерване на водата	1/3 от абонатите нямат водомери и плащат на база. Над 80% от монтираните водомери са стари и не отчитат вярно.
Напорни водоеми	НР „Дуковице“ с V=100м^3 е в лошо състояние – течове от салници и уплътнения, корозия по тръбите. Необходимост от рехабилитация.

Минерални води

На територията на общината има инерално находище „Ракитово“. Водоизточниците на минерална вода в находището са сондажи – Сн5, Сн6, Сн7, Сн9а и Сн10.

Минералната вода от находището може да се използва за бутилиране и питейни цели, балнеолечение и балнеопрофилактика.

За водоизточниците на минералното находище е необходимо да се устроят санитарно-охранителни зони съгласно Наредба №3 от 16.10.2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди.

Препоръки за развитие

За премахване на сезонния недостиг на вода в гр. Костандово и с. Дорково се препоръчва изграждане на 1,20 км водопровод, свързващ зоната на Ракитово със зоната на Костандово и Дорково. Този водопровод ще обедини двете водоснабдителни зони и по него ще се подава допълнителни водни количества към Костандово и Дорково.

За подобряване водоснабдяването на населените места се предвижда запазване и поетапна рехабилитация на съществуващата схемата на водоподаване.

Препоръчват се следните инвестиции:

- ✓ Изграждане на 1,20 км нов водопровод за свързва на двете водоснабдителни зони;
- ✓ Изграждане на хлораторни станции при всички резервоари;
- ✓ Изграждане на ПСПВ „Ракитово“;
- ✓ Рехабилитация на ПСПВ „Дорково“
- ✓ Рехабилитация на каптажите и направа СОЗ съгласно стандартите;
- ✓ Рехабилитация на речните водохващания;
- ✓ Програма за намаляване на загубите;
- ✓ Зониране на гр. Ракитово, чрез монтаж на 3 редуктора на налягане;
- ✓ Рехабилитация на тръбите по разпределителните мрежи в населените места;

✓ Довършване зонирането на с. Дорково чрез инсталиране на редуктор на налягане;

✓ Монтаж водомери след напорните водоеми.

10.1.2. Канализация

Съществуващо положение

„ВКТВ“ ЕООД - гр. Ракитово предлага канализационни услуги на територията на гр. Ракитово, гр. Костандово и с. Дорково. За населените места няма изградени пречиствателни станции за отпадъчни води.

Таблично са представени канализационните мрежи в населените места и техните характеристики.

Таблица 59: Основни характеристика на канализационните мрежи

Населено място	Канализационна мрежа (км)	Приемник	Вид система	Процент на свързаност
Ракитово	26,448	р. Стара река	Смесена	97
Костандово	18,782	р. Мътеница	Смесена	95
Дорково	10,421	р. Мътеница	Смесена	87
Общо	**55,651**			**93**

Канализационна мрежа гр. Ракитово

Канализационната мрежа на гр. Ракитово е изградена и функционира като смесена, при която съвместно се отвеждат битовите, производствените и дъждовни води. Теренните условия дават възможност отвеждането на водите да е гравитачно. Изградената канализационна мрежа обслужва около 97% от населението. Няма изградена пречиствателна станция и в момента канализационната мрежа зауства в р. Стара река. Корекцията на деретата преминаващи през града, с развитието на града са се оформили като канализационни колектори.

Изграждането на канализационната мрежа е изпълнено до 1990 година от бетонови тръби с диаметри Ø200мм – Ø800мм и обща дължина 26,448 км.

След направени наблюдения на място и предоставената информация са констатирани следните проблеми е канализационната мрежа:

✓ Липсва ПСОВ и отпадъчните води се заустват директно в р. Стара река;

✓ Канализационната мрежа е към края на своя експлоатационен период. Връзките между тръбите са предпоставка за инфилтрация и ексфилтрация от и в колекторите. На места тръбопроводите са разместени и пропаднали;

✓ Не добро функционално състояние. Строена е по стопански начин, без предварително обследване и решение на потока на отпадъчните води – недостатъчен капацитет за дъждовните водни количества;

✓ С развитието на града, коригираните дерета са послужили като главни канализационни колектори;

✓ В голяма част канализационната мрежа работи като разделна. Дъждоприемните шахти и решетки са с недостатъчен брой, има основно около коригираните дерета.

Канализационна мрежа гр. Костандово

Канализационната мрежа на гр. Костандово е изградена и функционира като смесена, при която съвместно се отвеждат битовите, производствените и дъждовни води. Теренните условия дават възможност отвеждането на водите да е гравитачно. Няма изградена пречиствателна станция и в момента канализационната мрежа зауства в р. Мътница. Корекцията на деретата преминаващи през града, с развитието на града са се оформили като канализационни колектори.

Изграждането на конализационната мрежа е изпълнено до 1990 година от бетонови тръби с диаметри Ø200мм – Ø1000мм и обща дължина 18,782 км.

След направени наблюдения на място и предоставената информация са констатирани следните проблеми с канализационната мрежа:

✓ Липсва ПСОВ и отпадъчните води се заустват директно в р. Мътеница;

✓ Канализационната мрежа е към края на своя експлоатационен период. Връзките между тръбите са предпоставка за инфилтрация и ексфилтрация от и в колекторите. На места тръбопроводите са разместени и пропаднали;

✓ Не добро функционално състояние. Строена е по стопански начин, без предварително обследване и решение на потока на отпадъчните води – недостатъчен капацитет за дъждовните водни количества;

✓ С развитието на града, коригираните дерета са послужили като главни канализационни колектори;

✓ В голяма част канализационната мрежа работи като разделна. Дъждоприемните шахти и решетки са с недостатъчен брой, има основно около коригираните дерета.

Канализационна мрежа с. Дорково

Канализационната мрежа на с. Дорково е изградена и функционира като смесена, при която съвместно се отвеждат битовите, производствените и дъждовни води. Теренните условия дават възможност отвеждането на водите да е гравитачно. Няма изградена пречиствателна станция и в момента канализационната мрежа зауства в р. Мътница. Корекцията на деретата преминаващи през селището, с развитието на което са се оформили като канализационни колектори.

Изграждането на канализационната мрежа е изпълнено до 1990 година от бетонови тръби с диаметри Ø200мм – Ø1000мм и обща дължина 10,421 км.

След направени наблюдения на място и предоставената информация са констатирани следните проблеми е канализационната мрежа:

✓ Липсва ПСОВ и отпадъчните води се заустват директно в р. Мътеница;

✓ Канализационната мрежа е към края на своя експлоатационен период. Връзките между тръбите са предпоставка за инфилтрация и ексфилтрация от и в колекторите. На места тръбопроводите са разместени и пропаднали;

✓ Не добро функционално състояние. Строена е по стопански начин, без предварително обследване и решение на потока на отпадъчните води – недостатъчен капацитет за дъждовните водни количества;

✓ С развитието на населеното място, коригираните дерета са послужили като главни канализационни колектори;

✓ В голяма част канализационната мрежа работи като разделна. Дъждоприемните шахти и решетки са с недостатъчен брой, има основно около коригираните дерета.

Основни недостатъци на канализационната система на община Ракитово

В община Ракитово канализационната система има следните основни недостатъци:

✓ Липсва ПСОВ на територията на община Ракитово;

✓ Канализационната мрежа е амортизирана – наноси в каналите, разместени и нарушени връзки между тръбите, недостатъчен капацитет, инфилтрация и ексфилтрация;

✓ В голямата си част канализационната мрежа работи като разделна – битова. Недостатъчен е броят на дъждоприемните шахти;

✓ Основен проблем е миризмите в следствие на заустване на отпадъчните води в рамките на населеното място;

✓ Хидравлическата проводимост на канализационната мрежа на моста е недостатъчна;

✓ Не е в добро функционално състояние, липса на периодично почистване и изтекъл експлоатационен срок;

✓ Отпадъчните води се заустват във водните тела без пречистване.

Препоръки за развитие

За събирането, отвеждането, пречистването и заустването на отпадъчните води се предвиждат следните дейности:

✓ Предвид разходите за реконструкция, изграждане, експлоатация и поддръжка на канализационните мрежи, се предвижда централизирана алтернатива за пречистването на отпадъчните води. Предвижда се изграждане на 1 ПСОВ за населените места и 1 канализационна помпена станция;

✓ Съществуващата канализационна мрежа в населените места функционира като смесена, но с оглед съществуващото положение се препоръчва да се премине към разделна система;

✓ Корекцията на деретата, преминаващи през населените места, да се използват за главни дъждовни колектори, като към тях да се включат второстепенните канализационни клонове;

✓ Съществуващата второстепенна мрежа да функционира като битова. За тази цел съществуващите дъждоприемни оттоци да се превключат към новоизградените дъждовни;

✓ Компрометираните участъци от съществуващата мрежа да се реконструират.

Избраният вариант на централизирано събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчните води е избран поради:

✓ По-малки инвестиционни разходи;

✓ По-малки експлоатационни разходи;

✓ По-ефективно пречистване на водите при по-голяма ПСОВ.

Препоръчват се следните инвестиции:

✓ Изграждане на ПСОВ Ракитово;
✓ Изграждане на помпена станция от гр. Ракитово до ПСОВ Ракитово;
✓ Изграждане на тласкател 0,65 км;
✓ Изграждане на 1,85 км довеждащ колектор;
✓ Изграждане на битови канализационни колектори с дължина 7,00 км;
✓ Рехабилитация на битови канализационни колектори с дължина 3,26 км;
✓ Изграждане на дъждовна канализационна мрежа 1,80 км.

10.2. Електроснабдяване

Основен енергоносител в община Ракитово е електроснабдяването. На територията на общината няма селище със статут на населено място, което да не е електрифицирано.

Електроснабдяването на община Ракитово се осъществява от Националната Електреческа Енергийна Система, като електропреносната мрежа и съоръженията към нея се стопанисват, поддържат и реконструират от „Енергийния Системен Оператор“ ЕАД, а електроразпределителната мрежа и съоръженията към нея се стопанисват, поддържат и реконструират от "ЕВН България Електроразпределение" АД.

Съществуващите електропроводи са в добро техническо състояние, с добри преносни възможности и висока механическа устойчивост. Като цяло електроразпределителната мрежа на общината е реконструирана и поддържана на добро равнище, но има участъци с нарушени механични и електрически параметри.

Въздушната електроразпределителна мрежа средно напрежение е на лъчев принцип. Кабелна мрежа средно напрежение (20 kV) има изградена само в селищата, а в останалата част на общината – тя е въздушна. Състоянието на кабелната мрежа средно напрежение е добро, на някои места има нужда от подмяна на съществуващите кабели с нови, поради дългогодишното им използване. Въздушната мрежа 20 kV е в добро състояние и притежава добри преносни възможности.

Предвижда се модернизиране и автоматизиране на мрежите средно напрежение, чрез монтиране на автоматични прекъсвачи с дистанционно управление, с което ще се постигне по-бързо локализиране на авариите и по-голяма оперативност при изключвания за профилактика.

С цел ограничаване на скритата консумация на електроенергия (кражбите), електроразпределителното предприятие провежда различни мероприятия – проверки, изместване на електромерните табла на имотна граница и подмяна на старите електромери с нови по-надеждни.

Основни акценти в инвестиционната и ремонтна програма на ЕВН ЕР са развитието на мрежата, повишаване качеството и сигурността на захранване, чрез подмяна на кабелни линии с изчерпан капацитет, изграждане и модернизиране на възлови станции с телеуправление и телемеханика на средно напрежение.

Перспективи за развитие на електроенергийната инфраструктура в община	бр./км.
Повишаване на качеството на електрозахранване и намаляване на технологичните загуби, съгласно средносрочните планове за развитие на мрежата, чрез:	
ИМГС Рискови клиенти	
Изграждане на нови кабелни линии и подмяна на кабелни линии ниско напрежение с изтичащ срок на експлоатация	не се предвижда
Изграждане на нови кабелни линии и подмяна на кабелни линии средно напрежение с изтичащ срок на експлоатация	4/1,8
Изграждане на нови трансформаторни постове и/или възлови станции, подмяна на съществуващи с изтичащ срок на експлоатация	1 бр.
Подмяна на въздушни електропроводи НН чрез кабелни	не се предвижда
Подмяна на въздушни електропроводи СрН чрез кабелни	не се предвижда
Изграждане и развитие на електроразпределителната мрежа във вилните зони	не се предвижда
Изграждане на нова подстанция 110/20kV	не се предвижда

Върхови товари на подстанции за последните две години - 2015, 2016.

	2015	2016
	5MW	5,3MW

Данни за мрежата

Подстанции 110/20 KV - собственост на ECO , бр.	Електропроводи 20 kV - км.	ТП -брой	ВЕИ, брой	ВЕИ, инсталирана мощност
п/ст "Велинград"	38	49	0	0

Възобновяеми енергийни източници (ВЕИ)

От възобновяемите енергийни източници община Ракитово е с добри възможности за използване на слънчева енергия. По данни от МТО станция – Ракитово и регионът на общината се характеризира с добра продължителност на слънчево греене - 1600-1800 часа за година, с максимуми за месеците юли и август. Община Ракитово разполага с потенциал между 10 – 15 МВт, което показва добра възможност да се оползотворяват свободни участъци и покривните пространства за производство на електричество и/или топла вода за битови нужди. Общината има добро слънцегреене, което дава възможност в перспектива за изграждане на фотоволтаични електро централи и термосоларни системи.

На територията на община Ракитово има потенциални зони за използване на водата като източник на енергия чрез изграждането на ВЕЦ.

Основният вид ВЕИ, който се използва в община Ракитово е биомасата – дърва за горене. Докато в обществения сектор използването на дърва за отопление се редуцира, то потреблението им сред населението се увеличава. Основен проблем тук е множеството нискоефективни, физически и морално остарели горивни системи. На покривите на частни жилища има инсталирани единични термосоларни системи, предимно със селективни панели. Липсват термосоларни инсталации в общинския сектор.

Съобщителна инфраструктура

Наличието на съвременна и ефективна телекомуникационна инфраструктура е един от най-важните фактори за повишаването на качеството на живота на населението. При показателя „мобилна телефонна плътност" се наблюдава непрекъсната тенденция на увеличение, като населението ползва услугите на трите мобилни оператора „Мтел", "Теленор" и "Виваком", които осигуряват покритие на територията на цялата община.

БТК ЕАД предлага фиксирани телефонни услуги при 100% степен на цифровизация на територията на цялата община Ракитово.

На територията на гр. Ракитово гр. Костандово и с. Дорково се предоставя достъп до фиксиран интернет.

„Мтел", "Теленор", "Виваком" предоставят мобилен достъп до интернет, чрез UMTS технология със 100% покритие по население и чрез LTE технология със 70% покритие по население за община Ракитово.

Наблюдават се съществени териториални различия по отношение на използването на информационни и комуникационни технологии (ИКТ), което се отразява и на местния потенциал за икономически растеж, конкурентоспособността на местната икономика и равните възможности за населението. В населените места, където все още степента на оборудване на фирмите и домакинствата с компютри е по-ниска, е необходимо изграждането на публични места за ползване на интернет, с цел преодоляване на различията и осигуряване на достъп от страна на максимално широк кръг жители. Важно място в този процес заемат местните читалища и библиотеки. Необходимо е внедряването на иновативни услуги в библиотеките чрез използването на ИКТ.

11. Пространствено развитие и урбанистична концепция

Целите и задачите на ОУП на община Ракитово произтичат от предназначението на устройствените планове за формиране на хармонична и устойчива жизнена среда в населените места при отчитане на спецификата на конкретния обект и изискванията, предявени с Плановото задание.

Главната цел на Общият устройствен план на общината е създаването на оптимална пространствена и функционална структура за развитие, изграждане и комплексно устройство на общината в хармонично единство на урбанизираните структури със съществуващите природни и антропогенни елементи и специфични социално-икономически условия при отчитане и на регионалните компоненти – важен устройствен фактор.

Тази главна цел по същество обединява следните изисквания:

✓ ОУПО да подсигури урбанистична основа за постигане на икономически растеж и устойчиво управление и съхранение на природните дадености и еко средата в изпълнение на основните приоритети на общината;

✓ ОУПО да осигури възможно най-добър баланс между частни те и обществени интереси. Планът трябва да защитава и гарантира частната собственост, но и в същото време да дава възможност за реализация на обществените интереси;

✓ ОУПО да определи видовете собственост при определяне на функционалните зони. Мероприятията от обществен икономически интерес се реализират, от всички собственици и инвеститори в това число и частници;

✓ ОУПО дава възможност за по-оперативно действие и се явява един оперативен инструмент за управление на територията;

✓ ОУПО определя границите и режимите на застрояване, както в урбанизираните, така и в неурбанизираните територии.

В този смисъл ОУП на община Ракитово съдържа решения за:

✓ Структура на територията за обитаване, за производство, за рекреация, за природозащита, за природовъзстановяване, за комуникация и инфраструктура;

✓ Строителните граници, в това число и терените за ново развитие, при отчитане собствеността на гражданите, ограничителите и стимулаторите за териториално развитие;

✓ Устройствени зони;

✓ Трасетата и съоръженията на техническата инфраструктура;

✓ Защитените архитектурни, културни и др. зони и обекти на недвижимото културно наследство(НКН);

✓ Обектите за обществено обслужване от система “Образование”, “Култура”, “Здравеопазване”, “Спорт” и др., които се изграждат със средствата на общината и държавата и са от особена важност за социалния статус на населените места;

✓ Екологически мероприятия, параметри и изисквания за повишаване стандарта и качествата на околната среда;

✓ Ландшафтно и композиционно естетическо оформяне на крайселищната територия;

✓ Устойчивост на социално-икономическото развитие и съпътстващите ги устройствени условия.

Общият устройствен план на община Ракитово е разработен за перспективен срок от 20 години, т.е. планов хоризонт 2035 година.

Процесът за изработване на ОУПО е комплексен и сложен. Проблемите на територията са проучени и анализирани диференцирано, като са отчетени взаимовръзките и интеграцията на проблемните направления. Като цяло общият устройствен план на общината представлява комплексна система от анализи, прогнози модели, цели, действия и предложения за планиране устройството на територията, нейното опазване в отговор на **ВИЗИЯТА** за развитие, Плановото задание и Общинският план за развитие на община Ракитово. Следвайки тези постановки общината се явява един средищен център с широки възможности за работа, туризъм и отдих, с добре разработени екологични, природни, археологически и културни дадености, развита лека промишленост, селско стопанство, туристическа дестинация. На базата на събраната и обработена изходна информация на съществуващото положение, устройствени схеми и планове на територията на общината е постигнато решение на Общият устройствен план.

Съгласно решението е реализирана обвързаността на извън урбанизираните територии, защита и опазване на природният ресурс, географското разположение, материалното и духовно наследство.

При разработвате на концепцията и пространственото развитие на проекта са залегнали устройствени изисквания, касаещи територията, а именно:

✓ запазване градоустройствената структура на територията на общината, в отговор на съществуващата реалност в предвид усвоените терени извън строителните граници на населените места, възможност за създаване на преки пешеходни, транспортни и инфраструктурни връзки;

✓ разширяване на терените за спорт, отдих и рекреации;

✓ концепциално развитие на туризма на територията на общината;

✓ запазване на съществуващата центрова система, на елементите на общественото обслужване;

✓ актуализиране на транспортната и техническа инфраструктура;

✓ използване на природните, археологически и исторически ресурси(минерални извори и паметници на НКЦ).

Общият Устройствен план на общината определя:

✓ границите на урбанизираните територии в община Ракитово, в зависимост от конкретното им предназначение, допустимите и забранените територии за застрояване;

✓ насоки за развитие на урбанизирани територии в горски, земеделски и защитени зони с цел постигане на оптимална териториална структура;

✓ развитие на техническата и транспортна инфраструктура и обвързаността с републиканската мрежа;

✓ устройството на поземлените имоти, съобразно конкретното им предназначение и опазване на недвижимото културно наследство(НКН);

✓ разработване на правила, норми и режими на застрояване и определяне на критерии за последващи изменения на ОУПО;

✓ проучване на необходимостта за опазване на културния ландшафт.

При формиране на пространствената структура на общината водеща роля имат географската характеристика и основните урбанистични оси. Урбанистичните оси са от: местен характер, административния център - гр. Ракитово и населените места с. Костандово, гара Костандово и с. Дорково; от областно ниво Батак, Пазарджик, Велинград, Сърница; от регионално ниво Якоруда, Благоевград, Банско. Териториалните структури съществуващи и нови се обособяват около формираните вторични ядра гр. Костандово, гара Костандово, с. Дорково.

Ресурсите на общината се характеризират с наличието на природни забележителности в съчетание с разнообразен релеф, благоприятен климат, географско разположение, недвижимо архитектурно културно наследство, традиции обичаи, които са предпоставка за развитие на туризма във всичките му разновидности.

Функционално зониране и организация на територията

Обитаване

Общата констатация, основана на демографски анализ и оценка на сградния фонд показва, че за постоянните жители на общината не се изисква разширение на селищната територия. Населените места в това число и гр. Ракитово, имат достатъчен териториален резерв, както за временно и сезонно обитаване, така за обслужващи и производствени дейности. На база на прогнозната цифра на демографското развитие на населението на общината и отчитайки инвестиционните инициативи за усвояване и застрояване на терени извън сега съществуващите регулационни граници на населените места, разширението на терените за обитавания са в три аспекта:

✓ усвояване на територии с планова готовност и сграден фонд в експлоатация;

✓ усвояване на територии за далекоперспективно развитие;

✓ усвояване на вече обособили се територии със сграден фонд.

Това са терени намиращи се в непосредствена близост до населените места. В южната и западната част на общинския център са предвидени терени за обитаване с допустима смяна на предназначение с параметри за малко етажно жилищно застрояване с устройствена зона Жм със следните параметри на застрояване:

За Жм - *плътност на застрояване (Пз) от 20% до 60%;*

интензивност на застр.(КИНТ) от 1,0 до 1,2;

мин. озеленена площ (Позел.) от 40% до 60%;

максимална височина на застр. Кота корниз. от 8,0м.до 10,0м.

За селата е регламентирано застрояване ниско етажно Жм. При устройството на терени за застрояване е отчетено не само потребностите от териториално развитие, но и инфраструктурата. В ОУПО са определени територии за обитаване, които са съобразени с действащите планове и одобрени проекти, касаещи прилежащите територии, както на гр. Ракитово, така и на останалите селища на общината. Предложените устройствени решения осигуряват баланса в развитие на общинските терени, оптимизиране на жилищните терени, с оглед обновяване на жилищната среда и ефективно използване на наличния резерв от жилищния фонд.

Труд

Системата Труд на общината включва дейностите на селското и горското стопанства, производствените предприятия, складово-обслужващи дейности, търговия и услуги. Съществуващите зони за труд в общината са разположени в непосредствена близост на вход-изходите на населените места. Новите терени за труд са обособени в непосредствена близост до съществуващите: за гр. Ракитово и с. Дорково на север от съществуващата производствена зона. Терените, които се предлагат да се включат в регулация са съществуващи т.е. вече усвоени и са в експлоатация. Идентичен е и теренът на юг от гр. Костандово, посока гр. Ракитово. Около населените места и от двете страни на общинския път между гр. Ракитово и гр. Костандово са маркирани територии за допустима смяна на предназначение. Съществуващата локализация на терените за производство отчитат реалната обстановка и потребност от развитие на икономическата база на общината. Изцяло се запазва локализацията на съществуващите производствени терени, както в регулация, така и в крайселищната територия. Усвояването на нови терени е на база прогнозно развитие и ръст в икономиката и се осъществява по три начина:

- ✓ доуплътняване на терените на съществуващите производствени бази;
- ✓ включване в регулационните граници на селищната структура на усвоените и влезли в експлоатация терени за производство;
- ✓ обособяване на нови терени за временно съхранение на разделно събрани строителни отпадъци, опасни отпадъци от бита и био-отпадъци;
- ✓ нови смесени многофункционални зони с отреждане предимно за производство и обществено обслужване. Тези локализации са на вход-изходните артерии. Логиката за ситуирането им е не само удобният транспортен достъп, но с естетичния архитектурен облик да са емблемата откъм главните транспортни потоци. Локализацията за труд са основно за предимно производствена зона (Пп). Тази зона се застроява с производствени, складови, административни, търговски, обслужващи сгради и имат следните параметри на застрояване:

За Пп - *плътност на застрояване (Пз) от 40% до 80%;*

интензивност на застр. (КИНТ) от 1,0 до 2,5;

мин. озеленена площ (Позел.) от 20% до 40%;

При преструктуриране на съществуващите производствени зони от типа “предимно производствена” в отделни урегулирани поземлени имоти, плътността на усвояване може да достигне до 80%,съгласно Наредба №7 от ЗУТ.

За Смф - *плътност на застрояване (Пз) от 40% до 60%;*

интензивност на застр. (КИНТ) от 1,0 до 2,0;

мин. озеленена площ (Позел.) от 20% до 40%;

Обществено обслужваща зона

Терените за обществено обслужване е подчинено на три основни постановки:

✓ изцяло запазване на съществуващата центрова система в границите на населените места (Оо).

За селищната структура има изявен общински център, в който попадат обектите на административно-деловите, културните и образувателните функции. В централната част са локализирани обектите на ежедневните търговски услуги и обслужване.

✓ нови локализации на обекти и територии за смесено-многофункционални зони с разполагане на обекти за общественото обслужване;

✓ доразвиване на линеарното структуриране на общественото обслужване по основните транспортни и пешеходни комуникации;

Териториите за обществено обслужващите дейности се застрояват съобразно параметрите на застрояване, касаещи обекти на обслужването в устройствените зони съгласно чл.19, от Наредба № 7 от ЗУТ в подробните устройствени планове. Параметрите не касаят обектите от чл. 39 до чл. 44 от Наредбата.

За Оо – *плътност на застрояване(Пз) от 30%, до 50%;*

интензивност на застр. (КИНТ) от 1,0, до 2,0

озеленена площ (Позел.) от 40% до 60%;

В решението е намерило място, зоните за туристическа локализация и културното наследство. В обхвата на техните дейности влизат туристическо-информационни центрове, с възможност за ситуиране на допълнителна леглова база и обекти на общественото обслужване от първа необходимост.

Курортни и рекреационни дейности, вилен отдих, туризъм, недвижимо културно наследство

Приоритет в устройственото планиране на територията на общината е обособяване на зоните за рекреации, отдих, туризъм и недвижимо културно наследство(НКН).В извън селищните територии се обезпечава реализацията на пълноценен масов и индивидуален отдих. Създаване на условия за изграждане на нова туристическа база, обособяване на туристически ядра в региона, като единна дестинация за целогодишен туризъм, а именно:

✓ Изграждане на нова модерна туристическа база за вилен отдих в източната част на землището на с. Дорково в непосредствена близост до курорта „яз. Батак” (ваканционни селища, ядра за водни спортове и риболов);

✓ Предложение за разширение на туристическото ядро около съществуващата база на детски лагер ”Селце”;

✓ Предложение на територии с допустима смяна на предназначение за вилен отдих, в западната част от защитените местности “Пашино бърдо”, ”Серафимова поляна”, резерват ”Мантарица” и на изток от природната забележителност “Пещерата Лепеница”;

✓ Предложение за разширение на съществуващата рекреационно-устройствената **зона (Ок)**, в западната част от гр. Костандово;

В проектното решение са отразени защитените територии, природните забележителности, недвижимите културни ценности с цел развитие на културно-познавателен туризъм до: ”Палеонтологично находище”, крепостта ”Цепина” и “Тракийското селище” на север от с. Дорково.

Предвижда се развитие на: ловен туризъм в БИРП “Каркария” и БИРП “Дорково”, конен туризъм около местностите “Гладно бърдо” и “Мандрата”, еко и пешеходни летен туризъм в северозападната част на зоната и източно от с. Дорково и мест. “Качанов чарк”, ”Хреново”, ”Джурковица”;

Териториите за рекреационни дейностти, курорти и вилни зони (Ок за курортно строителство и Ов за вилно строителство), се застрояват съобразно следните параметри на застрояване:

За Ок – *плътност на застрояване (Пз) от10% ,мак.30% ;*

интензивност на застр. (КИНТ) от 1,0 до 1,2;

озеленена площ (Позел.) от 60% мин.50%;

максимална височина на застр. Кота корниз.от8,0м.до 10,0м

За Ов - *плътност на застрояване (Пз) от 20% до 40% ;*

интензивност на застр. (КИНТ) от 0,6 до 0,8;

озеленена площ (Позел.) от 50% до 60%;

максимална височина на застр. кота корниз. до 7,0м., и кота било 10м.

Озеленяване, туризъм, спорт и атракции

Озелененните територии, означени (Оз зона за озеленяване), в населените места, в селищните и извън селищни територии се определят в зависимост от природните и климатични условия, екологичните изисквания и формират зелената система в общината. Допълнителни зелени площи в зелената система са:

✓ озеленени площи за обществено ползване, които обхващат всички озеленени площи в жилищните, производствените вилни, обществени и други терени и са нормирани според устройството на съответните зони;

✓ гробищни паркове – разположени в непосредствена близост до населените места извън регулация. Стопанисват се и се поддържат ,като елементи на зелената система със специално предназначение и мемориален характер;

Спортът и отдиха се реализират главно чрез елементите на зелената система. Зоните за спорт се устройват със спортни съоръжения – открити игрища, атлетически писти, велописти, сгради за спортни занимания и др.

Територии с недвижимо културно наследство

В процеса на работа по проекта беше направен цялостен анализ на културното наследство на община Ракитово и бяха изведени проблемите на недвижимите културни ценности(НКЦ) и очертани посоките за бъдещото съхранение и адаптиране в средата. Териториите с НКЦ са разгледани ,като защитени зони за опазване извън селищната територия на населените места. Проектът определя критерии за опазване на зоните наситени с НКЦ, показани са еко маршрути от регионално и локално нива, локализирани са археологичните обекти обвързани с транспортна достъп за културно-познавателен туризъм на базата на останките от тракийско селище в местността “Манастирище”, тракийската крепост в местността “Арманчето”, “Палеонтологично находище” и крепостта ”Цепина”.

В заключение може да се обобщи, че Проектът предлага:

✓ по главните направления на общинската пътна мрежа (гр. Ракитово – гр. Костандово, гр. Ракитова – гара Костандово) терени с допустима смяна на предназначение, при поява на инвестиционни намерения;

✓ уплътняване на територииите в съществуващите граници на населените места с жилищни, производствено-складови и обществени функции;

✓ включване на нови терени в границите на населените места за производствени дейности;

✓ маркиране на туристически маршрути до обектите с НКЦ, историческата местност крепостта “Цепина”, ”Палеонтологично находище” и други исторически местности;

✓ предлагане маршрута на теснолинейката гара “Септември “ гара “Цепина”, гара ”Костандово” до гара” Добринище” да се използва и като атракционен маршрут;

✓ специализация на туризма: гр. Костандово с акцент изграждане на хотелски комплекс на базата на съществуващите минерални извори; с. Дорково с акцент ”зелен туризъм”, развитие на еко и етнографски селища; ”язовир Батак” с акцент водни спортове и многообразна хотелска база;

Общината е пресечна точка на туристическата локализация с гр. Батак, гр. Велинград, гр. Сърница, гр. Доспат, гр. Якоруда и гр. Банско. Републиканската, главната и общинската пътна инфраструктура прави комуникативна община Ракитово със съседните общини и спомага за развитие на икономиката, селското стопанство и туризма.

12. Правила и нормативи за прилагане на ОУП на община Ракитово

ЧАСТ ПЪРВА: ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Настоящите правила и нормативи са разработени на основание чл. 23, ал. 2, т. 15, буква 3 от Наредба № 01/8 за обема и съдържанието на устройствените схеми и планове.

РАЗДЕЛ I – ОБЩИ ПРЕДПИСАНИЯ

Чл. 1. Предмет и цел на правилата и нормативите

(1) Правилата и нормативите за прилагане на ОУП на община Ракитово са неразделна част от плана.

(2) С прилагането на правилата и нормативите ще се задоволят постепенно следните изисквания:

- ✓ Здравословни условия на обитаване и труд, както и сигурност на населението
- ✓ Запазване, обновяване и развитие на съществуващите населени места, оформяне на облика им;
- ✓ Икономично използване на теренните ресурси;
- ✓ Опазване на археологическото наследство и НКЦ.

(3) Участници в устройствения процес по прилагане на ОУП на община Ракитово са:

- ✓ Общински органи на управление;
- ✓ Органи на експертиза;
- ✓ Органи на контрол;
- ✓ Физически и юридически лица.

Правомощията и инициативите по прилагане на ОУП на община Ракитово са законово определени и всички последващи действия се съобразяват с това.

ЧАСТ ВТОРА – ЗОНИРАНЕ И УСТРОЙСТВЕНИ РЕЖИМИ НА ТЕРИТОРИЯТА

РАЗДЕЛ I - ЗОНИРАНЕ, РЕЖИМИ

Чл. 2. С одобряването на ОУП на община Ракитово и правилата и нормативите към него, предлаганото зониране, като характер на застрояване и нормите към съответните зони, стават задължителни по отношение на неговото прилагане.

(1) При възлагане и изработка на общи и подробни устройствени планове за отделни населени места на общината, трябва в изготвеното за случая задание за проектиране, залегналите правила и нормативи на застрояване да отговарят на тези, предвидени в ОУПО.

Чл. 3. Зоните с определен режим на ползване и застрояване в зависимост от специфичното си предназначение биват:

(1) Универсална жилищна зона - **Ж**, включваща следните разновидности със съответните параметри:

Разновидност на жилищната устройствена зона	Плътност на застрояване Пзаст. в %	Интензивност на застрояване Кинт.	Необходима озеленена площ П озел. в %
Жм	20 - 60	1,0 - 1,2	20 - 40

(2) Универсални производствени и многофункционални зони – **Пп и Смф**, включваща следните разновидности със съответните параметри:

Разновидност на устройствена зона	Плътност на застрояване Пзаст. в %	Интензивност на застрояване Кинт.	Необходима озеленена площ П озел. в %
Пп	50 - 80	1,0 – 2,5	20 - 40
Смф	40 - 60	1,0 – 2,0	20 - 40

(3) Устройство на озеленени територии – **Оз –** оразмеряват се съгласно предвижданията на Наредба №7, като се съблюдават дейностите и площите им, допустими съгласно нея.

(4) Устройство на територии за спорт и развлечения - оразмеряват се съгласно предвижданията на Наредба №7, като се съблюдават дейностите и площите им, допустими съгласно нея.

(5) Универсални рекреационни зони - **Ок** и **Ов,** включващи следните разновидности със съответните параметри:

Разновидност на устройствена зона	Плътност на застрояване П заст. в %	Интензивност на застрояване Кинт.	Необходима озеленена площ П озел. в %
Ок	10 - 30	1,0 – 1,2	60 - 50
Ов	20 - 40	0,6 – 0,8	60 - 50

(6) Универсални за обществено обслужване зони – Оо, включващи следните разновидности със съответните параметри, касаещи обекти на обслужването в устройствените зони съгласно чл. 19, от Наредба №7 от ЗУТ в подробните устройствени планове. Параметрите не касаят обектите от чл. 39 до чл. 44 от Наредбата.

Разновидност на зона за обществено обслужване	Плътност на застрояване П заст. в %	Интензивност на застрояване КИНТ	Необходима озеленена площ П озел. в %
Оо	30 - 50	1,0 – 2,0	40 - 60

Чл. 4. Териториите с общо предназначение биват горски и земеделски територии, територии за водни площи и течения, за транспорт и комуникации и техническа инфраструктура.

(1) Горските територии са възстановените по плана за гораразделяне поземлени имоти, държавна и частна собственост.

(2) Земеделските територии са териториите съгласно КК и КВС.

(3) Територии за транспорт и комуникации са част от съществуващите пътища от републиканско, общинско и местно значение и се оразмеряват съгласно Закон за устройство на територията, Закон за пътищата, Наредба № 7 за правила и нормативи за устройство на различните видове територии, Наредба № 1 за проектиране на пътищата и Наредба № 2 от 2004 г. за планиране и проектиране на комуникационно-транспортните системи на урбанизираните територии.

(4) Водни територии са съществуващите водни течения и площи.

(5) Територии за техническа инфраструктура са групираните имоти и части от тях за разполагане на линейните и площни обекти на системите за водоснабдяване и канализация, електроснабдяване, за сметосъбиране, за въжен транспорт и станциите към него.

(6) Териториите с общо предназначение се параметрират с подробни устройствени планове, разработени за тях. Последните се изготвят на базата на планово задание и се съобразяват с предвижданията на ОУПО.

(7) Смяната на земеделските земи за неземеделски нужди се допуска в земи от пета до десета категория без такива, представляващи трайни насаждения, като местата им са указани в Плана, както и евентуалната им бъдеща функция. параметрират с подробни устройствени планове, разработени за тях. Последните се изготвят на базата на планово задание и се съобразяват с параметрите заложени в ОУПО за съответния вид устройствена зона.В тези територии са определени зоните за животновъдство по местности, в които не се свеня предназначението на земеделските земи.Тези зони по землища се разпределят така: землище гр. Ракитово – местости “Ормана”, “Ограде”, “Комаревица”, “Попин дол” и “Карагьозов Въбел”, землище гр. Костандово – местности “Крашка”, “Страната-габера”, “Габера” и “Червен бряг”, землище с. Дорково – местности “Елин кладенец”, “Джокови дъбе”, “Шаварник”, “Базълък”, “Орлово Гнездо” и “Шунини ниви”.В проекта са маркирани имотите за допустима смяна на предназначение за развитие на животновъдството.

Чл. 5. Терени с обекти на културно-историческото наследство се устройват съобразно изискванията и определените от Закона за културното наследство (Обн. ДВ бр. 19/2009 г.) и при спазване изискванията на чл.чл. 34 35 на Наредба № 7 за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони (обн. ДВ бр. 3/2004 г.).

(1) Сигнираните недвижими културни ценности и охранителните им зони, са зони със специален режим за ненамеса. Действия в тях се предприемат единствено след санкция на Националния археологически институт с музей към БАН, НИНКН при МК.

Терени с обекти на културно-историческото наследство се устройват съобразно изискванията определени от ЗКН, с подробни устройствени планове, съгласувани с НИНКН.

2) Археологическите културни ценности се устройват съгласно разпоредбите на чл. 35 от Наредба №7.

Чл. 5. Защитените местности и територии се устройват и управляват съгласно изготвен План за управление.

Чл. 6. Находища на подземни богатства на територията на община Ракитово се намира на северната граница с община Велинград, находище "Сухата Река". Концесионната площ за добив на неметални полезни изкопаеми - индустриални минерали (калиеви пегматити) е на несена в графичната част на проекта, която е предоставена с Решение №951 на МС от 13.12.2005г., с концесионер "Рамово" ООД гр.София. Територията на находището е съобразено с изискванията на МЕ.

Чл. 7. Допустимите и недопустимите дейности за всички устройствени зони се подчиняват на Закона за устройство на територията (обн. ДВ бр. 1/2001 г.) и наредбите на МРРБ , МК и МЗ.

РАЗДЕЛ II - ИЗИСКВАНИЯ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПОДРОБНИ УСТРОЙСТВЕНИ ПЛАНОВЕ

Чл. 7. Общият устройствен план се прилага чрез разработване на цялостни подробни устройствени планове (ПУП) за територията на населените места и на структурни единици на извънселищната територия.

Чл. 8. В урбанизирани територии застрояване, попадащо в защитени зони за опазване на културното наследство се доказва съгласно изискванията на ч. 113, ал. 6 от ЗУТ.

Чл. 9. Подробните устройствени планове, одобрени до влизането в сила на общия устройствен план, запазват действието си.

Чл. 10. Проектите за подробни устройствени планове, чието изработване е разрешено по реда на ЗУТ, но не са одобрени до влизането в сила на общия устройствен план се съобразяват с предвижданията на общия устройствен план и правилата за прилагането му.

Чл. 11. С влизане в сила на общия устройствен план се спира прилагането на заварените подробните устройствени планове, за които в общия устройствен план се предвижда изграждането на съоръжения публична общинска или публична държавна собственост. В 6-месечен срок компетентните органи по реда на чл.135, ал.1 ЗУТ, издават предписание за служебно изменение на подробния устройствен план по реда на чл. 134, ал. 2 ЗУТ и чл. 134, ал.1, т.1 ЗУТ.

Чл. 12. Визите за проектиране по реда на чл. 140, ал. 1 ЗУТ, издадени до влизане в сила на ОУПО, запазват действието си.

РАЗДЕЛ III – ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 13. Общината може да придобива имоти – собственост на физически и юридически лица, за устройствени нужди, породени с ОУП на община Ракитово при наличие на ОУП или подробен устройствен план, разработен в съответствие с ОУП на Община Ракитово.

(1) Придобиването на имоти става в съответствие с чл. 205 от ЗУТ.

Чл. 14. За реализиране на бъдещи инвестиционни намерения, засягащи земеделски земи в обхвата на Общия устройствен план, с които са осигурени териториални резерви за бъдещо развитие, следва да се проведат процедурите по Закона за опазване на земеделските земи (ЗОЗЗ) и Правилника за прилагането му на основание на разработени ПУП. В това число да се имат предвид и съществуващите урбанизирани територии (земи по §4 от ПЗР за ЗСПЗЗ), за които няма действащи ПУП, както и земеделски земи (застроени и незастроени), включени в строителните граници на населените места и други селищни образувания, определени със застроителен и регулационен план или с околовръстен полигон, одобрени по отменения Закон за териториално и селищно устройство след 1 юли 1973 г.

Чл. 15. Съгласно чл. 50, ал. 4 от ППЗОЗЗ за земите, върху които са изградени сгради и съоръжения от трудовокооперативните земеделски стопанства, земеделските кооперации и организациите, прекратени по § 12 от ПЗР на ЗСПЗЗ, както и за незаети със сгради и съоръжения площи, но негодни за земеделско ползване и възстановяване, разположени в границите на бившите им стопански дворове не се прилагат разпоредбите на ЗОЗЗ и ППЗОЗЗ, т.е. счита се, че те са с променено предназначение и същите не представляват земеделски земи.

Чл. 16. Строителството в земеделски земи без промяна на предназначението им може да се извършва за оранжерии, а за обекти чиито функции са свързани със земеделското предназначение на земята – при условия и по ред, определени с Наредба № 19 от 25 октомври 2012 г. за строителство в земеделските земи без промяна на предназначението им.

Чл. 17. Следващите фази на устройственото планиране, засягащи горските територии се процедират съгласно Закона за горите.

Чл. 18. За могилите и техните охранителни зони, дефинирани с писмо на НИПК № 545/27.02.2001 г., в следващите фази на устройствено планиране се изисква създаване на имот в обхвата на защитената зона.

Чл. 19. Комуникационно-транспортната и инженерните мрежи в извънселищната територия се проектират и изпълняват след наличието на одобрени идейни и работни проекти и техните разчети, съобразени с предписанията на ОУП на община Ракитово.

Чл. 20. Общият устройствен план на община Ракитово може да бъде изменен само в случаите, предвидени в чл.134 ал. 1 от ЗУТ.

РАЗДЕЛ IV - ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 21. Всички предвиждания на плана имат задължителен характер за устройството на територията.

Чл. 22. Настоящите правила и нормативи за прилагане на ОУП на община Ракитово не отменят действащите общи нормативни актове в областта на устройството на територията и други такива, свързани с тази материя.

13. Баланс на територията

Наименование на териториалния елемент	Площ на съществуващи елементи		Площ на проектни елементи	
	в ха	в %	в ха	в %
I. ТЕРИТОРИИ С НАЙ-ОБЩО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ				
1. Жилищни функции	**480,97**	**1,95**	**494,46**	**2,01**
2. Обществено-обслужващи функции	**16,82**	**0,07**	**17,02**	**0,07**
3. Производствени дейности	**61**	**0,25**	**74,31**	**0,30**
4. Складови дейности	**11,32**	**0,05**	**16,53**	**0,07**
5. Рекреационни дейности, курорти и вилни зони	**25,01**	**0,10**	**34,81**	**0,14**
6. Озеленяване, паркове и градини, гробища	**14,6**	**0,06**	**18,06**	**0,07**
7. Спорт и атракции	**2,63**	**0,01**	**2,8**	**0,01**
8. Комунално обслужване и стопанство	**0,18**	**0,00**	**0,21**	**0,00**
9. Земеделски територии, в т.ч.:	**4441,6**	**18,02**	**4421,98**	**17,94**
9.1. обработваеми земи – ниви, ливади	2542,37	10,32	2535,36	10,29
9.2. обработваеми земи - трайни насаждения	376,01	1,53	375,8	1,52
9.3. необработваеми земи	1500,07	6,09	1487,67	6,04
9.4. др. земи	23,15	0,09	23,15	0,09
10. Горски територии, в т.ч.:	**19437,7**	**78,87**	**19413,86**	**78,78**
10.1. гори	18228,1	73,97	18220,95	73,94
10.2. др. горски	1209,6	4,91	1192,91	4,84
11. Водни площи	**78,8**	**0,32**	**78,8**	**0,32**
12. Транспорт и инфраструктура	**65,91**	**0,27**	**65,91**	**0,27**
14. Територии за добив на полезни изкопаеми, депа	**7,26**	**0,03**	**5,05**	**0,02**
ОБЩА ПЛОЩ	**24643,8**	**100,00**	**24643,8**	**100,00**
II. ЗАЩИТЕНИ И НАРУШЕНИ ТЕРИТОРИИ				
А. Територии за природозащита	**10587,23**	**42,96**	**10587,23**	**42,96**
Б. Защитени територии за опазване на КИН	**0**	**0,00**	**0**	**0,00**
В. Територии с особена териториалноустройствена защита	**1133,44**	**4,60**	**1133,44**	**4,60**
Г. Територии за възстановяване и рекултивация	**0,00**	**0,00**	**2,21**	**0,01**
Д. Територии с активни и потенциални свлачища и срутища	**0,19**	**0,00**	**0,19**	**0,00**
Е. Други нарушени територии	**0,00**	**0,00**	**0**	**0,00**
Ж. ОБЩА ПЛОЩ по т. Г, Д, Е с отчитане на припокриването	**0,19**	**0,00**	**0,19**	**0,00**

ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение №1

арх. Жаначев и
г-н Хоряков за и-я
28.03.17г.

МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА

НАЦИОНАЛЕН ИНСТИТУТ ЗА НЕДВИЖИМО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО

София 1125, кв.Изток, ул."Лъчезар Станчев" № 7, тел.: 02/4484811, E-mail: ninkn-sof@ninkn.bg

Изх. № 0800-1945 24.04 2017 г.
Вх. № 0800-1945 / 16.03.2017 г.

Област Пазарджик
Община Ракитово
ЦИУТ
№ 33-00-51
28.04.2017
Ракитово
тел.

ДО
Г-Н КОСТАДИН ХОЛЯНОВ
КМЕТ НА ОБЩИНА РАКИТОВО
ул. "Ив. Клинчаров" № 57
гр.Ракитово -4640
обл.ПАЗАРДЖИК
На Ваш изх.№ У-00-103/14.03.2017 г.

ОТНОСНО: Предоставяне на информация за недвижимите културни ценности /НКЦ/ на територията на община Ракитово във връзка с изготвяне на Общ устройствен план на община Ракитово.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ХОЛЯНОВ,

В отговор на Вашето искане приложено Ви изпращам извадка от справочника за недвижимото културно-историческо наследство в област Пазарджик, съдържаща списък на обектите на територията на община Ракитово със статут на недвижими паметници на културата по смисъла на чл.12 от ЗПКМ /отм./, които съгласно §10, ал.1 и §12, ал.1 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за културното наследство /ЗКН/ /ДВ бр. 19 от 2009г. с изм. и доп./ притежават статут на НКЦ. /Приложение № 1 - на хартиен и цифров носител/.

Данните за недвижимите културни ценности – адрес, квартал, планоснимачни номера и др. са към датата на придобиване на статута им.

Таблицата /на хартиен и цифров носител/, съдържаща списък на недвижимите културни ценности на територията на община Ракитово, трябва да бъде изпратена в НИНКН с нанесените от Вас данни в оцветените в синьо полета.

Съгласно § 120. (1) от ЗКН "*В двугодишен срок от влизането в сила на този закон общините предоставят на Националния институт за недвижимо културно наследство актуалните адреси и идентификаторите по Закона за кадастъра и имотния регистър на заварените обявени и декларирани недвижими паметници на културата, разположени на територията на съответната община*".

Обектите са придобили статут на недвижими културни ценности по реда на действащата в годините нормативна уредба, без определени режими за опазването им - териториален обхват и предписания за опазване.

Информирам Ви, че съгласно чл.146, ал.3 от ЗКН недвижимите археологически обекти притежават статут на НКЦ с категория "национално значение" до установяването им като такива по реда на този закон.

С Разпореждане на МС № 1711 от 22.10.1962 г. всички селищни и надгробни могили и средновековни отбранителни валове са обявени за паметници на културата, по реда на чл. 4, ал. 1 от ЗПКМ /отм./, и съгласно §10, ал.1 от ЗКН притежават статут на НКЦ с категория "национално значение" /Приложение № 2/.

Информация за обектите, които съгласно РМС № 1711 от 22.10.1962 г. на МС и чл.146, ал.3 от ЗКН притежават статут на недвижимите археологически недвижими културни ценности с категория "национално значение" на територията на община Ракитово, регистрирани в Автоматизираната информационна система "Археологическа карта на България", може да получите от НАИМ – БАН или РИМ – Пазарджик, които са съответно национален и регионален координатор според Наредба № 11-2 от 6.04.2011 г. за създаване, поддържане и предоставяне на информацията от автоматизирана информационна система "Археологическа карта на България". Картоните, до които НИНКН има служебен достъп, не са окомплектовани с картен материал и координати. От тези учреждения може да получите и актуална информация за недвижимите културни ценности, които са в процес на проучване.

С писмо № 4349 от 04.12.1992 г. на НИПК всички възпоменателни знаци, издигнати по повод участието на България във войните от 1885, 1912-1913, 1915-1918, 1944-1945 години са декларирани като исторически паметници на културата по смисъла на чл.12 от ЗПКМ /отм./, и съгласно §12, ал.1 от ЗКН притежават статут на НКЦ /Приложение № 3/.

Обектите, които съгласно писмо № 4349 от 04.12.1992 г. на НИПК притежават статут на исторически недвижими културни ценности /исторически паметници на културата/, съгласно чл.4 от Закона за военните паметници /ЗВП/ /ДВ бр.13 от 2008 г. с изм. и доп./ притежават статут и на военни паметници. Съгласно чл.10 от ЗВП в Министерството на отбраната се води Национален регистър на военните паметници и картотека, които са публични.

Съгласно ЗКН искания за намеси в недвижимите културни ценности се съгласуват от министъра на културата или от оправомощени от него длъжностни лица след писмено становище на НИНКН.

Информирам Ви, че НИНКН не е провеждал дейности по актуализация на списъка на НКЦ на територията на общината и в института не са постъпвали предложения от общинската администрация за реализиране на такава дейност. Дейностите по актуализация на списъка включват актуализирана оценка на културната и научна стойност на обектите, на състоянието им, определяне на режими за опазването им, както и идентифициране на нови обекти с потенциал на НКЦ. Въз основа на проведените дейности НИНКН предлага на министъра на културата определяне на режими на опазване и актуализация на списъка на НКЦ /отписване на обекти, които са загубили стойността си на НКЦ и евентуално

деклариране на нови идентифицирани обекти. Редът за провеждане на дейности по идентифициране на НКЦ, въз основа на които се актуализира списъка, е регламентиран в „Наредба №12 от 21 ноември 2012 г. за реда за идентифициране, деклариране, предоставяне на статут и за определяне на категорията на недвижимите културни ценности, за достъпа и подлежащите на вписване обстоятелства в Националния регистър на недвижимите културни ценности".

Информирам Ви, че в Националния документален архив /НДА/ на НИНКН се съхраняват изработени през годините материали на хартиен носител, които могат да бъдат използвани за разработване на Общински план за развитие на общината. НИНКН е готов да Ви предостави съхраняваните в НДА документи, съгласно установения ред. Приемното време на НДА: вторник и сряда от 14.00 до 16.00.

Приложения: съгласно текста.

ДИРЕКТОР на ДИРЕКЦИЯ "РАФИССД": ...ен архив
/арх.Г.СТОЯНОВА/

...Заповед № РД-42 / 6.10.2016 г. на Директора на ...

№ на НКЦ	Населено място	Обект	Местоположение	Местност	Документ за статут: ДВ бр./год./протокол на НСОПК/СЕСОНКЦ, заповед № на МК/	Декларационни актове: /писмо/ списък на НИПК/ протокол/ заповед № на МК/	Отписана с ДВ бр./год. /писмо №/протокол №/ заповед №/	Вид	Категория
1	с. ДОРКОВО	Средновековно селище	5-6км.		ДВ.бр.58 от 26.07.1966г.			Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	Местно значение
2	с. ДОРКОВО	Антично селище	1,5 км. североизточно	местност Платенкьовица	ДВ.бр.58 от 26.07.1966г.			Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	Местно значение
3	с. ДОРКОВО	Тракийска крепост	5-6км. Североизточно	местност Киевград	ДВ.бр.58 от 26.07.1966г.			Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	Местно значение
4	с. ДОРКОВО	Ранновизантийска базилика	250м. Северно	при река Мътница	ДВ.бр.58 от 26.07.1966г.			Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	Местно значение
5	с. ДОРКОВО	Праисторическо и антично селище	1 км. Северозападно	местност Елин кладенец	ДВ.бр.58 от 26.07.1966г.			Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	Местно значение
6	с. ДОРКОВО	Праисторическо селище	500 м. Северно	местност Гудьовица	ДВ.бр.58 от 26.07.1966г.			Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	Местно значение
7	с. ДОРКОВО	Праисторическо и антично селище	2 км. Северозападно	местност Чулчева чешма	ДВ.бр.58 от 26.07.1966г.			Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	Местно значение
8	с. ДОРКОВО	Средновековна крепост, р.Мътница	5-6 км. Северозападно	местност Селище	ДВ.бр.58 от 26.07.1966г.			Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	Местно значение
9	с. ДОРКОВО	Средновековна крепост Цепина	6 км. Северозападно		ДВ.бр.58 от 26.07.1966г. Зап. №РД9Р-4/ 04.03.2013 г. - режими			Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	Национално значение
10	с. ДОРКОВО	**Къща на Кр. Пеев /свалена/**			**ДВбр.68/1968.**		**ДВ.бр.91/92г.**	**Исторически**	**За сведение**
11	гр. КОСТАНДОВО	Средновековна църква /останки/	Западно от селото	местност Рангел	ДВ.бр.58 от 26.07.1966г.			Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	Местно значение
12	гр. КОСТАНДОВО	Ранновизантийска църква/останки/	Западно от селото	местност Черковището	ДВ.бр.58 от 26.07.1966г.			Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	Местно значение
13	гр. КОСТАНДОВО	Ранновизантийска базилика	Северно от селото	местност Беглика	ДВ.бр.58 от 26.07.1966г.			Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	Местно значение
14	гр. КОСТАНДОВО	Ранновизантийска сграда/основи/, връх Мел	2 км. Югоизточно	местност Манастира	ДВ.бр.58 от 26.07.1966г.			Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	Местно значение
15	гр. КОСТАНДОВО	Ранновизантийска крепост, Калето	100 м. Северно	местност Кокуля	ДВ.бр.58 от 26.07.1966г.			Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	Местно значение

16	гр. КОСТАНДОВО	Ранносредновековна крепост	5 км. Югоизточно	м. Калето/ местност Куилето/	ДВ.бр.58 от 26.07.1966г.			Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	Местно значение
17	гр. КОСТАНДОВО	Праисторически селище	2 км. югоизточно	вр. Мел	ДВ.бр.58 от 26.07.1966г.			Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	Местно значение
18	гр. КОСТАНДОВО	Раннохристиянска базилика, Черковището	Западно	местност Барата		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория-Национално значение
19	гр. КОСТАНДОВО	Средновековен некропол, Черковището	Западно	местност Барата		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория-Национално значение
20	гр. КОСТАНДОВО	Средновековно селище,Черковището	Западно	местност Барата		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория-Национално значение
21	гр. КОСТАНДОВО	Раннохристиянска базилика и средновековна църква/Старото гробище/	югозападно	местност Беглика		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория-Национално значение
22	гр. КОСТАНДОВО	Средновековен некропол,Старото гробище		местност Беглика		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория-Национално значение
23	гр. КОСТАНДОВО	Средновековна църква и некропол в селото		местност Рангел		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория-Национално значение
24	гр. КОСТАНДОВО	Средновековен некропол	асфалтова база			Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория-Национално значение
25	гр. КОСТАНДОВО	Средновековен некропол в селото	до пътя за село Дорково			Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория-Национално значение
26	гр. КОСТАНДОВО	Средновековна църква и некропол	източно	Услева махала		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория-Национално значение
27	гр. КОСТАНДОВО	Тракийска и антична крепост	2 км. северозападно	местност Алков камък		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория-Местно

									значение
28	гр. КОСТАНДОВО	Тракийско селище	2 км. северозападно	местност Алков камък		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория-Местно значение
29	гр. КОСТАНДОВО	Тракийско селище	3 км. Северно	местност Нивище		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория-Местно значение
30	гр. КОСТАНДОВО	Тракийско селище	3 км. Северно	местност Равно бориче		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория-Местно значение
31	гр. КОСТАНДОВО	Тракийско селище	1.5 км. Западно	местност Шулковец		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория-Местно значение
32	гр. КОСТАНДОВО	Тракийско селище	2.км. Югоизточно	местност Мандрище		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория-Местно значение
33	гр. КОСТАНДОВО	Тракийско селище	2.км. Западно	местност Дреново		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория-Местно значение
34	гр. КОСТАНДОВО	Праисторическо селище	Западно	местност Барата/ Пожар грамада, Черковище/		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория-Местно значение
35	гр. РАКИТОВО	Раннохристиянска базилика	до стадиона м.Николица /протокол от 19.11.2015г ./	местност Николица	ДВ.бр.58 от 26.07.1966г.			Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	Местно значение
36	гр. РАКИТОВО	Къща на Борис Ангелов Димов				Писмо №2332 от 21.04.1987г.		Архитектурно-строителен	
37	гр. РАКИТОВО	**Къща на Славка Георгиева Трендафилова /свален/**				**Писмо №2332 от 21.04.1987г.**	**Писмо №3618 от11.09.1998г.**	**Архитектурно-строителен**	
38	гр. РАКИТОВО	Апостоловата къща				Писмо №2332 от 21.04.1987г.		Архитектурно-строителен	
39	гр. РАКИТОВО	Църква „Св.Неделя”				Списък от 29.11.1975г.		Архитектурно-строителен и художествен	

						Списък от 15.12.1976г.		художествен	
40	гр. РАКИТОВО	Селищна могила в града				Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория- За сведение
41	гр. РАКИТОВО	Тракийско селище в града				Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория- Местно значение
42	гр. РАКИТОВО	Тракийска крепост	9 км. Южно	местност Пашино бърдо		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория- Местно значение
		Антична крепост		местност Пашино бърдо					
43	гр. РАКИТОВО	Тракийско селище	2 км. северозападно	местност Гелин чукур		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория- Местно значение
44	гр. РАКИТОВО	Надгробна могила	3.5 км. северозападно	местност Еленско граиище		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория- Национално значение
45	гр. РАКИТОВО	Могилен некропол	2 км. северозападно	местност Гелин чучур		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория- Национално значение
46	гр. РАКИТОВО	Две могили	под Пелева кула	местност Еленско краище		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория- Национално значение
47	гр. РАКИТОВО	Антично селище	3.5 км. северозападно	местност Еленско краище		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория- Местно значение
48	гр. РАКИТОВО	Антично селище	12 км. Северозападно	местност Кемелица		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория- Местно значение
49	гр. РАКИТОВО	Антична крепост	1.5 км. северозападно	местност Пелевата кула		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория- Местно значение
50	гр. РАКИТОВО	Надгробна могила	3.5 км. Североизточно	местност Бикя		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория- Национално

									значение
51	гр. РАКИТОВО	Надгробна могила	10 км. Югоизточно	местност Усое		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория-Национално значение
52	гр. РАКИТОВО	Антично селище	12 км. Югозападно	местност Ремово		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория-Местно значение
53	гр. РАКИТОВО	Раннохристиянска църква	12 км. Югозападно	местност Църквището		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория-Местно значение
54	гр. РАКИТОВО	Следи от металодобив	12 км. Югозападно	местност Ремово		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория-Местно значение
55	гр. РАКИТОВО	Средновековна крепост	3 км. Югоизточно	местност Кулата		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория-Местно значение
55/56	гр. РАКИТОВО	Средновековна крепост с манастир		местност Кулата-Калинка					
56	гр. РАКИТОВО	Могилен некропол	3 км.	местност Под кулата		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория-Национално значение
57	гр. РАКИТОВО	Две надгробни могили	2 км. Югозападно	местност Кургач		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория-Национално значение
58	гр. РАКИТОВО	Надгробни могила	8 км. Югоизточно	местност Градот на поляната		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория-Национално значение
59	гр. РАКИТОВО	Могилен некропол	3 км. югоизточно	местност Градот по пътя за Поляната		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория-Национално значение
60	гр. РАКИТОВО	Средновековна крепост	8 км. Югозападно	местност Кулата над Градот		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория-Национално значение

60/61	гр. РАКИТОВО	Късноантична и средновековна крепост		местност Кулата -Градот					
61	гр. РАКИТОВО	Средновековно селище	8 км. Северозападно	местност Градот под Кулата		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория-Местно значение
62	гр. РАКИТОВО	Средновековна крепост	17 км. Югозападно от града	местност Калето на Сютка		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория-Национално значение
63	гр. РАКИТОВО	Стар път	между Пенчово и Андоново дере, 1км. Югоизточно от Калето и 10 км. От местност Ремово и 22 км. от гр.Ракитово	местност Калдъръма		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория-Местно значение
64	гр. РАКИТОВО	Средновековен манастир	1 км. от Цигов чарк и 8,5 км. югоизточно от гр. Ракитово	местност Манастира		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория-Местно значение
65	гр. РАКИТОВО	Средновековно селище	югоизточно от района на града	местност Никулица		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория-Национално значение
66	гр. РАКИТОВО	Могилен некропол	8.5 км. Югоизточно	местност Попина поляна		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория-Национално значение
67	гр. РАКИТОВО	Могилен некропол	8.5 км. Югоизточно/в дясно/	местност Цигов Чарк, Попина поляна		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория-Национално значение
68	гр. РАКИТОВО	Могилен некропол	8.5 км. Югоизточно/в ляво/	местност Цигов Чарк, Попина поляна		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория-Национално значение
69	гр. РАКИТОВО	Могилен некропол	0.5 км. Югоизточно/в ляво от пътя/	местност Цигов Чарк, Попина поляна		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория-Национално значение
70	гр. РАКИТОВО	Могилен некропол	9.5 км. Източно /Почивна станция/	местност Юрта		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория-Национално значение

71	гр. РАКИТОВО	Могилен некропол	3 км. Северозападно	местност Брусът, Долен пясък		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория-Национално значение
72	гр. РАКИТОВО	Могилен некропол	8 км. Източно	остров в язовир Батак		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория-Национално значение
73	гр. РАКИТОВО	Могилен некропол	3 км.Северозападно от гр. Ракитово и 1 км. Югозападно от Пулевата кула			Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория-Национално значение
74	гр. РАКИТОВО	Следи от металодобив	3 км. Северозападно	местност Меча дупка		Писмо № 4612 от 06.08.1987г.		Археологически	Предварителна категория-Местно значение

Приложение №2

4640 Rakitovo, 57 Iv.Klincharov str.
phone: +3593542 20 44, fax +3593542 22 53
rakitovo@abv.bg
MUNICIPALITY OF RAKITOVO
www.rakitovo.info

ОБЩИНА РАКИТОВО
гр. Ракитово 4640,ул. "Ив. Клинчаров" 57
тел.код:**03542** ,централа 20 44, факс 22 53
rakitovo@abv.bg; **www.rakitovo.info**

"НЦТР" ЕАД-СОФИЯ
РЕГИСТРАЦИОНЕН ИНДЕКС И ДАТА
№ 40 / 30.01.2018 г.

Община Ракитово
ЦИУГ - „едно гише"
№ 87-00-12
29.01.2018
Ракитово
тел.: 03542 / 20 ...

ДО
„НЦТР" ЕАД
ул. "Алабин" №16-20
гр. София 1000

Относно: Изготвяне на Общ устройствен план на община Ракитово

Приложено Ви изпращаме актуален списък и анкетни карти на военните паметници на територията на община Ракитово.

Приложение: Съгласно текста

С уважение,

Костадин Холянов
кмет на община Ракитово

ОБЩИНА РАКИТОВО
КМЕТ

№ по ред	Населено място	Обект	Деклариран с:	Вид	Собственост	Състояние
75	с. Дорково	Паметник на загиналите в Отечествената война 1944-1945 г.	Писмо -№4349 от 04.12.1992 г.	исторически	общинска	добро
76	гр. Костандово	Паметник на загиналите в Отечествената война 1944-1945 г.	Писмо -№4349 от 04.12.1992 г.	исторически	общинска	добро
77	гр. Ракитово	Паметник на загиналите във Втората световна война	Писмо -№4349 от 04.12.1992 г.	исторически	общинска	добро
78	гр. Ракитово	Паметна плоча на загиналия съветски боец Иван Герасимович Москвиченко - 1945 г.	Писмо -№4349 от 04.12.1992 г.	исторически	общинска	
79	гр. Ракитово	Паметник на ген. Стилиян Ковачев - командващ Родопския отряд - 1912-1913 г.	Писмо -№4349 от 04.12.1992 г.	исторически	общинска	
80	гр. Ракитово	Паметна плоча на загиналите във войните 1912-1913 и 1915-1918 г.	Писмо -№4349 от 04.12.1992 г.	исторически	общинска	

Приложение №3

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
НАЦИОНАЛЕН
АРХЕОЛОГИЧЕСКИ ИНСТИТУТ С МУЗЕЙ

1892 · 1921 · 1948

Директор

Тел.: 00359 2 980 65 12
Факс: 00359 2 988 24 05
E-mail: naim@naim.bg
Web-site: http://www.naim.bg

Изх. № 229/12.04.2017 г.

До
Костадин Холянов
Кмет на Община Ракитово

Уважаеми господин Холянов,

Във връзка с Ваше писмо № 91-00-103/14.03.2017 г., Ви изпращаме изготвената справка от автоматизирана информационна система „Археологическа карта на България" (АИС АКБ) за 79 археологически обекта от територията на Община Ракитово.

Държим да Ви уведомим, че информацията от АИС АКБ може да се ползва само за дейности, свързани с проучването, опазването и популяризирането на археологическото наследство. Редът за ползването ѝ е определен от Наредба № Н-2 на Министерството на културата за създаване, поддържане и предоставяне на информацията от автоматизирана информационна система „Археологическа карта на България" (ДВ бр. 32 от 19.04.2011 г.).

Необходимо е да уточним, че 90 % от регистрационните карти за археологическите обекти от Община Ракитово са изготвени през 1992 г. По тази причина те са с твърде приблизителна локализация и без прецизен картен материал. Картите и GPS координатите, които са приложени към анотациите на обектите, са изготвени сега по наличните данни в АИС АКБ и след справка с топографски карти и сателитни снимки. Затова при някои местоположението на обектите е указано приблизително.

Необходимо е да се направи уточнението, че предоставената информация е единствено за обекти, регистрирани в АИС АКБ в резултат на инцидентни теренни проучвания. На територията на Община Ракитово не са правени системни

дрес: Национален археологически институт с музей - Българската академия на науките,

Съборна 2, София 1000; тел. (02) 988 24 06

издирвания на археологически обекти, които значително биха обогатили познанията за археологическото наследство в този регион.

В случай, че прецените, че предоставената информация за археологическите обекти не е достатъчна, може да инициирате актуализация на данните. Националният археологически институт с музей при Българската академия на науките има кадрови, научен и технически капацитет да проведе целенасочени издирвания на археологически обекти на територията на общината с приложение на ГИС софтуер. Като резултат от провеждането на такива изследвания Община Ракитово ще получи информация за всички налични археологически обекти, структури и находки на територията ѝ с точна локализация, граници, хронологическа и видова определеност. Към проучването може да се приложи и оценка на потенциала на всеки археологически обект по отношение бъдещо научно изследване, опазване и възможности за социализация.

Приложение: CD с информация за 79 археологически обекта от територията на Община Ракитово.

Доц. д-р Людмил Вагалински

адрес: Национален археологически институт с музей - Българската академия на науките,

Съборна 2, София 1000; тел. (02) 988 24 06

Легенда към приложените режими за ползване на териториите, на които се намират археологически обекти:

Режим „А“ – забраняват се всички видове дейности – строителни, добивни, благоустройствени, селскостопански, мелиоративни и други, които нарушават целостта на земния пласт в границите на археологическия обект.

Режимите за ползване на териториите на археологически обекти са определени според чл. 35 от Наредба № 7 на МРРБ от 22 декември 2003 г. за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони.

Необходимо е да се уточни, че 90 % от регистрационните карти за археологическите обекти от Община Ракитово са изготвени през 1992 г. По тази причина те са с твърде приблизителна локализация и без прецизен картен материал. Картите и GPS координатите, които са приложени към анотациите на обектите, са изготвени сега по наличните данни в АИС АКБ и след справка с топографски карти и сателитни снимки. Затова при някои местоположението на обектите е указано приблизително.

Необходимо е да се направи уточнението, че предоставената информация е единствено за обекти, регистрирани в АИС АКБ в резултат на инцидентни теренни проучвания. На територията на Община Ракитово не са правени системни издирвания на археологически обекти, които значително биха обогатили познанията за археологическото наследство в този регион.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000372

Местоположение

Населено място: гр. Ракитово, община Ракитово, обл. Пазарджик

Местност: Еленско краище, Елен кладенец

Особености

В средата на селището се намира извор-кладенец.Има легенда свързана с кладенеца. На празника на Св.Елена се пренася жертвоприношение от фамилия от с. Костандово.

Площ: 10 дка

Вид и хронология

Селище Античност

История на проучването

Теренни издирвания на А. Шопова през 1967 г. и 1992 г.; Родопска експедиция – 1968 г.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН.

Изготвил

Анета Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000373

Местоположение

Населено място: гр. Ракитово, община Ракитово, обл. Пазарджик

Местност:

Особености

Могилата е с диам. 50 м. вис. 3 м. Обрасла е с тревна растителност, отстои на 2,25 км източно от извор-кладенец.

Площ: 1 дка

Вид и хронология

Единична могила Неопределима

История на проучването

Теренни издирвания на А. Шопова през 1967 и 1992 г.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.

Изготвил

А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000374

Местоположение

Населено място: гр. Ракитово, община Ракитово, обл. Пазарджик

Местност: Еленско краище, под Пеловата кула.

Особености

Група могили,състояща се от две могили №№ 1 и 2.Могила № 1 е разкопана по диагонал с булдозер на дълб.2 м.В насипа - ло мени камъни и кафява пръст.Диаметрите са около 10 м., вис. 1,5-2 м.Могила № 2 е обрасла с трайни насъждения

Площ: дка

Вид и хронология

Група могили Неопределима

История на проучването

Теренни издирвания през: 1. 1967 г. - Шопова, Анета 2. 1968 г. - Родопска експедиция - Гиздова, Н., В.Мацанова 3. 1992 г. - Шопова, Анета

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.

Изготвил

А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000375

Местоположение

Населено място: гр. Ракитово, община Ракитово, обл. Пазарджик

Местност: Еленско краище, под Пеловата кула.

Особености

Могила № 1 е прорязана по диагонала в посока И-З от булдозеи на дълб. 2 м.В насипа -ломени камъни и кафява пръст. Могила № 1 е с диам. 10 м. и вис. 2 м. Могила № 1 е с диам. 10 м,вис. 2 м. Прорязана е по диагонал в посока И-З от булдозер на дълб. 2 м. В насипа - ломени ка- мъни и кафява пръст.Принадлежи към група могили - обект № 2000374.

Площ: 1 дка

Вид и хронология

Група могили Неопределима

История на проучването

Теренни издирвания през : 1. 1967 г. - Шопова,Анета 2. 1968 г. - Родопска експедиция - Гиздова, Н.,В.Мацанова 3. 1992 г. - Шопова,Анета

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.

Изготвил

А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000376

Местоположение

Населено място: гр. Ракитово, община Ракитово, обл. Пазарджик

Местност: Еленско краище, под Пеловата кула.

Особености

Могила № 2 е с диам. 10 м, вис. 1,5 м. Обрасла е с трайни н насъждения.Принадлежи към група могили от обект № 2000374.

Площ: 1 дка

Вид и хронология

Група могили Неопределима

История на проучването

Теренни издирвания през: 1. 1967 г. - Шопова, Анета 2. 1968 г. - Родопска експедиция - Гиздова,Н.,В.Мацанова 3. 1992 г. - Шопова, Анета

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.

Изготвил

А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000377

Местоположение

Населено място: гр. Ракитово, община Ракитово, обл. Пазарджик

Местност: Сивек, Тумбата

Особености

Площ: 1 дка

Вид и хронология

Група могили Неопределима

История на проучването

Теренни издирвания през: 1. 1967 г. - Шопова, Анета 2. 1968 г. - Родопска експедиция - Гиздова,Н. ,В.Мацанова 3. 1992 г. - Шопова, Анета.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.

Изготвил:

А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000378

Местоположение

Населено място: гр. Ракитово, община Ракитово, обл. Пазарджик

Местност: Сивек, Тумбата

Особености

Могила № 1 на върха е прекопана от иманяри.Изкопа е с дълб. 1, 2 м.шир.0,65 м и има профил с дълб. 1,2 м. Разкрити - ломен камък и кафява пръст. Диам. на могила № 1 е И-З 10 м., С-Ю 12 м., вис. 2 м.

Площ: 1 дка

Вид и хронология

Група могили Неопределима

История на проучването

Теренни издирвания през: 1. 1967 г. - Шопова,Анета 2. 1968 г. - Родопска експедиция - Гиздова,Н.,В.Мацанова 3. 1992 г. - Шопова,Анета.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.

Изготвил:

А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000379

Местоположение

Населено място: гр. Ракитово, община Ракитово, обл. Пазарджик

Местност: Сивек, Тумбата

Особености

Могила № 2 е с диам. 20 м, и вис. 3 м. Откъм западната стра на е вдигнат почвения слой от иманярски изкоп до ломени камъ ни. В центъра на могилата има друг иманярски изкоп с диам. 1м и дълб. 0,6 м. Могила № 2 е от група могили - обект № 2000377

Площ: 1 дка

Вид и хронология

Група могили Неопределима

История на проучването

Теренни издирвания през: 1. 1967 г. - Шопова,Анета 2. 1968 г. - Родопска експедиция - Гиздова,Н.,В.Мацанова 3. 1992 г. - Шопова,Анета.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.

Изготвил:

А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000380

Местоположение

Населено място: гр. Ракитово, община Ракитово, обл. Пазарджик

Местност: Сивек – Крали Марко

Особености

Могилата е диам. 19/16 м, вис. 1,5 - 3 м. Западната част е прорязана от път,минаващ покрай нея.На върха на северната половина - иманярски изкоп с дълб. 0,6 м.

Площ: 1 дка

Вид и хронология

Единична могила Неопределима

История на проучването

Теренни издирвания през 1. 1967 г. - Шопова, Анета 2. 1968 г. - Родопска експедиция - Гиздова, Н.,В.Мацанова

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.

Изготвил:

А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000381

Местоположение

Населено място: гр. Ракитово, община Ракитово, обл. Пазарджик

Местност: Сивек – Смокинарника

Особености

Могилата е с диам. 10 м., вис., 0,5 м. Разкопана от иманяри,оголена до ламен камък. Намира се на около 500 м. от двете могили в м. Тумбата, на края на билото.

Площ: 1 дка

Вид и хронология

Единична могила Неопределима

История на проучването

Теренни издирвания през 1. 1967 г. - Шопова, Анета 2. 1968 г. - Родопска експедиция - Гиздова,Н.,В.Мацанова.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.

Изготвил:

А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000382

Местоположение

Населено място: гр. Ракитово, община Ракитово, обл. Пазарджик

Местност: Под местността Бърдо до селището.

Особености

Могилата е с диам. около 13 м.,вис. 2 м

Площ: 1 дка

Вид и хронология

Единична могила Неопределима

История на проучването

Теренни издирвания през 1. 1967 г. - Шопова, Анета 2. 1968 г. - Родопска експедиция - Гиздова,Н.,В.Мацанова.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.

Изготвил:

А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000383

Местоположение

Населено място: гр. Ракитово, община Ракитово, обл. Пазарджик

Местност: Гелин чучур

Особености

Група могили, състоящи се от две могили с №№ 1 и 2., обрасли с иглолистна трайна растителност.Могила № 1 с диом.10м.,вис. 2,5 м.;№ 2 - с диам. 6 м. и вис. 1,5 м.

Площ: 1 дка

Вид и хронология

Група могили Неопределима

История на проучването

Теренни издирвания през 1. 1967 г. И 1992 г.- Шопова,Анета 2. 1968 г. - Родопска експедиция - Гиздова,Н.,В.Мацанова.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.

Изготвил:

А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000384

Местоположение

Населено място: гр. Ракитово, община Ракитово, обл. Пазарджик

Местност: Гелин чучур

Особености

Могила № 1 е с диам. 10 м, вис. 2,5 м.,обрасла с иглолистна трайна растителност

Площ: 1 дка

Вид и хронология

Група могили Неопределима

История на проучването

Терени издирвания през 1. 1967 г. И 1992 г.- Шопова,Анета 2. 1968 г. - Родопска експедиция - Гиздова,Н.,В.Мацанова.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.

Изготвил:

А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000385

Местоположение

Населено място: гр. Ракитово, община Ракитово, обл. Пазарджик

Местност: Гелин чучур

Особености

Могила № 2 е с диам. 6 м.,вис. 1,5 м. Обрасла е с трайна игл лолистна растителност.Принадлежи към група могили, състояща се от две могили - обект № 2000383

Площ: 1 дка

Вид и хронология

Група могили Неопределима

История на проучването

Терени издирвания през 1. 1967 г. И 1992 г.- Шопова,Анета 2. 1968 г. - Родопска експедиция - Гиздова,Н.,В.Мацанова.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.

Изготвил:

А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000386

Местоположение

Населено място: гр. Ракитово, община Ракитово, обл. Пазарджик

Местност: Гелин чучур

Особености

Площ: 5 дка

Вид и хронология

Селище Тракийски период

История на проучването

Терени издирвания през 1. 1967 г. И 1992 г.- Шопова,Анета 2. 1968 г. - Родопска експедиция - Гиздова,Н.,В.Мацанова.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН.

Изготвил:

А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000387

Местоположение

Населено място: гр. Ракитово, община Ракитово, обл. Пазарджик

Местност: Тумбевица

Особености

Група могили състояща се от три могили на площ около 400 кв. м. с номера: № 1, № 2 и № 3

Площ: 1 дка

Вид и хронология

Група могили Неопределима

История на проучването

Теренни издирвания през 1. 1967 г. И 1992 г.- Шопова,Анета 2. 1968 г. - Родопска експедиция - Гиздова,Н.,В.Мацанова.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.

Изготвил:

А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000388

Местоположение

Населено място: гр. Ракитово, община Ракитово, обл. Пазарджик

Местност: Тумбевица

Особености

Могила № 1 е с диам. 12 м. и вис. 1,6 м.Принадлежи към група могили,състояща се от три могили от обект № 2000387.

Площ: 1 дка

Вид и хронология

Група могили Неопределима

История на проучването

Теренни издирвания през 1. 1967 г. И 1992 г.- Шопова,Анета 2. 1968 г. - Родопска експедиция - Гиздова,Н.,В.Мацанова.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.

Изготвил:

А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000389

Местоположение

Населено място: гр. Ракитово, община Ракитово, обл. Пазарджик

Местност: Тумбевица

Особености

Могила № 2 е с диам. 10 м, вис. 1,5 м. Принадлежи към група могили,състояща се от три могили - обект № 2000387.

Площ: 1 дка

Вид и хронология

Група могили Неопределима

История на проучването

Теренни издирвания през 1. 1967 г. И 1992 г.- Шопова,Анета 2. 1968 г. - Родопска експедиция - Гиздова,Н.,В.Мацанова.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.

Изготвил:

А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000390

Местоположение

Населено място: гр. Ракитово, община Ракитово, обл. Пазарджик

Местност: Тумбевица

Особености

Могила № 3 е с диам. 10 м., вис. 2 м. Могилата принадлежи към към група могили, състояща се от три могили - обект № 2000387.

Площ: 1 дка

Вид и хронология

Група могили Неопределима

История на проучването

Теренни издирвания през 1. 1967 г. И 1992 г.- Шопова,Анета 2. 1968 г. - Родопска експедиция - Гиздова,Н.,В.Мацанова.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.

Изготвил:

А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000391

Местоположение

Населено място: гр. Ракитово, община Ракитово, обл. Пазарджик

Местност: Николица

Особености

Трикорабна, триапсидна, с три притвора и три входа. Средната апсида отвън тристенна, отвътре кръгла, странични апсиди, кръгли с баптистерий с кръстовидна писцина. План както на църквата "Св. София" в София. В притвора стълбище за втория етаж. През 1923 г. е построен параклисът „Св. Никола“, чийто стени лягат върху останки на голяма ранновизантийска базилика. След проведено археологическо проучване (1962 – 1968 г.) се стига до заключението, че базиликата е част от ранновизантийски манастир (V – VI в.). Краят му е настъпил с нашествието на племената, идващи от север, при което са били разрушени части от базиликата. Той е възобновен през средновековието (XII – XIV в.). По план базиликата е трикорабна и три апсиди. На запад църквата е завършвала с нартекс (притвор), който е бил фланкиран от север и от юг с по едно помещение. Северното помещение, завършващо на изток с апсида, е служело за баптистерий. Средният кораб е бил отделен от страничните посредством колонади от по три кръстовидни стълбове, изградени от тухли на варов разтвор. Притвора е имал два етажа, за което свидетелства запазената част от каменна стълба. Зидовете на базиликата са фундирани в дълбочина. Те са изградени от камък и бял варов разтвор. По-голяма част от северния зид на базиликата е със смесен градеж от камъни и тухли. Тази поправка говори за втори строителен период, който е извършен през средновековието (при възобновяването на манастира). В пода на централната апсида са открити останки от малка крипта (киворий), в която са били пазени мощите на някой светец. В средата на наоса са разчистени останки от под с каменни плочи. Той се свързва с последната реконструкция на църквата, която е станала през османския период. Тази последна реконструкция е направена с камъни и кал.

Площ: 4 дка

Вид и хронология

Църква Късна античност, Византийско владичество, Втора българска държава, Късно средновековие.

История на проучването

Археологически разкопки през:

1. Археологически разкопки - 1961-1962 г. - Родопска експедиция Жандова,Ив.,Й.Чангова,А.Шопова 2.Разрешение за спасително археологическо проучване №346/23.07.2015 г. с научен ръководител Асен Салкин и зам. научен ръководител д-р Димитър Байраков.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН.

Изготвил:

А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000392

Местоположение

Населено място: гр. Ракитово, община Ракитово, обл. Пазарджик

Местност: Макаков мост

Особености

Площ: 3 дка

Вид и хронология

Селищна могила Праистория,Неолит,Желязна епоха

История на проучването:

Археологически разкопки от Радунчева,А., с екип. Терени обхождания: 1992 г. - Анета Шопова

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.

Изготвил:

А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000393

Местоположение

Населено място: гр. Ракитово, община Ракитово, обл. Пазарджик

Местност: Попина поляна

Особености

Могилата е с диам. 11 м., вис. 1,5 м. Обрасла е с иглолистна растителност. В средата има иманярски изкоп с диам. 1 м. и д дълб. 0,5 м.

Площ: 1 дка

Вид и хронология

Единична могила Неопределима

История на проучването

Терени издирвания през: 1. 1967 г. - Анета Шопова 2. 1968 г. - Родопска експедиция - Гиздова,Н.,В.Мацанова 3. 1992 г. - Анета Шопова

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.

Изготвил:

А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000394

Местоположение

Населено място: гр. Ракитово, община Ракитово, обл. Пазарджик

Местност: Калинката, Брегово

Особености

Група могили,състояща се от две могили №№ 1 и 2, отстоящи на разстояние 250 м. една от друга.

Площ: 1 дка

Вид и хронология

Група могили Неопределима

История на проучването

Терени издирвания през 1992 г. – А. Шопова, Й. Елкина

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.

Изготвил:

А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000395
Местоположение
Населено място: гр. Ракитово, община Ракитово, обл. Пазарджик
Местност: Калинката, Брегово
Особености
Могила № 1 от група могили,състояща се от две могили - обект № 2000394
Площ: 1 дка
Вид и хронология
Група могили Неопределима
История на проучването
Теренни издирвания през 1992 г. – А. Шопова, Й. Елкина
Режим на ползване
Режим А
Опазване
Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.
Изготвил:
А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000396
Местоположение
Населено място: гр. Ракитово, община Ракитово, обл. Пазарджик
Местност: Калинката, Брегово
Особености
Могила № 2 от група могили, състояща се от две могили – обект №2000394
Площ: 1 дка
Вид и хронология
Група могили Неопределима
История на проучването
Теренни издирвания през 1992 г. – А. Шопова, Й. Елкина
Режим на ползване
Режим А
Опазване
Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.
Изготвил:
А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000397
Местоположение
Населено място: гр. Ракитово, община Ракитово, обл. Пазарджик
Местност: под м. Янкова скала
Особености
Могилата е с височина 1 м и диаметър от 12 м.
Площ: 1 дка
Вид и хронология
Единична могила Неопределима
История на проучването
Теренни издирвания през 1992 г. – А. Шопова
Режим на ползване
Режим А
Опазване
Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.
Изготвил:
А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000398

Местоположение

Населено място: гр. Ракитово, община Ракитово, обл. Пазарджик
Местност: Станков бунар

Особености

Могилата е с диаметър 15 м и височина 2 м.
Площ: 1 дка

Вид и хронология

Единична могила Неопределима

История на проучването

Теренни издирвания през 1992 г. – А. Шопова

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.

Изготвил:

А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000399

Местоположение

Населено място: гр. Ракитово, община Ракитово, обл. Пазарджик
Местност: Под м. Станков бунар

Особености

Могилата е с диаметър 16 м и височина 1,5 м. В съседство на могилата има постройки.
Площ: 1 дка

Вид и хронология

Единична могила Неопределима

История на проучването

Теренни издирвания през 1992 г. – А. Шопова

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.

Изготвил:

А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000406

Местоположение

Населено място: гр. Костандово, община Ракитово, обл. Пазарджик
Местност: Рангел, частен парцел на Асен Милов

Особености

Църквата е еднокорабна с една апсида, с притвор. В западната част на притвора - засводени гробници.Размери на църквата: дълж. 21.30 м и шир. 3.90 м. Датировка - V-VI век.Преустрояв вана през Второто Българско царство, запазена на повърхността до 1880 г. До нея - средновековен некропол.
Площ: 1 дка

Вид и хронология

Църква Късна античност, Византийско владичество, Втора българска държава

История на проучването

Теренни издирвания през 1961-1962 г. Разкопки през 1961-1962 г.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН.

Изготвил:

А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000407

Местоположение

Населено място: гр. Костандово, община Ракитово, обл. Пазарджик

Местност: Рангела

Особености

Могилата е с диам. 40-46 м., вис. 5-6 м. Намира се сред съвременен „мюсюлмански некропол", който вероятно е от X век от н.е. и средновековен до помохамеданчването. Върху могилата има вторични погребения,радиален изкоп с шир. 1,6 м. и иманярски изкоп на върха с диам. 4 м.

Площ: 1 дка

Вид и хронология

Единична могила Неопределена

История на проучването

Теренни издирвания през 1961 г. – Й. Чангова и А. Шопова. 1992 г. – А. Шопова.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.

Изготвил:

А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000408

Местоположение

Населено място: гр.Костандово, община Ракитово, обл. Пазарджик

Местност: Рангела

Особености

Средновековният некропол е унистожен при построяване на пътната настилка и от трайните насъждения в частните имоти и строежи.

Площ: 13 дка

Вид и хронология

Плосък некропол и култова постройка Византийско владичество, Втора българска държава

История на проучването

Теренни издирвания през 1961 г. – Й. Чангова и А. Шопова. 1992 г. – А. Шопова.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН.

Изготвил:

А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000409

Местоположение

Населено място: гр.Костандово, община Ракитово, обл. Пазарджик

Местност: Барата, Черковището, Пожар грамаде

Особености

Раннохристиянска базилика с кръгла апсида от изток. На запад от църквата - християнски некропол.

Площ: 1 дка

Вид и хронология

Църква Късна античност, Първа българска държава, Втора българска държава

История на проучването

Сондажни разкопки през 1961 - 1962г..

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН.

Изготвил

А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000410
Местоположение
Населено място: гр.Костандово, община Ракитово, обл. Пазарджик
Местност: Барата, Черковището, Пожар грамаде
Особености
Площ: 5 дка
Вид и хронология
Плосък некропол Средновековие, Византийско владичество
История на проучването
Сондажни разкопки през 1961-1962 г. под ръководството на Й. Чангова и А. Шопова.
Режим на ползване
Режим А
Опазване
Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН.
Изготвил
А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000411
Местоположение
Населено място: гр.Костандово, община Ракитово, обл. Пазарджик
Местност: Барата, Черковището, Пожар грамаде
Особености
Средновековното селище е силно разрушено от обработването на земята, засаждането на трайните насъждения и строежите.
Площ: 10 дка
Вид и хронология
Селище Втора българска държава
История на проучването
Сондажни разкопки през 1961-1962 г. под ръководството на Й. Чангова и А. Шопова.
Режим на ползване
Режим А
Опазване
Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН.
Изготвил
А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000412
Местоположение
Населено място: гр.Костандово, община Ракитово, обл. Пазарджик
Местност: Беглика, Старото гробище
Особености
Църква, еднокорабна с притвор, унищожена апсида.Размери: запазена дълж. 20,5 м, шир. 10 м, притвор с д. 5,25 м. Изграден на през ранновизантийския период, просъществувала и през средновековието, IIЪлг.държ. Около църквата – средновековен некропол и некропол от XX век.
Площ: 2 дка
Вид и хронология
Църква Късна античност, Втора българска държава
История на проучването
Сондажни разкопки през 1961-1962 г. под ръководството на Й. Чангова и А. Шопова. Теренни издирвания на А. Шопова – 1992 г.
Режим на ползване
Режим А
Опазване
Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН.
Изготвил
А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000413

Местоположение

Населено място: гр.Костандово, община Ракитово, обл. Пазарджик

Местност: Беглика – Старото гробище

Особености

Некрополът е датиран XII-XIV век.Около църквата са погребвали през II Българска държава. Открити монети от Мануил Комнин. От 1904-1923 г. е гробище на преселили се от Македония българи- християни.

Площ: 3 дка

Вид и хронология

Некропол Втора българска държава

История на проучването

Сондажни разкопки през 1961-1962 г. под ръководството на Й. Чангова и А. Шопова. Теренни издирвания на А. Шопова – 1992 г.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН.

Изготвил

А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000414

Местоположение

Населено място: гр.Костандово, община Ракитово, обл. Пазарджик

Местност: м. Трапеца, м.Върбица, под м.Равно бориче, Дъбова глава

Особености

Площ: 20 дка

Вид и хронология

Селище Римска епоха, Античност

История на проучването

Теренни обхождания: 1. 1961 г. – Родопска експедиция – Й. Чангова, А. Шопова; 2. А. Шопова.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН.

Изготвил

А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000415

Местоположение

Населено място: гр.Костандово, община Ракитово, обл. Пазарджик

Местност: м.Коева могила,Коева чешма,Кольова бърчина

Особености

В края на северозападна посока на билото - следи от зидове, разкрити от иманярски изкоп - лице от зид разкритна дълб. 1 м.Зидът е изграден с ломени камъни, споени с бял хоросан.

Площ: 10 дка

Вид и хронология

Селище Исторически период, Късна античност, Втора българска държава, Късно средновековие.

История на проучването

Теренни обхождания:1. 1967 г. - Шопова, А., 2. 1968 г. - Родопска експедиция - Гиздова,Н.,В.Мацанова 3. 1992 г. - Шопова, А., Д.Елкина

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН.

Изготвил

А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000416

Местоположение

Населено място: гр.Костандово, община Ракитово, обл. Пазарджик

Местност: центъра на селото, зад културния дом.

Особености

Зидовете на църквата по сведения на възрастни хора са били в началото на XX век над нивото на терена. Около църквата е имало и погребения.

Площ: 3 дка

Вид и хронология

Църква	Средновековие
Плосък некропол	Средновековие

История на проучването

Теренни издирвания на А. Шопова през 1992 г.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН.

Изготвил

А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000417

Местоположение

Населено място: гр.Костандово, община Ракитово, обл. Пазарджик

Местност: Алков камък

Особености

Обектът е ситуиран върху добре изявен скален връх (поглед на 360^0) на полегат хребет с денивелация на юг към долината. Археологическите проучвания са съсредоточени в три сектора: източен, западен и централен.

Коренната скала (двуслюден гнайс) е използвана като част от оградна стена, изградена от плочести камъни на калова спойка. Една част от стената е разрушена от иманярски изкопи. Стената загражда площ от ок 200 $м^2$. Във вътрешността на заграденото пространство, в източния сектор на проучване личат основи и стени на сгради със същия градеж. При проучванията там са открити множество постройки. За основа на постройките е служила материковата скала. Тук е открито и светилище на богинята Хера.

Проучванията на Централния и Източния сектор позволяват на разкопвачите да разграничат пет периода на градеж, отнасящи се по време към римската епоха и към късната античност (IV-VI век), когато вероятно крепостта е престанала да функционира, но животът е продължил на същото място.

Площ: 10 дка

Вид и хронология

Крепост	Късна античност
Светилище	Римска епоха
Селище	Ранна желязна епоха

История на проучването

Редовни археологически разкопки на Н. Гиздова и И. Панайотов в периода 1976-1979 г. и 1981-1986 г.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН.

Изготвил

А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000418
Местоположение
Населено място: с. Дорково, община Ракитово, обл. Пазарджик
Местност: Гудьовица
Особености
Част от площтта и е заета с овощни насаждения.
Площ: 8 дка
Вид и хронология
Селищна могила Ранен неолит, Неолит, Праистория
История на проучването
Теренни обхождания 1962 г. и ,1992 г. - А.Шопова Теренни обхождания 1963 г.- Н.Гиздова,В. Мацанова
Режим на ползване
Режим А
Опазване
Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.
Изготвил
А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000419
Местоположение
Населено място: с. Дорково, община Ракитово, обл. Пазарджик
Местност: Калинкин гроб, Селце.
Особености
По пътя от Дорково за м.Селце на1км. от постройката на лагера в ляво отклонение на път за м. Въпите.На 50м по отклонението в дясно на пътя могила №1, на 90м е могила №2, от нея на 30м.в ляво на пътя могила №3 и на около 270м.в дясно на пътя могила №4.
Площ: 1 дка
Вид и хронология
Група могили Неопределима
История на проучването
Теренни издирвания на А. Шопова и Д. Елкина.
Режим на ползване
Режим А
Опазване
Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.
Изготвил
А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000420
Местоположение
Населено място: с. Дорково, община Ракитово, обл. Пазарджик
Местност: Калинкин гроб, Селце.
Особености
Върху част от могилата построена овчарска колиба,а на върха и има иманярски изкоп с 2 м дълбочина.
Площ: 1 дка
Вид и хронология
Група могили Неопределима
История на проучването
Теренни издирвания на А. Шопова и Д. Елкина.
Режим на ползване
Режим А
Опазване
Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.
Изготвил
А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000421
Местоположение
Населено място: с. Дорково, община Ракитово, обл. Пазарджик
Местност: Калинкин гроб, Калинков гроб, Селце.
Особености
Част от могилата отрязана от минаващия край нея път за м.Въпите където се намира могилен некропол.
Площ: 1 дка
Вид и хронология
Група могили Неопределима
История на проучването
Теренни издирвания на А. Шопова през 1992 г.
Режим на ползване
Режим А
Опазване
Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.
Изготвил
А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000422
Местоположение
Населено място: с. Дорково, община Ракитово, обл. Пазарджик
Местност: Калинкин гроб, Калинков гроб, Селце.
Особености
Могилата има иманярски изкоп с дълбочина 0.8 м.
Площ: 1 дка
Вид и хронология
Група могили Неопределима
История на проучването
Теренни издирвания на А. Шопова през 1992 г.
Режим на ползване
Режим А
Опазване
Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.
Изготвил
А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000423
Местоположение
Населено място: с. Дорково, община Ракитово, обл. Пазарджик
Местност: Калинкин гроб, Калинков гроб, Селце.
Особености
Могилата е в ляво на път от м.селце за м. Въпите, обрасла е с иглолистна растителност.
Площ: 1 дка
Вид и хронология
Група могили Неопределима
История на проучването
Теренни издирвания на А. Шопова през 1992 г.
Режим на ползване
Режим А
Опазване
Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.
Изготвил
А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000424
Местоположение
Населено място: с. Дорково, община Ракитово, обл. Пазарджик
Местност: Чулева чешма
Особености
В съседство с обекта овчарник.Ползвани строителни материали от терена.Под обекта - чешма.
Площ: 5 дка
Вид и хронология
Селище Античност
История на проучването
Теренни издирвания на А. Шопова през 1963 и 1992 г.
Режим на ползване
Режим А
Опазване
Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН.
Изготвил
А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000425
Местоположение
Населено място: с. Дорково, община Ракитово, обл. Пазарджик
Местност: Платенкьовица
Особености
Обектът е отрупан със строителни материали от рухналите сгра ди.Личат очертанията на сградите.
Площ: 10 дка
Вид и хронология
Селище Античност
История на проучването
Теренни издирвания на Родопска експедиция през 1968г. - Н.Гиздова, В.Мацанова. Теренни обхождания 1992г. - А.Шопова.
Режим на ползване
Режим А
Опазване
Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН.
Изготвил
А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000426
Местоположение
Населено място: с. Дорково, община Ракитово, обл. Пазарджик
Местност: Св. Илия, Илинден
Особености
Върху основите на раннохристиянската църква в началото на века изграждат параклис Св.Илия.В него до1962г. Използвани мраморни колонки за свещници-запазени в музея Велинград. Параклиса унищоженпрез 80- те години с булдозер.
Площ: 4 дка
Вид и хронология
Църква Късна античност
История на проучването
Теренни издирвания на А. Шопова през 1962 и 1992 г.
Режим на ползване
Режим А
Опазване
Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН.
Изготвил
А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000427
Местоположение
Населено място: с. Дорково, община Ракитово, обл. Пазарджик
Местност: Старо гробище на брега на р. Мътница.
Особености
Площ: 3 дка
Вид и хронология
Плосък некропол Късен палеолит
История на проучването
Теренни издирвания на А. Шопова през 1992 г
Режим на ползване
Режим А
Опазване
Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН.
Изготвил
А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000428
Местоположение
Населено място: с. Дорково, община Ракитово, обл. Пазарджик
Местност: Елин кладенец
Особености
Сред селището е открито палеонтологично находище. При почистване на нивите са струпани материали по синорите- ломен камък, керемиди, тухли и фрагментирана керамика от съдове.
Площ: 30 дка
Вид и хронология
Селище Римска епоха, Античност
История на проучването
Теренни издирвания през 1962, 1992 г. - А.Шопова; Теренни издирвания през 1968г. -Н. Гиздова,В. Мацанова.
Режим на ползване
Режим А
Опазване
Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН.
Изготвил
А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000429
Местоположение
Населено място: с. Дорково, община Ракитово, обл. Пазарджик
Местност: Мисиркова чука – Елин кладенец
Особености
Площ: 1 дка
Вид и хронология
Група могили Неопределима
История на проучването
Теренни издирвания на А. Шопова през 1992 г.
Режим на ползване
Режим А
Опазване
Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.
Изготвил
А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000430
Местоположение
Населено място: с. Дорково, община Ракитово, обл. Пазарджик
Местност: Мисиркова чука – Елин кладенец
Особености
Площ: 1 дка
Вид и хронология
Група могили Неопределима
История на проучването
Теренни издирвания на А.Шопова, Н.Гиздова и В.Мацанова1962 и 1992г.
Режим на ползване
Режим А
Опазване
Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.
Изготвил
А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000431
Местоположение
Населено място: с. Дорково, община Ракитово, обл. Пазарджик
Местност: Мисиркова чука – Елин кладенец
Особености
Площ: 1 дка
Вид и хронология
Група могили Неопределима
История на проучването
Теренни издирвания на А.Шопова през 1992г.
Режим на ползване
Режим А
Опазване
Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.
Изготвил
А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000432
Местоположение
Населено място: с. Дорково, община Ракитово, обл. Пазарджик
Местност: под м. Тиглата, крепостта Цепина
Особености
Терена е обработван и културните напластявания са нарушени, натрупвания на строителни материали, събрани от терена.В площа преди завоя за крепостта три могили, разкопавани от иманяри.В изкопите-ломен камък,тухли,керемиди.Преди тях,в дясно на пътя - 2 могили.
Площ: 20 дка
Вид и хронология
Селище Античност, Втора българска държава
История на проучването
Теренни издирвания през 60-те години - Н.Гиздова, Д.Цончев, А.Шопова, Теренни издирвания през 1992г.- А.Шопова.
Режим на ползване
Режим А
Опазване
Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН.
Изготвил
А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000433

Местоположение

Населено място: с. Дорково, община Ракитово, обл. Пазарджик

Местност: под Метоха

Особености

Могилата е разкопавана.На 50 м. от могилата източно в долната част на склон могила от строителни материали, която е обрасла с храсти.

Площ: 1 дка

Вид и хронология

Единична могила Неопределима

История на проучването

Теренни издирвания на А. Шопова през 1992 г.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.

Изготвил

А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000434

Местоположение

Населено място: с. Дорково, община Ракитово, обл. Пазарджик

Местност: Лангьовица

Особености

Площ: 20 дка

Вид и хронология

Селище Античност

История на проучването

Теренни издирвания на А. Шопова и В. Мацанова.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН.

Изготвил

А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000435

Местоположение

Населено място: с. Дорково, община Ракитово, обл. Пазарджик

Местност: под м. Тиглиге

Особености

Площ: 1 дка

Вид и хронология

Група могили Неопределима

История на проучването

Теренни издирвания на А. Шопова през 1992 г.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.

Изготвил

А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000436
Местоположение
Населено място: с. Дорково, община Ракитово, обл. Пазарджик
Местност: под м. Тиглиге
Особености
Площ: 1 дка
Вид и хронология
Група могили Неопределима
История на проучването
Теренни издирвания на А. Шопова през 1992 г.
Режим на ползване
Режим А
Опазване
Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.
Изготвил
А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000437
Местоположение
Населено място: с. Дорково, община Ракитово, обл. Пазарджик
Местност: под м. Тиглиге
Особености
Площ: 1 дка
Вид и хронология
Група могили Неопределима
История на проучването
Теренни издирвания на А. Шопова през 1992 г.
Режим на ползване
Режим А
Опазване
Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.
Изготвил
А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000438
Местоположение
Населено място: с. Дорково, община Ракитово, обл. Пазарджик
Местност: Въпите, Лютата вода
Особености
Могилите са разположени на група от 9 могили,отстоящи на разстояние от 2 м,4, 8, 13 и на 24 м една от друга. Височините им варират от 0.60 до 2.20 м и са с различни диаметри. Най- малък диаметър - 4м. Стигат до 18м.
Площ: 3 дка
Вид и хронология
Могилен некропол Желязна епоха
История на проучването
Теренни издирвания на А. Шопова и Д. Елкина през 1992 г.
Режим на ползване
Режим А
Опазване
Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.
Изготвил
А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000439
Местоположение
Населено място: с. Дорково, община Ракитово, обл. Пазарджик
Местност: Въпите
Особености
Могилата е в ляво на пътя идващ от Дорково по коритото на р. Мътница по дере Люта река.Обрасла е с иглолистни дървета. Могила № 1.
Площ: 1 дка
Вид и хронология
Група могили Неопределима
История на проучването
Теренни издирвания на А. Шопова през 1992 г.
Режим на ползване
Режим А
Опазване
Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.
Изготвил
А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000440
Местоположение
Населено място: с. Дорково, община Ракитово, обл. Пазарджик
Местност: Въпите
Особености
Могилата отстои на 10 м. от могила №1 и на 13м. от могила №3.
Площ: 1 дка
Вид и хронология
Група могили Неопределима
История на проучването
Теренни издирвания на А. Шопова през 1992 г.
Режим на ползване
Режим А
Опазване
Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.
Изготвил
А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000441
Местоположение
Населено място: с. Дорково, община Ракитово, обл. Пазарджик
Местност: Въпите
Особености
Могилата отстои на 13 м от могила 2 и на 2 м от могила №4.
Площ: 1 дка
Вид и хронология
Група могили Неопределима
История на проучването
Теренни издирвания на А. Шопова през 1992 г.
Режим на ползване
Режим А
Опазване
Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.
Изготвил
А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000442
Местоположение
Населено място: с. Дорково, община Ракитово, обл. Пазарджик
Местност: Въпите
Особености
Могилата отстои на два метра от могила №3 и на 4 м от могила №5.
Площ: 1 дка
Вид и хронология
Група могили Неопределима
История на проучването
Теренни издирвания на А. Шопова през 1992 г.
Режим на ползване
Режим А
Опазване
Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.
Изготвил
А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000443
Местоположение
Населено място: с. Дорково, община Ракитово, обл. Пазарджик
Местност: Въпите
Особености
Площ: 1 дка
Вид и хронология
Група могили Неопределима
История на проучването
Теренни издирвания на А. Шопова и Д. Елкина през 1992 г.
Режим на ползване
Режим А
Опазване
Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.
Изготвил
А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000444
Местоположение
Населено място: с. Дорково, община Ракитово, обл. Пазарджик
Местност: Въпите
Особености
Могила № 6 отстои на 8м от могила № 5 и на 24 м от могила № 8.
Площ: 1 дка
Вид и хронология
Група могили Неопределима
История на проучването
Теренни издирвания на А. Шопова и Д. Елкина през 1992 г.
Режим на ползване
Режим А
Опазване
Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.
Изготвил
А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000445

Местоположение

Населено място: с. Дорково, община Ракитово, обл. Пазарджик
Местност: Въпите

Особености

Могилата доминира над другите. Отстои на 8м от могила №2 и на 24м от могила №8. В средата има иманярски изкоп, открит ломен камък.
Площ: 1 дка

Вид и хронология

Група могили Неопределима

История на проучването

Теренни издирвания на А. Шопова и Д. Елкина през 1992 г.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.

Изготвил

А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000446

Местоположение

Населено място: с. Дорково, община Ракитово, обл. Пазарджик
Местност: Въпите

Особености

Могила №8 отстои на 24м от могила №6 и на 8м отмогила №9. Могила № 8 е с диам. 5 м. и вис. 0,6 м. Отстои на 24 м от могила № 6 и на 8 м от могила № 9.
Площ: 1 дка

Вид и хронология

Група могили Неопределима

История на проучването

Теренни издирвания на А. Шопова и Д. Елкина през 1992 г.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.

Изготвил

А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000447

Местоположение

Населено място: с. Дорково, община Ракитово, обл. Пазарджик
Местност: Въпите

Особености

Могила № 9 е с диам. 6 м. и вис. 1 м. Отстои на 8 м. от мо- гила № 8 и на 2 м. от могила № 2.
Площ: 1 дка

Вид и хронология

Група могили Неопределима

История на проучването

Теренни издирвания на А. Шопова и Д. Елкина през 1992 г.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.

Изготвил

А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000448

Местоположение

Населено място: с. Дорково, община Ракитово, обл. Пазарджик

Местност: Въпите

Особености

Могилата се намира вдясно от пътя идващ от Дорково, покрай коритото на р. Мътница и дерето на р. Люта река. Отстои на 500 м. от група могили. В средата на могилата има иманярски изкоп. Има още няколко могили, някои от които унистожени.

Площ: 1 дка

Вид и хронология

Единична могила Неопределима

История на проучването

Теренни издирвания на А. Шопова и Д. Елкина през 1992 г.

Режим на ползване

Режим А

Опазване Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.

Изготвил А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 2000449

Местоположение

Населено място: с. Дорково, община Ракитово, обл. Пазарджик

Местност: Селското кале, на север от м. Селце

Особености

Крепостта е с неправилна елипсовидна форма по диагонали с размери: 120/60 м /приблизително/.В югоизточната част - иманярски изкоп на дълб. 1 м, шир.1,2 м., шир. 2,5 м. Разчистено лице на зид от сграда, изградена от ломени камъни, споени с бял хоросан. В насипа: тухли с р-ри 30/30 см и тегули с деб. 2,5 см. Запазено е лице на укрепителната система.

Площ: 8 дка

Вид и хронология

Крепост Средновековие

История на проучването

Теренни издирвания на А. Шопова и Д. Елкина през 1992 г.

Режим на ползване

Режим А

Опазване Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН.

Изготвил А. Шопова – 12.12.1992 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 10000063

Местоположение

Населено място: гр. Ракитово, община Ракитово, обл. Пазарджик

Местност: Белия град (Между Чукурска поляна-вр. Сютка и отбивката за яз. Беглика)

Особености

Обектът се намира в близост до пътя водещ до яз. Беглика. На обекта се наблюдават множество каменни струпвания от дребни варовикови камъни с бял цвят и овална (кръгла, елипсовидна) форма - вероятно следи от остатъчна дейност свързана с металообработка на място. На места на повърхността се открива груба тракийска керамика с кафяво-сив цвят.

Площ: 80 дка

Вид и хронология

Селище Римска епоха

Рудни разработки Римска епоха

История на проучването

Теренни издирвания на А. Салкин и Д. Байраков през 2009 г.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН.

Изготвил

Д. Байраков – 25.01.2011 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 10000528

Местоположение

Населено място: гр. Ракитово, община Ракитово, обл. Пазарджик
Местност: Шумани-Мани (Имането)

Особености

Силно пострадал от иманярска дейност.
Площ: 4 дка

Вид и хронология

Светилище край извор Късна желязна епоха

История на проучването

Теренни издирвания на А. Салкин, Д. Байраков и А. Аладжов през 2011 г.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН.

Изготвил

Д. Байраков – 04.02.2012 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 10000751

Местоположение

Населено място: гр. Ракитово, община Ракитово, обл. Пазарджик
Местност: Дрондарица

Особености

Могилен некропол. На терена – хребет с денивелация на север – личат две могили, разположени на 110 м една от друга. И двете могили са насипани с каменно-землен насип. Могила 1 е с размери С-Ю 16 м, И-З 11 м, височина 1,60 м. Могилният насип е нарушен от иманярски изкоп, разположен в центъра, с размери 3х0,80 м, дълб. 0, 60 м. Не е засегнато гробно съоръжение. В насипа от изкопа се откриха 4 фрагмента битова керамика работена на ръка. Могила 2 е с размери С-Ю 13 м, И-З 11 м, височина 0,80 м. БАМ, БАС (без археологически материали, без археологически съоръжения).
Площ: 1 дка

Вид и хронология

Могилен некропол Античност

История на проучването

Теренни издирвания на А. Салкин, Д. Байраков и А. Аладжов през 2011 г.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.62 г.

Изготвил

Д. Байраков – 23.04.2012 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 10000778

Местоположение

Населено място: гр. Ракитово, община Ракитово, обл. Пазарджик

Местност: Пашино бърдо

Особености

Малък връх, доминиращ над околния терен, много добре изявен, ограден с каменна стена. Суха зидария от плочести камъни (гнайси). Според Свилен Топчиев обектът представлява тракийско светилище. Оградената площ е с размери 40х20 м – твърде малка за да бъде крепост, но достатъчна за стражева кула. На една от скалите пред самата стена има надпис „Тракийска крепсост V-II в. пр. Хр.“. Регистрирани са множество иманярски изкопи. В няколко участъка стената е вдигната с по два-три реда, но ясно личи границата между оригиналния градеж и съвременното надзиждане – „реставрация“. Във вътрешността на заграденото пространство се личат основи на сгради с градеж от камъни на калова спойка.

Площ: 1 дка

Вид и хронология

Крепост-убежище Късна желязна епоха

История на проучването

Теренни издирвания на А. Салкин, Д. Байраков и А. Аладжов през 2011 г.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН.

Изготвил

Д. Байраков – 16.07.2012 г

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 10003908

Местоположение

Населено място: с. Дорково, община Ракитово, обл. Пазарджик

Местност: Цепина

Особености

Крепост Цепина се намира северозападно от село Дорково, в североизточния край на Чепинската котловина, на висок и скалист конусовиден връх от рида Каркария на Баташката планина. Единственият достъп е от юг, през единствената порта, където е разположен външния град. Първото споменаване на крепостта е от 1220 г., в грамота на Алексий Слав, дадена на манастира „Св. Богородица“ в град Мелник. На това място е регистрирано селище още от РЖЕ, което просъществува през римската и късноантичната епоха. От V/VI в. датират останките на една трикорабна базилика. Съществува спор за датата на издигането на крепостните стени. Според В. Златарски тя е изградена в VI в., а според П. Сирку, един от основните ѝ проучватели, датата ѝ трябва да се отнесе в X в. Преобладават обаче мненията, че е издигната в XII - XIII в. Състояла се е от две укрепления – градско ядро с вътрешен град (цитадела) и подградие, което се намира в подножието на цитаделата. Крепостните стени на подградието затварят площ от 25 дка и са с ширина до 1,8 м. Разполага с пет кули. Стените и кулите са изградени от ломени камъни, споени с бял хоросан. Цитаделата се е намирала в най-високата и естествено защитена част на града. Зидовете ѝ на ширина достигат 1,8 м. Формата ѝ е неправилен многоъгълник и се съобразява с терена. Изградена е по-същия начин, като стените на подградието. Вътре в цитаделата са изградени две щерни, като върху едната се издигала кула. Крепостта съществува до XIV в., а църквите вътре в нея вероятно функционирали до XVI в., когато са изоставени.

Площ: 20 дка

Вид и хронология

Крепост	Втора българска държава
Селище	Ранна желязна епоха, Римска епоха, Късна античност
Базилика	Късна античност

История на проучването

Археологически разкопки на Н. Гиздова, С. Георгиева, В. Мацанова и др. 1961-1964 г.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: Обявен паметник с национално значение.

Изготвил

Н. Кечева– 21.10.2016 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 10004834
Местоположение
Населено място: гр. Ракитово, община Ракитово, обл. Пазарджик
Местност: Кулата-Градот
Особености

Крепостта заема площ от 4 дка и е разположена на 1311м надморска височина, на 8 км югозападно от гр. Ракитово. Куртината е ориентирана по дължина в посока североизток-югозапад и следва естествената конфигурация на терена. Градежът е от цепен гнайсов камък на хоросанова спойка. Коренните скали, върху които е издигната крепостта са метаморфити - основно двуслюден и мусковитов гнайс. От стената са запазени до 43 м югоизток–изток–североизток, като на места височината на суперструкцията достига до 6 м, а ширината до 1,65 м. На места е ползвана за основа естествената скала. Една от южните кули, западната куртина и част от североизточната стена са разрушени. Установено е мястото на южната порта на укреплението, фланкирана вероятно от две кули. В западната част на крепостта се разкрива вътрешното лице на крепостната стена. Към нея е прилепен под остър ъгъл зид с дължина 3,40 м и дебелина 0,60 м, граден също от цепен камък, но на калова спойка. В югоизточната част на крепостта иманярски изкопи са разкрили вътрешните основи на две П-образни кули с размери 2 х 3,50 м, и на няколко сгради с различни размери. В градежа на крепостната стена се наблюдават няколко строителни периода. В долната част камъните са с по-малки размери, за спойка е използван бял хоросан, докато в горната част на стената камъните са по-масивни, недобре обработени и оскъдно слепени с жълтеникав хоросан, обилно примесен с едър пясък. На терена личат основите на правоъгълна сграда с три квадратни ниши – две на южния зид и една на западния. Зидовете са градени от ломен камък на кал. Най-високата част в центъра на комплекса се заема от еднокорабна църква, ориентирана изток-запад. План и размери на църквата: - апсида: 2,4 (вътрешен овал 1,4 м); - наос: 8 м южен/8,5 м северен зид на 4,2 м (без апсидата); дължина по централната ос, от прага до апсидата – 9,4 м; - вход към притвора: при основата - ширина 0,7 м, дължина 0,9 м; - стени между притвор и наос: дебелина на стените – от юг 1 м, от север 0,95 м; зид от юг (от южна стена до праг) – лице към наоса 2 м, лице към притвора 1,9 м; зид от север (от северна стена до праг) – лице към наоса 1,3 м, лице към притвора 1,5 м; - притвор: 4 м ширина при входа към наоса и 3,9 м при изхода в западната част, дължина 4,7 м фиксирана в северната част; дължина по централната ос – 4,9 м. Централната ос на притвора не следва тази на наоса (изток-запад), а от прага е леко изместена на югозапад, при което входът в притвора от запад и този към наоса се разминават до 0,5/0,6 м. Това разместване е предопределено от дадеността на терена, тъй като основата в притвора, скалният материк, също е ориентиран североизток-югозапад. Зидовете са с дебелина 0,45 м, градени от ломен камък на хоросанова спойка. В градежа се установява употребата на единични тухли. Поради нееднородния материал и получената недотам гладка стена, мазилката във вътрешността също не е с еднаква дебелина, варира от 0,2/0,5 до 5 см. По вътрешния овал на абсидата (радиус 1,25 м) и отчасти по северната стена беше разкрита стенописна украса върху тънка варова замазка. Стенописите са до нивото на запазената градежна височина 1-1,10 м. Установено е наличието на два хоросанови слоя, единият по-груб, другият по-фин, върху който е нанесено фреското.

Площ: 4 дка

Вид и хронология

Крепост-убежище	Втора българска държава
Църква	Втора българска държава

История на проучването
Археологически разкопки на А. Аладжов и Емил Иванов през 2009 и 2011 г. Теренни издирвания на А. Салкин, Д. Байраков и А. Аладжов през 2011 г.
Режим на ползване
Режим А
Опазване
Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН.
Изготвил
Д. Байраков – 07.04.2017 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 10004835

Местоположение

Населено място: гр. Ракитово, община Ракитово, обл. Пазарджик

Местност: Кулата-Калинката

Особености

Крепостна стена, огражда билната част на изявено връхче, което не доминира над околния терен. Стената е прецизно изградена от големи добре обработени плочести камъни (гнайс) на спойка от бял хоросан. До южната крепостна стена е долепена църква с размери: кораб – 12,5х6,5 м, притвор – 6,5х7 м; наличие на малка овална ниша (0,9х0,5 м) в апсидата. Църквата е едноапсидна с дълбока полукръгла апсида, вътрешността на която е разбита от иманярски изкоп. Южната стена е запазена на височина до 1,50 м. Градежът е идентичен с градежа на крепостната стена. До СЗ ъгъл на църквата са долепени верижни постройки със същия градеж. Крепостта се е състояла от два укрепителни пояса, както личи от равномерен разсип в подножието на билото. Откритите материали датират обекта в XII-XIIIвек. При Ю подножие на хълма се регистрира надгробна могила от каменно-землен насип и размери: височина 2,10 м, радиус 14,50 м.

Площ: 6 дка

Вид и хронология

Светилище край извор Късна желязна епоха

История на проучването

Теренни издирвания на А. Салкин, Д. Байраков и А. Аладжов през 2011 г.

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН.

Изготвил

Д. Байраков – 07.04.2017 г.